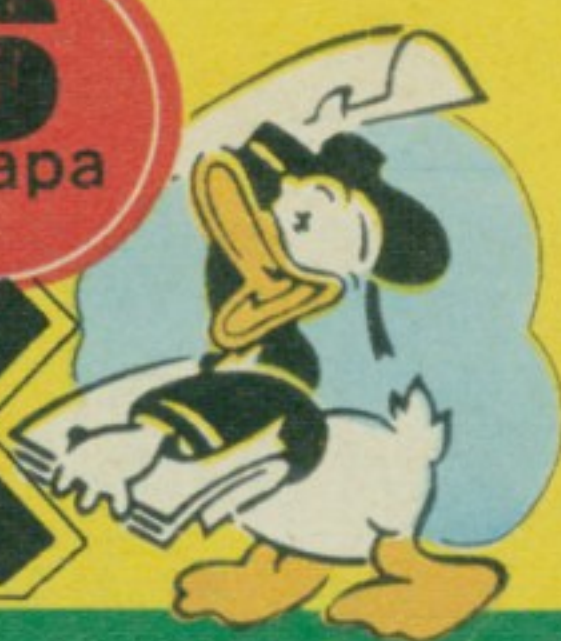

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

6

динара

БРОЈ

1331

1. 7. 1977. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVIII

Забавник
у светској
акцији
„PLUS
ULTRA”

ТРАЖИМО
НАЈХРАБРИЈЕ!

КОМПЛЕТАН
СТРИП

ЗАМОРЧЕ

Рипер

Веровати или не!

ЕСКИМИ

СУ
СЕ НЕКАД
ШТИЛИ
ОД
СНЕЖНОГ
СЛЕПИЛА
ДРВЕНИМ
НАОЧАРИМА
СА
ВЕОМА
УСКИМ
ПРОСЕЦИМА.

СЕМЈУЕЛ КЛЕМЕНС

(МАРК ТВЕН)

ОДБИО ЈЕ ПОНУДУ ДА БУДЕ
ПИЛОТ НА РЕЧНОМ ПАРАБРОДУ
„ПЕНСИЛВАНИЈА“.
СВЕГА 4 ДАНА КАСНИЈЕ НА
БРОДУ СЕ ДОГОДИЛА ЕКС-
ПЛОЗИЈА У КОЈОЈ ЈЕ
ПОГИНУО НЕГОВ
БРАТ ХЕНРИ.

(1885)

НА ЈЕДНОМ СТРУКУ ПАРАДАЈЗА

КОЈИ ЈЕ ОДГАЗИО ГЛЕН РАСО
ИЗ ПИТСФИЛДА (САД)
УЗРЕЛА СУ 2 КОЏКАСТА ПЛОДА,
2 ПЛОДА ОБЛИКА ТРОСТРАНЕ
ПИРАМИДЕ И
1 ПЛОД
ОБЛИКА ПЕТОСТРАНЕ
ПИРАМИДЕ.

Леди Филлис

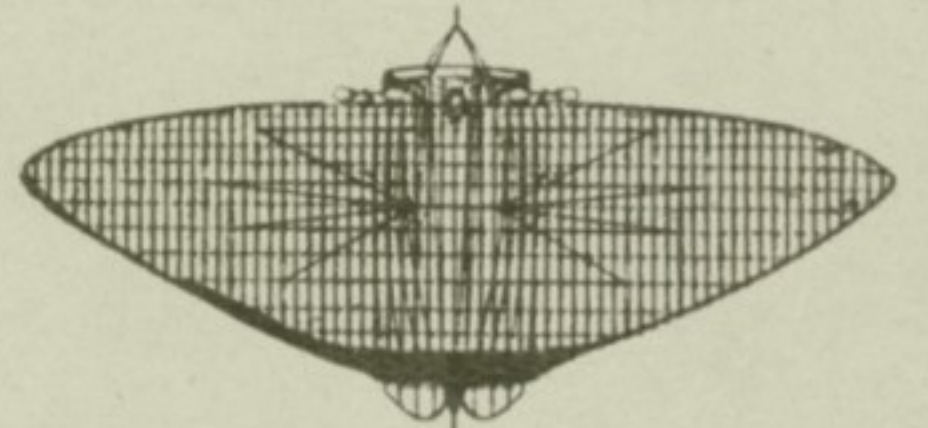
ИЗ БИНГЕМТОНА
(САД)

РОЂЕНА ЈЕ С ДЕСНОМ
НОГОМ УПОЛА
КРАКОМ ОД ЛЕВЕ,
ПА ИПАК ЈЕ
ИГРАЛА ТЕНИС,
ПЛИВАЛА,
ВОЗИЛА МОТОЦИКЛ И
УЧЕСТВОВАЛА У
МЕЂУНАРОДНИМ
СМУЦАРСКИМ
ТАКМИЧЕЊИ-
МА.

НАЈСТАРИЈИ ВАТРОГАСНИ ДОМ У АМЕРИЦИ

Још постоји у
МАУНТ ХОЛИЗИ
А БИО ЈЕ ПОДИГНУТ
1798. ГОДИНЕ.

ЛЕТЕЛИЦА ДРАЖА ОД ЖИВОТА

ФРАНЦУЗ АЛФОНС ПЕНО ИЗРАДИО
ЈЕ, 1876, НАЦРТЕ ЗА ЈЕДНОКРИЛНИ
ХИДРОПЛАН И КАД НИЈЕ УСПЕО
ДА НАЂЕ НОВЧАНА СРЕДСТВА ДА
ГА КОНСТРУИШЕ,
ИЗВРШИО ЈЕ
САМОУБИСТВО.
ИМАО ЈЕ ТАДА СВЕГА
30 ГОДИНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● стари Римљани су увек, пред
борбу, упућивали свом непри-
јатељу низ увреда. Копље ба-
чено у непријатељски табор
било је знак да бој може да
почне.

● једина особа која је икад
добила два пута Нобелову наг-
раду у истој струци био је Џон
Бардин, амерички физичар. Он
је 1956. године са још двојицом

научника добио ову награду за
откриће транзистора, а 1972.
године за истраживања на су-
перпроводницима. Марија Ки-
ри је такође добила две Нобе-
лове награде, али једну за фи-
зику (1903), а другу за хемију
(1911).

● године 1732, због оскудице у
пшеници, Луј XV издао је на-
редбу којом се кажњава са 3000
франака свако онај ко засади
винову лозу (која се одувек
највише гајила у Француској)
без одобрења.

● у старој Атини било је огра-
ничено време говора у скупшти-
ни. Оно се мерило помоћу во-
деног сата и оног тренутка када
би последња кап воде истекла,
говорник није смео да изусте
више ниједну реч.

● трамвајска кола која су била у
употреби у Денверу све до кра-
ја 1910. године вукао је коњ у
једној веома стрмој улици. У по-
вратку коњ би се одмарао на
задњој платформи.

● најстарије географске карте
за које се зна израдили су Ки-
нези. То су у ствари мапе девет
кинеских провинција, сачуване

на старим кинеским вазама.
Сматра се да су те вазе изра-
ђене 3000 година пре наше ере.
Хиљаду година пре наше ере
у Кини је већ постојао држав-
ни институт за топографско сн-
мање.

● младићи са Новог Зеланда
веома су вешти у ходању на
штулама. Помоћу њих прелазе
преко воде или се такмиче на-
стојећи да сруше свог против-
ника. Овакви двобоји на штула-
ма могу да потрају и петнаест
минута а да ниједан противник
не падне.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

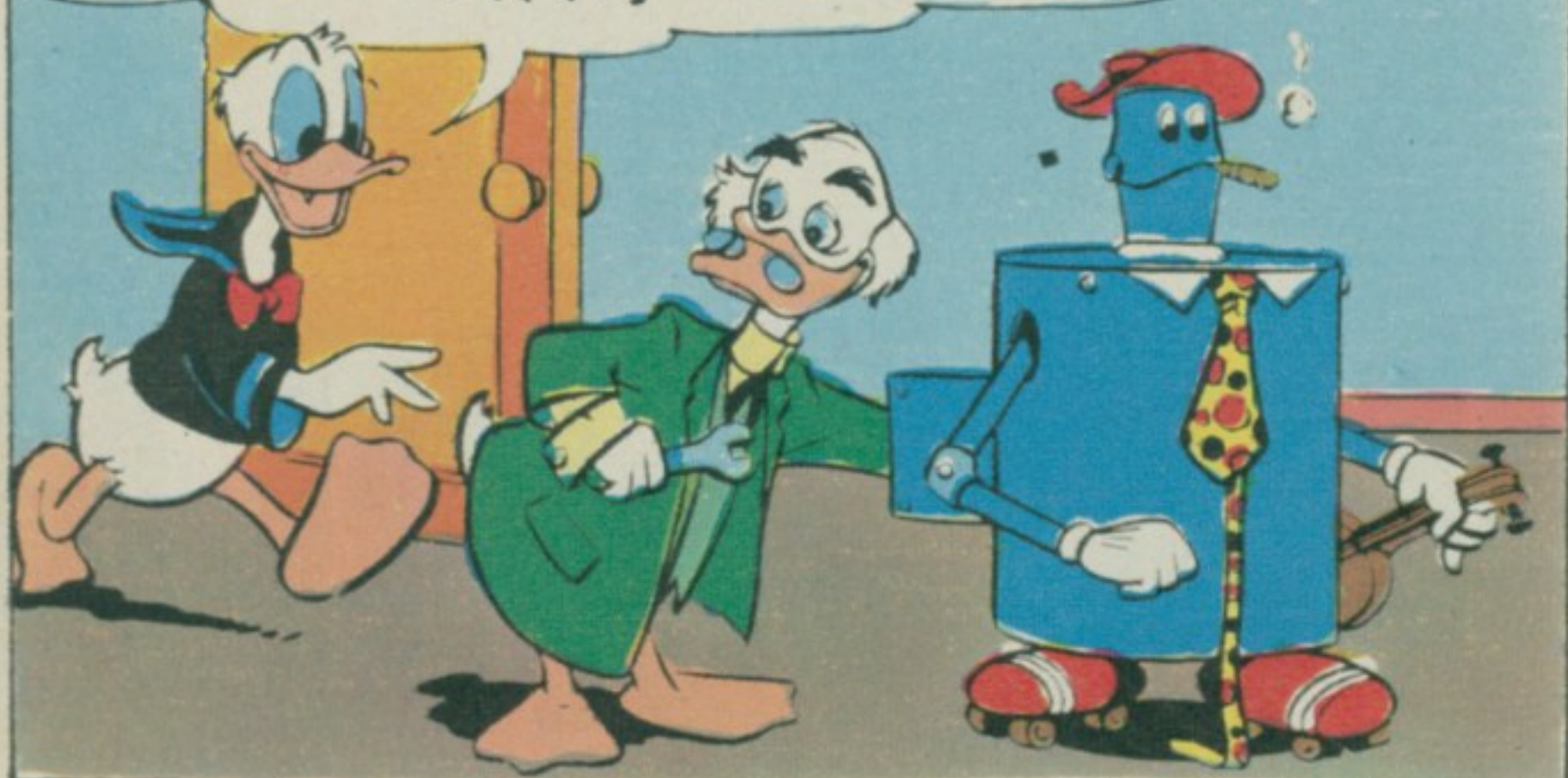
АКО СУ ДВА ПАР А ТРИ
ГОМИЛА ... ШТА СУ
ЧЕТИРИ И ПЕТ ?

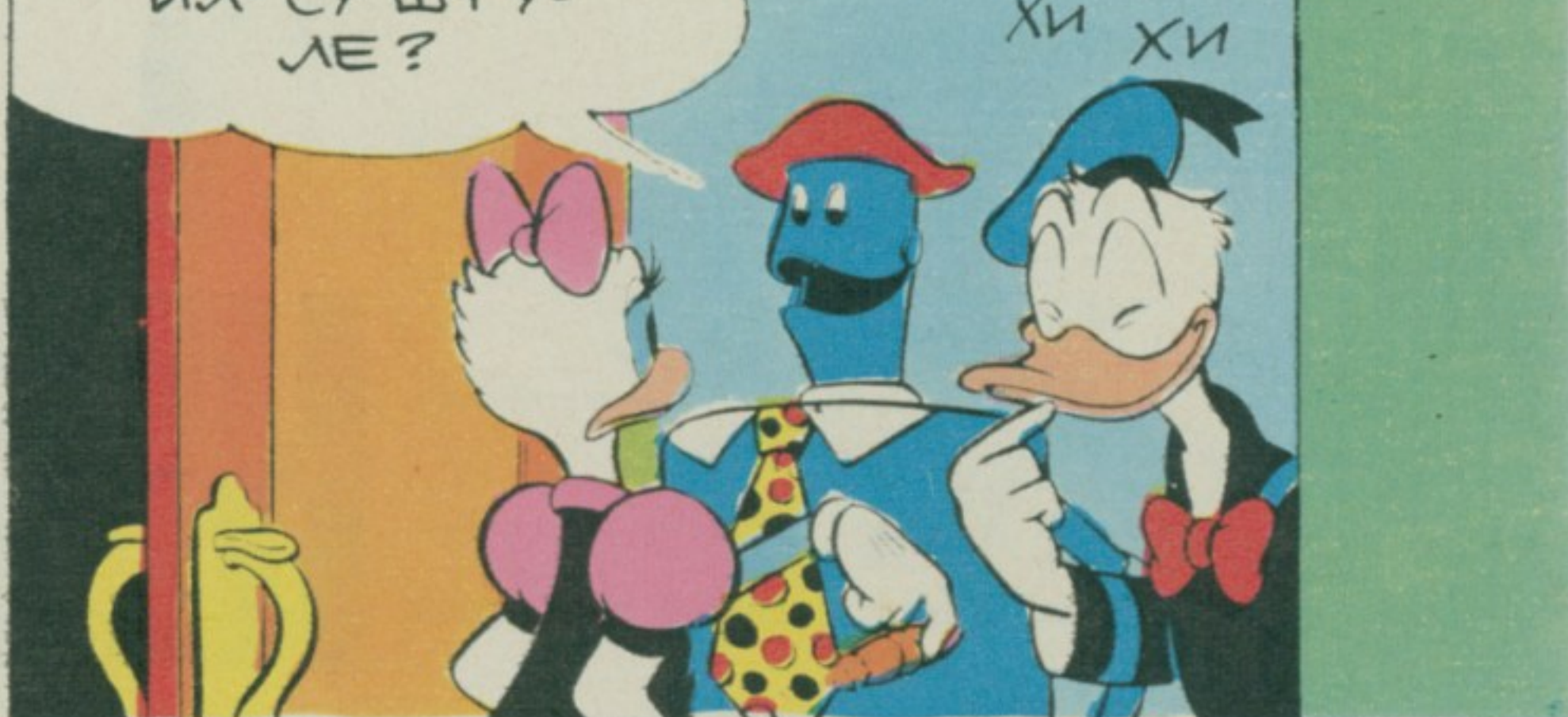
ДЕВЕТ!

ПОЗАЈМИ МИ ТОГ СВОГ ВИЦКАС-
ТОГ РОБОТА ... ХТЕО БИХ ДА
ГА ОДВЕДЕМ И ПОКАЖЕМ
ПАТИ!

КАКО СТЕ? ЈЕ-
СУ Л' ТО ВАШЕ
РОЂЕНЕ НОГЕ
ИЛ' СУ ШТУ-
ЛЕ?

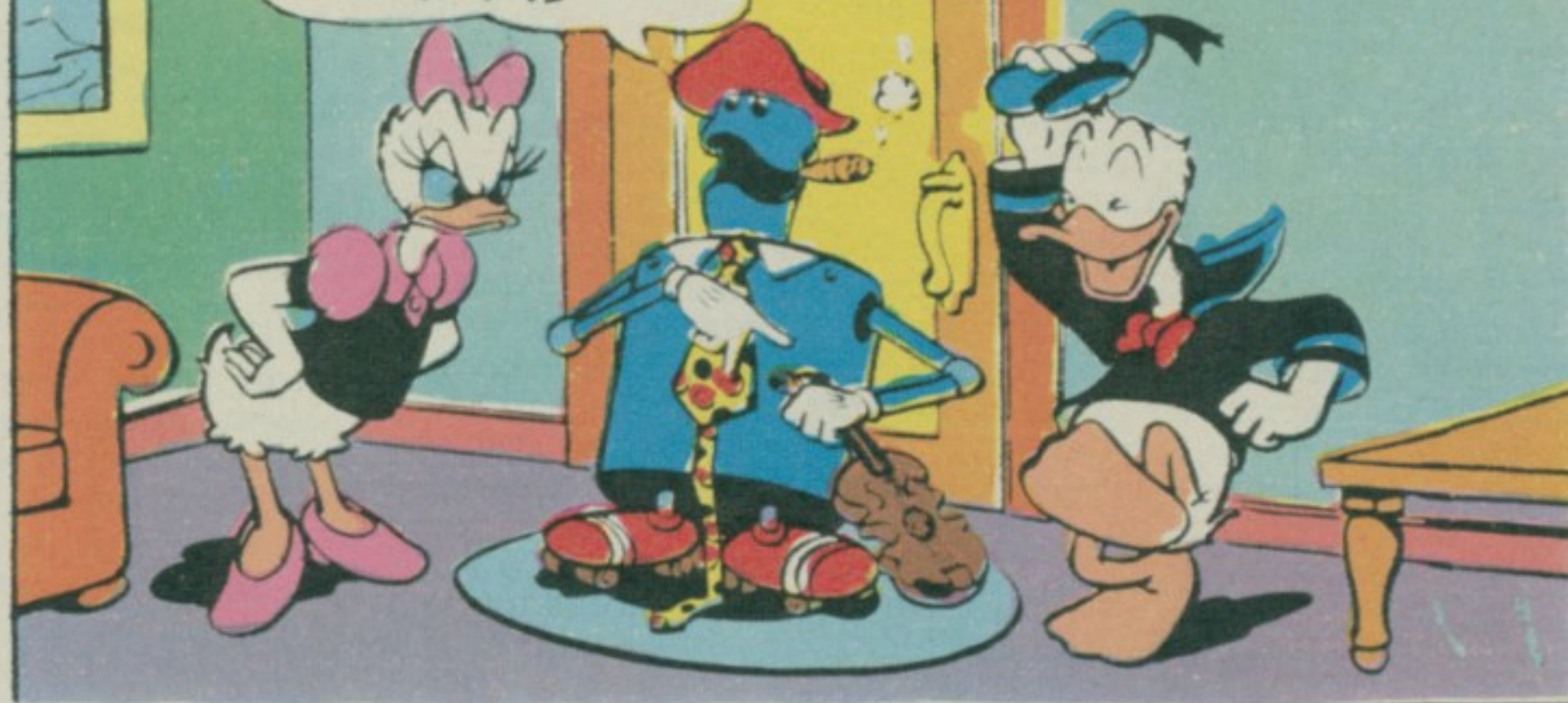
ВИДИМ ДА СТЕ
УРЕДНА ОСОБА ...
СВАКА ВАМ ЈЕ БО-
РА НА СВОМ
МЕСТУ!

И УОПШТЕ
НЕ ИЗГЛЕДА
ДА ИМАТЕ
СТО ГОДИНА
?

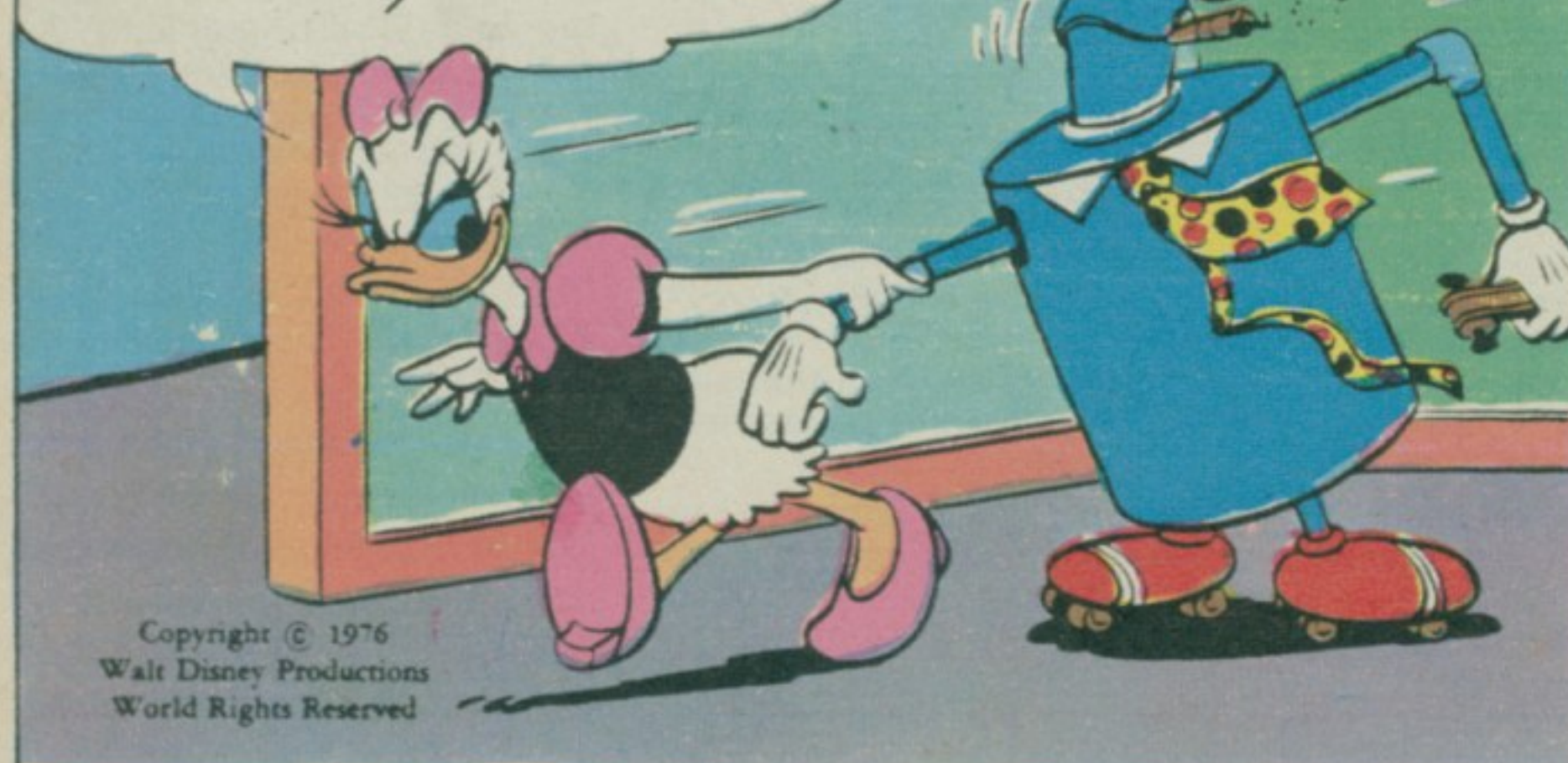
ХА!
ХА!
ХА!

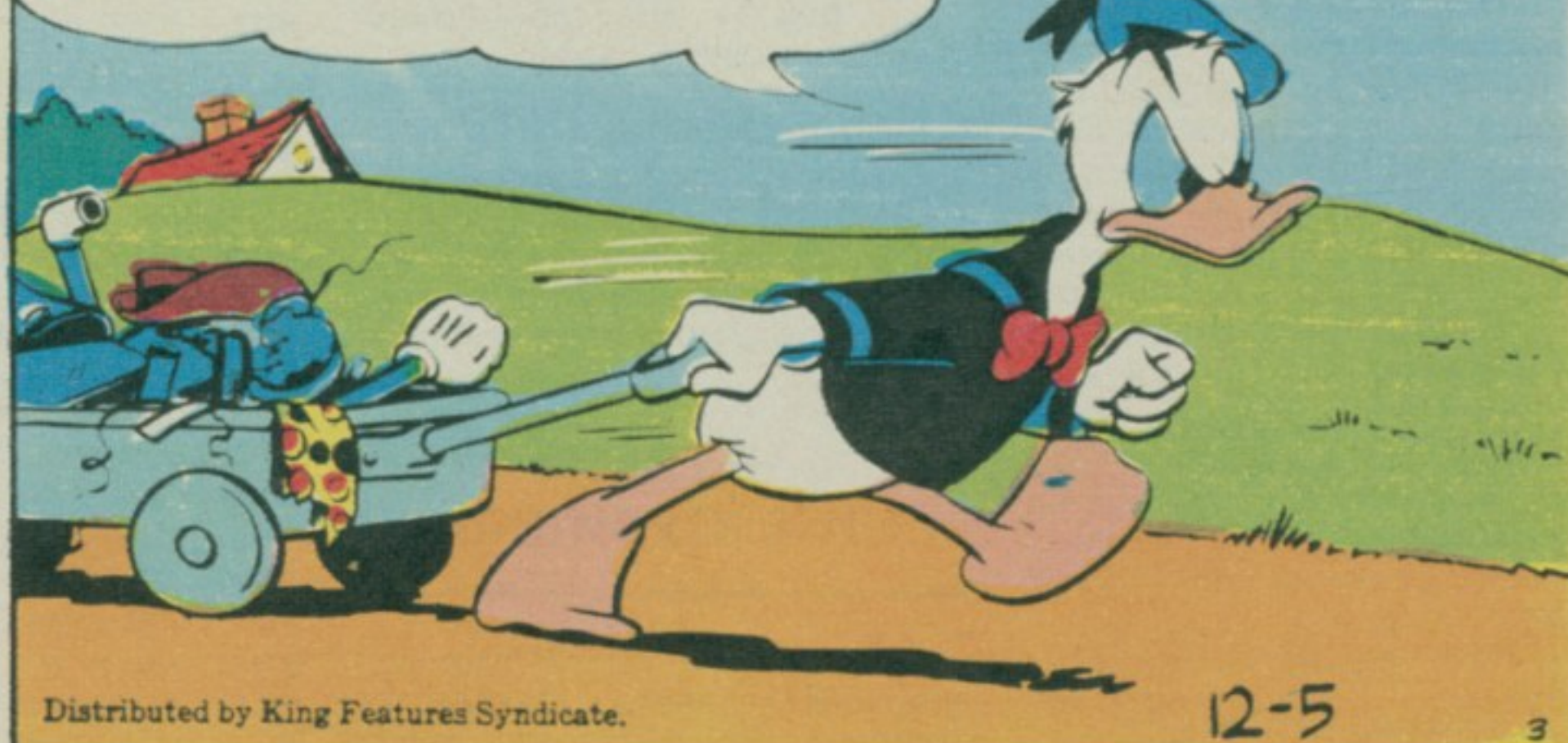
И СА ТИМ СВОЈИМ ВЕ-
ЛИКИМ УСТИМА МОГЛИ
БИСТЕ ДА ПЕВАТЕ ДУ-
ЕТЕ ... САСВИМ
САМА!

А САД ДА ЈА ТЕБИ
ПОКАЖЕМ НЕКЕ
СМЕШНЕ СТВАР-
ЦИЦЕ!

И ТО МИ ЈЕ СМЕШНО ...
БАЦИТИ ЈЕДНОГ БЕСПО-
МОЋНОГ РОБОТА ПОД
ПАРНИ ВАЉАК!

Copyright © 1976
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate.

12-5

3

Снега није било, али се нека врашка хладноћа увлачила и у душу. И поред тога, састанак је требало одржати. Тако је стајало у поруци коју је осамнаестогодишњи Франц Штефе, начелник Рејонског повереништва ВОС-а (Службе безбедности и обавештавања), Освободилне фронте Словеније за крањску околину, добио у бази добро скривеној у подножју Караванки. Штефе је знао да је пошљалац поруке Иво Славец, члан Окружног комитета Крања, и да га не би позивао тек тако и обојицу излагао опасности. И један и други живели су у дубокој илегалности, а цела Горењска просто је врела од Немаца.

Штефе је стигао на састанак заједно са Францом Пестотником и Лудвигом

Франц Штефе: На овом месту погинуо је Аљоша!

Штравсом. Славеца је затекао у друштву једног политичког радника и неке младе девојке коју није познавао. Представљена му је као курирка Рејонског комитета. Звала се Кара. Млади восовац ћутке јој је пружио руку. Схватио је да је то њено илегално име. Уосталом, сви припадници ВОС-а морали су да га имају. Тако је, на пример, његово било Мишко, Пестотниково — Аљоша, Штравсово — Мартин, Славецово — Јокл...

Погледао је на сат: осам увече. У оближњем селу Кокрицама светла су била погашена. Полицијски час управо је почињао. Из нечијег дворишта пси се огласише лавезом.

ТРОЈИЦА ЗА АКЦИЈУ

Славец је заиста одабрао добро место за састанак. Напазило се готово читав километар ван града, у пољу, и могло му се непажљено прићи из Крања и подножја Караванки, а стари козолц, сличан широким лествама пободеним у земљу који је служио за чување сена и пред којим су се восовци окупили те вечери, 7. децембра 1943. године, лако се уочавао и свима њима био добро познат.

После поздрављања, Славец је позвао Штефеа, Аљошу и Мартина у страну. Одмакли су се до самог краја козолца.

— Чуо си за Јанка Мариншка? — упитао је Славец Штефеа.

— Нешто...

— Сарадник Гестапоа и организатор Плаве гарде у овом крају! — настави Славец. — Станује са женом ту, у Кокрицама, у изнајмљеном стану у партеру једне куће усред села. Вас тројица ћете га ухапсити и одвести у базу, горе у планини. Ако вам то не успе, ликвидирајте га! Водите рачуна: тај препредењак нас се плаши и не сме да заноче у стану. Сваке вечери одлази мотоциклом у Крањ и тамо спава а ујутру се враћа у село и дан проводи у њему! За акцију имате три дана!

Иако се трудио да шапугује, Славец је говорио по лугласно јер је имао јак и звонак глас. Нешто од његових речи допирало је и до ушију оног политичког радника и курирке Каре који су на супротном крају козолца чекали да Славец обави разговор са Штефеом и његовим људима.

Восовци су пажљиво слушали Славеца. Још док је искусни партијски радник говорио, план извођења акције већ је добијао обресе у Штефеовој глави.

— У реду! — на крају је кратко рекао он. — Ухватићемо га сутра увече.

Тројица восоваца на брзину су се опростила од Славеца, курирке и политичког радника и изгубила у ноћи.

ЧЕТВРТИ НИЈЕ СУВИШАН

Штефеов план је био једноставан. Ако Мариншк креће у Крањ увече, онда

ће они упасти у његов стан предвече. Пошто изнад Мариншка станује породица која је душом уз партизане, узбуна је искључена. Кући ће прићи преко поља па кроз воћњак иза зграде, под окриљем првог мрака.

— Пожуримо! — добацио је у ходу Штефе друговима. Ноћ и сутрашњи дан провешћемо код једног сељанина, нашег симпатизера, у селу Млаки. Кућа му је удаљена око 500 метара од Мариншковог стана у Кокрицама. Ако сад одемо у базу, сутра нас поново чека пешачење. Осим тога, Мариншк ће нам овако бити на оку!

Кришом су пришли сељаниновој кући. Међутим, унутра их је чекало изненађење: на конаку их је претекао илегалца Јоже Урбанц Драго. Сви су се обрадовали изненадном сусрету.

— Где сте запуцали? — дочекао их је весело.

— Хоћеш ли с нама?! — упитао га је Штефе. — Четврти нам није сувишан.

Урбанц је одговорио као из пушке да пристаје и живахно протрљао дланове.

После вечере нису дуго ћаскали. Био им је потребан починак. Зато им се ваљда учинило да је сено на сенику, на коме су заноче, најлепша ствар на свету. Брзо су утонули у сан.

Акција је текла без проблема. Кад су восовци упали у Мариншков стан са пиштољем у руци, затекли су у кухињи само његову жену. Скамењено их је гле

УМЕСТО САРАДНИКА ГЕСТАПОА МАРИНШКА, КОГА СУ ЧЕТИРИ ВОСОВЦА ЧЕКАЛА У ЊЕГОВОМ СТАНУ, ПОЈАВИЛИ СУ СЕ НЕМЦИ И ОПКОЛИЛИ КУЋУ. ТО НИЈЕ БИЛО СЛУЧАЈНО.

дала. Хтела је да врисне, да нешто каже, учини, али није била у стању. Онесвестила се и скљокала на под. Положили су је на отоман.

ТО НИЈЕ ОН!

Породица која је становала изнад Мариншка испричала је Штефеу да је злочинац већ отишао у Крањ. Иако је било тек пет по подне, восовци су одлучили да га чекају целе ноћи. Двојица ће дремати за столом, а двојица пазити на жену и стражарити.

Стан је имао чудан распоред. Из дворишта се преко неколико степеника кроз главна врата улазило у ходник који је водио до супротног дела зграде и завршавао вратима кроз која се такође могло изаћи напоље и ући у кућу. Та споредна врата била су заман даљена и отварају се само изнутра. Собе и кухиња налазиле су се с леве и десне стране ходника, по пут хотелског распореда просторија.

Восовци су се договорили да стражаре по двојица на смену. Таман су били код тога која ће двојица бити у првој смени, када се на споредним вратима зачу куцање. У ствари, неко је жес

токо лупао на врата. Штефе је скочио као опарен.

— Ево га, вратио се нитков! Вероватно је нешто заборавио па предострожно сти ради хоће да уђе на стражња врата!

Аљоша, Мартин и Штефе брзо изађоше у ходник. На прстима су се дошупњали до врата. Изненада, Штефе се трже. Ако је Мариншк, зашто тако јако и упорно лупа. Напротив, знајући да га восовци одавно вребају, требало би да куца тихо. Не, то није он!

— Назад! Ово ми је сумњиво! — рекао је друговима.

Окренули су ходником према главним вратима. Мартин је остао на прагу кухиње а Аљоша и Штефе продужили даље. Аљоша је стао на први степеник, зурећи у мрак али није могао ништа да види. Свуда је владала тишина. Штефе се са прага нагнуо преко његовог рамена. И он је хтео да провери има ли кога напољу. Док је Аљоша гледао лево, он је осматрао десни угао зграде. Тек после неколико секунди приметио је човека са шмајсером у руци. Шуњао се уза зид право према њему.

— Полиција! — викнуо је и хитро се повукао уназад да направи места Аљоши.

СИТНИЦА ОТКРИЛА ИЗДАЈУ

Аљоша је реаговао мимо Штефеовог очекивања: јурнуо је у воћњак. Није далеко стигао: рафал га је просто пресекао. Штефе је муњевито извирио напоље и из пиштоља опалио на полицајца. Убио га је на месту. Окренуо се, позвао Драгу и Мартина да беже и јурнуо преко воћњака у поље. Само што је замакао кроз један пролаз између оближњих зграда, са стражњег излаза дотрчаше гестаповци. У мраку нису видели мртвог Аљошу, али су видели кад је Штефе утекао. Испратили су га рафалима и повицима: „Пазите, у кући су још два бандита, трећи је побегао!“

Настао је лом. Пуцњи су одјекивали селом, а меди решетали ходник. Драго и Мартин су били у мишоловци. Некако су, ипак, искористили збуњеност гестаповаца када су на њих

ТИТО У АНЕГДОТАМА

Титова јакта „Подгорка“ је тог августовског преподнева, 1965. године, праћена торпедним чамцима Ратне морнарице, тихо и лагано пловила Кварнерским заливом. Поред домаћина, председника Тита, на њој су били и гости из Шпаније: Долорес Ибарури-Пасионарија, председник КП Шпаније и Сантјаго Кариљо, генерални секретар КП Шпаније.

— Како се осећате у Југославији?
— Изванредно добро, као да смо код куће у Шпанији — задовољно ће Кариљо.
— Наравно, у оној слободној Шпанији — примети Тито.

КО СЕ ПРОМЕНИО

— Свакако.
Пасионарија и Кариљо са дивљењем гледају нашу обалу. Тито их пита каква је њихова обала.
— Врло је лепа — одговори Пасионарија — али ипак не толико као ваша.

— Ја сам много путовао — додаје Тито. — Лијепо је свугдје, али нигдје као на Јадрану. На примјер, Акапулко је најљепши град Мексика. Тамо је много великих хотела. Али мени се чини да је баш ова пустиња код нас на свој начин привлачна. Ми имамо толико ненастањених отока да можемо да их продајемо.

— Југославија је заиста врло лепа земља — још једном ће седамдесетогодишња Долорес Ибарури.

— Хтео бих да кажем да смо другарица Долорес и ја јако задовољни нашим боравком у Југославији — додаје Кариљо. — Посебно сам срећан што ми се пружила прилика да вас видим после седамнаест година. Не знам да ли се сећате — било је то 1948...

— „Мало“ смо се промијенили од оног времена... — смешкајући се примети Тито, али тоном из којег се могла назрети и алузија. Кариљо ту алузију није осетио, па ће ласкаво само о спољном изгледу:

— Ми смо се изменили, али ви, друже Тито, остали сте исти, још сте веома млади.

(Из књиге Звонка Штаубрингера и Милоја Поповића „Тито у анегдотама“)

У бази ВОС-а отворена је неслужбена истрага. У питању је била издаја, у то нико није сумњао. Акција је детаљно анализирана. За њу су знали само Славец, онај политички радник и курирка Кара. Последње двоје могло је да чује све о акцији приликом састанка код козолца. Сумња је скинута са Славеца и политичког радника. Они су били проверени, дугогодишњи комунисти. Значи — Кара!

Зашто се са сигурношћу тврдило да је у питању издаја? О томе је објашње-

ње дао сам Штефе на сасланку, са начеликом Окружне комисије ВОС-а.

— И највеће подлости и подлаце увек открије нека ситница која се не може предвидети. Овог пута то је била реченица: „Пазите, у кући су још два бандита, трећи је побегао!“, коју сам чуо приликом бекства од гестаповаца који нису знали да је Аљоша погинуо јер се онако мртав није видео у мраку. Е, видите, нас није било тројица, него четворица, јер нам се Драго прикључио случајно, а то издајник није знао. Да ће у

акцију кренути нас троје знали су само они који су били на састанку код козолца. Пошто политички радник и Славец не долазе у обзир као сумњиви, тај прљави посао обавила је само једна особа — Кара! Она је убила Аљошу!

Франц Штефе данас живи у Љубљани као пензионер. Носилац је „Споменице 1941“ и шест одликова-

ња. Пензионер је и Јоже Урбанц Драго. Станује у Крању. Иво Славец Јокл је погинуо у рату. Лудвик Штраус Мартин га је преживео, али је касније доживео тежак саобраћајни удес и пензионисан је. Јанко Мариншик је једно време у току рата живео у Крању, затим је отишао у четнике и коначно побегао у иностранство. Тамо и данас живи. Два месеца после неуспеле акције восоваца у којој је Аљоша изгубио живот, курирка Кара је ухапшена и — стрељана.

М. Тодоровић

бацили бомбе и дочепали се слободе. На попршту је остао мртав Франц Песотник Аљоша.

КАСНО ЈЕ ЗА СИР

Бивши француски председник Шарл де Гол није подносио да обед потраје дуже од четрдесет минута. Међутим, како француски ручкови или вечере имају традицијом и бонтоном одређени редослед служења, на банкетима у Јелисејској палати морао је обично да се избаци сир који се једе на крају, јер за њега није преостало време. А када је председник путовао у унутрашњост, прокол је слао писмено упутство општини коју је посећивао, да се овога строго придржава...

НАЈВИШИ И НАЈНИЖИ

Највиши човек за којег се зна био је, како изгледа, Рус Мапкинов који је живео на почетку овог века: 2 метра и 85 сантиметара! Само 12 сантиметара мање имао је амерички дин Роберт Валдоу, који је већ као петогодишњи дечак био висок 163 см. Живео је од 1918 — 1940. године. Обрнут рекорд држи Холанђанка Полина Мастерс (1876 — 1895) која се родила са 30 см дужине, а израсла још само 29 см. Додуше, француски писац Бифон из 18. века, наводи пример једног патуљка високог 40 см, али ово се не сматра званичним податком.

ПОКВАРЕНИ ТЕЛЕФОНИ

Кад су шпански конквистадори доспели у данашњи Јукатан, упитали су домороце како се зове њихова област. Не знајући ни речи шпанског, Индијанци су их упитали „Шта желите?“, што се на њиховом језику каже „Јукатан“. Тако је Јукатан добио своје име.

СРДАЧНИ ПИНГВИНИ

Научнике који стижу на насељена острва на југу Пацифика дочекују краљевски пингвини који не само да се поређају у шпалир пред придошлицама ради добродошлице, већ и букувално, падају на леђа од изненађења.

СПОРТИСТА ГОДИНЕ

Група ученика из Оранџвила, у САД, предложила је да за спортисту године 1973. буде изабран познати дерматолог Алфред Вајтхед који је тврдио да су у „цивилизованом“ земљама чешће кожные болести изазване претераним прањем него оне до којих доводи прљавштина.

ПИТОНИ УМЕСТО МАЧАКА

Кинези на острву Борнео за истребљивање мишева у својим кућама користе питоне а не мачке.

Фараони су имали своје носаче лепеза који су их хладили
нада је то било потребно

Индијска
лепеза
за терање
мува

Нинесна лепеза од
перја

НАЈЛЕПША ПРОМАЈА НА СВЕТУ

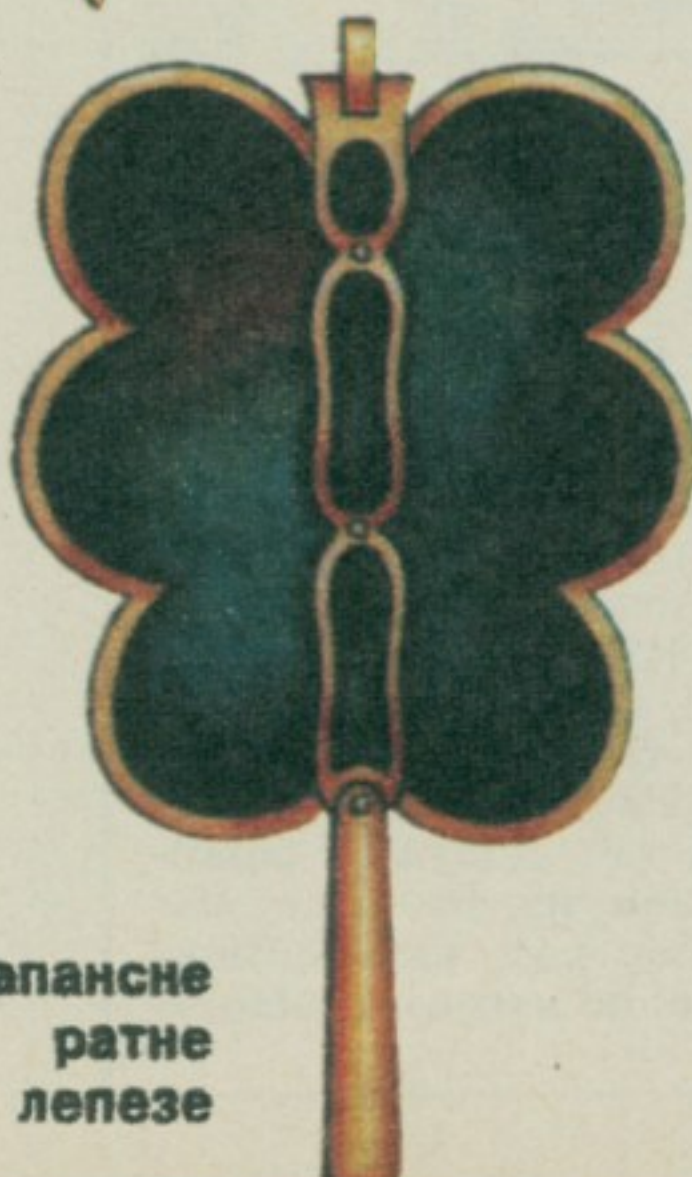
**ЈАПАНЦИ И ДАНАС МЛАДИМА,
НА ДАН ЊИХОВОГ ПУНОЛЕТ-
СТВА, ПОКЛАЊАЈУ — ЛЕПЕЗУ.**

Лепеза
из старог
Египта

Лепеза из Бурме

Јапанске
ратне
лепезе

Најстарије лепезе за које се зна потичу из Кине, око 3000. године пре нове ере, а биле су направљене од бојеног фазановог или пауновог перја смештеног на дрвену дршку. Неко је касније дошао на идеју да направи лепезу која се може склапати и расклапати по потреби. Временом је њена из рада постала права уметност, која је у 17. веку достигла највиши ниво. Прављене су од свиле, слоноваче, сандаловог дрвета, шкољки, а често су биле украшене златом, сребром или бисерима. Свила на кинеским лепезама је увек различите бојена и свака покрајина имала је своју карактеристичну комбинацију боја.

Друга земља за коју је уметност прављења лепеза тесно везана јесте Јапан. Она је саставни део живота становника ове земље и нека врста симбола, живота који се „шири и постојаје и лепши и богатији, као лепеза кад излази из свог рама од слоноваче“. Јапанци су је употребљавали у ратовима, верским свечаностима, позоришним представама... И данас је поклањају младима на дан њиховог пунолетства. Многи велики јапански слика-

ри волели су да сликају на лепезама више него на разпетом платну и такве су имале изузетну вредност. Данас их је, на жалост, врло мало сачувано.

Лепезе су приручне и у културама старог Египта, Асирије и Индије, где су биле коришћене у свечаностима верске и световне природе. Нарочито су на дворским свечаностима египатских фараона, биле изузетно важне, а њихов носач који је стајао поред владара био је у то време врло поштована личност. У Индији су се носиле заједно са сунцобраном и тако штитиле од сунца и врућине. У богатим кућама Индије велике лепезе качене су на таваницу просторије а слуга их је конопцем љуљао, стварао промају и тако хладио посподара.

Лепезе од перја фазана или пауна биле су познате и у старој Грчкој још око 500. године пре нове ере, а слике људи са овим предметима могу се видети и на вазама из тог периода. У средњем веку и хришћанска црква прихватила их је као корисне за време верских свечаности.

У 16. веку појављују се и у Европи захваљујући трговачким везама Португалаца са источним земљама.

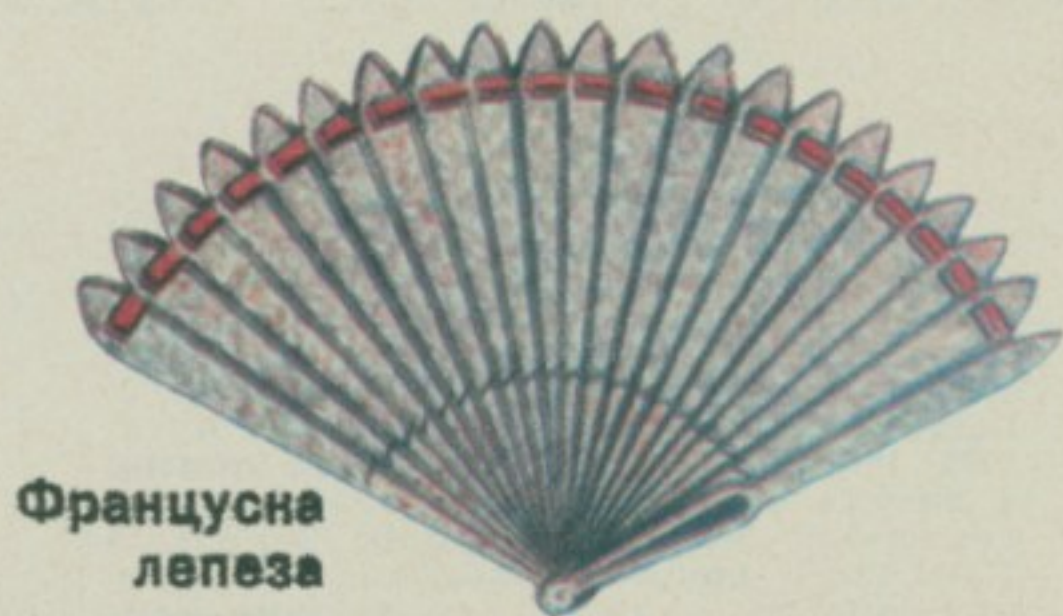
Лепеза
из Шри Ланне

Лепеза из античне Грчке

Индијска лепеза од
сандаловог дрвета

Француска
лепеза

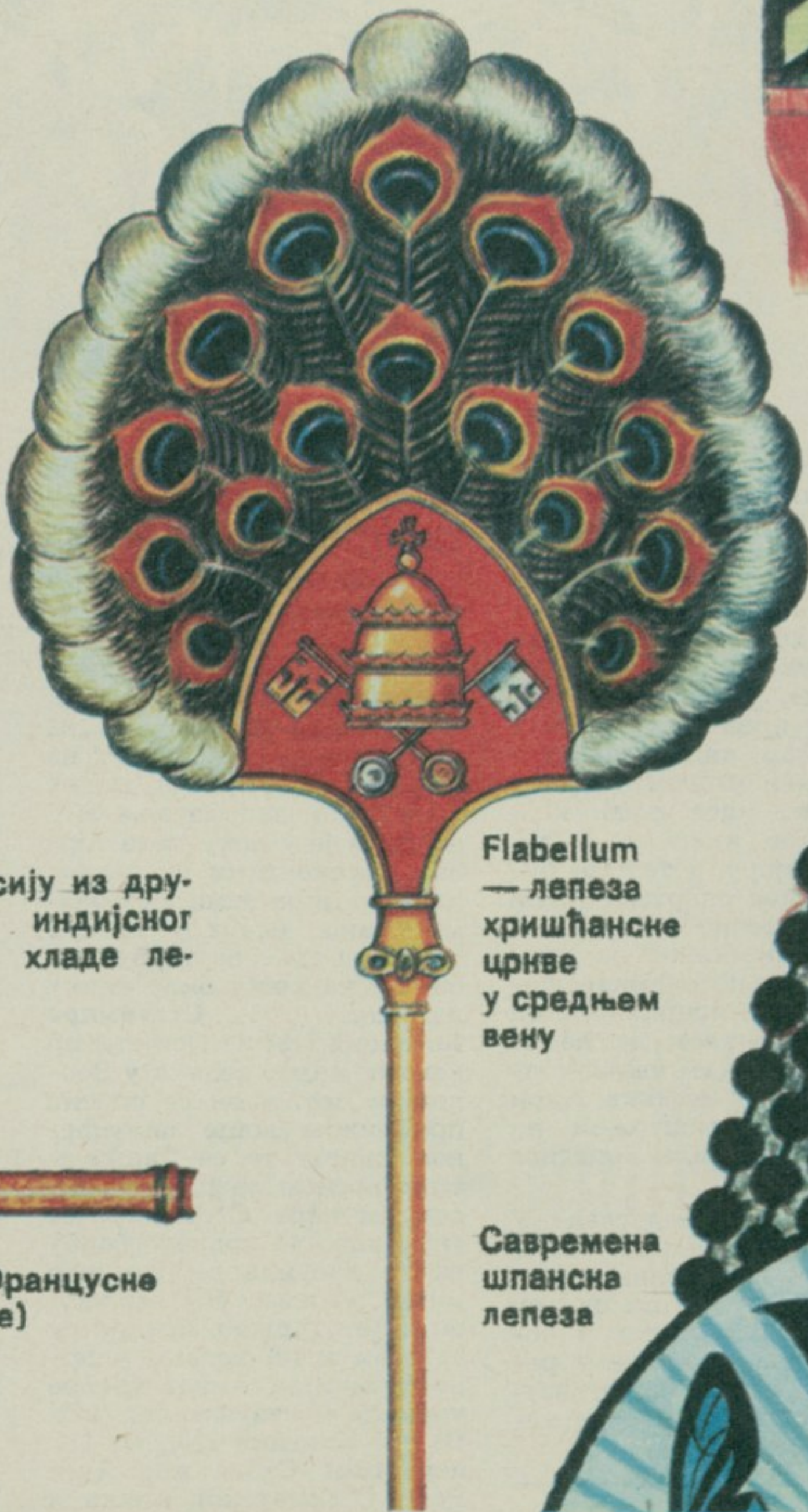
Необична лепеза из
Судана

Док прима мисију из дру-
гих земаља, индијског
владара слуге хладе ле-
пезом.

Лепеза из Француске
(не склапа се)

Flabellum
— лепеза
хришћанске
цркве
у средњем
вену

Савремена
шпанска
лепеза

нарочито с Индијом. У 17. веку Париз постаје центар производње лепеза и чак су 1678. године створене организације радника у производњи лепеза. Ускоро

ова мода прелази из Француске у Енглеску где почиње њихова масовна производња тако да готово потпуно престаје увоз из источних земаља. У Европи,

слично Јапану, почињу да их украшавају највећи сликари тог времена и многе од њих достизале су баснословну цену. Међутим, ове скупоцене

и богато украшене лепезе почињу да се губе, када је почела индустријска производња. Нису више тако лепе и богато украшене, али су зато знатно јефтиније. Данас се продају углавном као сувенири из далеких земаља, а можемо их видети и код наших бака, као успомену из младих дана.

ВИШЕ ОД НАЈВИШЕГ

Шеснаест девојчица и дечака између седам и четрнаест година, скупљени испод застава из исто толико земаља с европског, афричког и америчког континента, кренуће првог дана у септембру на дуг и занимљив, једномесечни пут у којем ће готово свакога дана мењати поднебља. Поћи ће из Мадрида а затим крстарићи овим редом: Палма де Мајорка — Рим — Севиља — Херз — Кото де доња Ана — Мексико — Акапулко — Мајами Вич — Дизниленд — Вашингтон — Њујорк. Дакле, у Шпанији, Италији, Мексику и Сједињеним Америчким Државама.

У том каравану малих амбасадора с плетеницама и кратким панталонама биће представници: Француске, Велике Британије, Југославије, Португалије, СР Немачке, Египта, САД, Заира, Доминиканске Републике, Мексика, Шпаније, Италије, Колумбије, Гватемале, Белгије и Венецуеле.

Име те веселе скупине, чији састав још не знамо, одавно је познато у свету. У њој ће се наћи победници племените акције »Plus ultra«, на латинском, односно »Више од највишега«, на нашем језику.

ДИВНИ ПРИМЕРИ

Ова ће година бити петнаеста по реду како се врши избор у којем се не вреднују лепота, снага, књижевско знање, резултат, количина поједеног и попијеног — и шта ли још нема на нашем каткада луцкастом глобусу жељеном најнеобичнијих надметања — већ искључиво: јунаштво, човечност и поштење.

Свака од шеснаест држава, учесници, негде у лето, путем посебног жирија, одреди свог малог првака који није учинио само нешто велико, већ и више од тога: више од највишег. Отуда и назив који најбоље објашњава сврху овог необичног покрета. У Француској акцију »Plus ultra« зову: »Кад би сви момци света«, у САД: »Мирнодопски херој«, у Италији »Најбоља деца света«... али циљ је свуда исти. Подстицати код девојчица и дечака најлепше људске врлине.

У досадашњим акцијама записани су примери који се граниче с невероватним: кад је дванаестогодишњи Анголац, прии Жозе, који је живео у дубокој џунгли, копљем убио лава који је напао његовог оца и стрица; кад је његов вршњак из СР Немачке, Бернард, момчић без обе руке ампутиране после тешке несреће, без размишљања скоčio у бунар и извукао свог другара; кад је једанаестогодишња Шпањолка Висента научила своје сиромашне другове читању и писању јер их родитељи нису могли слати у школу; када је једанаестогодишњи Луиз из Никарагве, у Латинској А-

мерици, после тешког потреса који је разорио његов град Манагуа, три дана и три ноћи, без сна, ископавао настрадале из рушевина; кад је четрнаестогодишњи Колумбијанац Хосе издржавао четири млађа брата чистећи ципеле и по петнаест сати дневно, а с њима крстарио по целој земљи тражећи несталу мај-

брику оставило је за собом сјајне биографије. Појмимо редом:

Године 1968. Нада Лагатор (12 година), из села Подгубавице код Триља, у Далмацији, спасава од утапања своју четворогодишњу сусетку мада и сама не зна да плива, 1969. Рајко Крејовић (12), који је рано остао без оца и мајке, сам са

медведицу која је напала његовог старијег брата, мислећи да је овај хтео да јој дира младунче. Пошто је двапут био одбачен, иако ошамућен од тешких удараца, Младен дрвеном пушком, коју је сам издељао, почне ударати по медведицима који побегну, а мајка похита за њима у шуму и оставља браћу. Тако је лу-

Сване године се у шеснаест земаља света врши избор најплеменитије девојчице или дечана између 7 и 14 година, а у којем се вреднују: храброст, поштење и човечност. Читаоци »Забавнина« треба да помогну у избору нашег десетог победника кога чека лепо путовање по Италији, Шпанији, САД и Мексику у трајању од месеца дана.

хуманости. А ко ће то бити? Она или он? Из Словеније или Македоније? Из Србије или Црне Горе? С Косова или Војводине? Из Хрватске или Босне и Херцеговине?

То зависи и од вас, драги наши читаоци. Овом приликом вас позивамо на врло важну сарадњу:

● Уколико сте у свом крају видели, сазнали да је од јула 1976. па до данашњих дана, неко између 7 и 14 година (рођени између 1963. и 1970.) учинио подухват примеран и вредан дивљења, молимо, најкасније до 15. јула, на адресу редакције »Политикин забавник«, Македонска 29, 11001 Београд, са назнаком »Plus ultra« пошаљите допис с описом догађаја и местом боравка нама још незнаоног јунака. После тога ће се посебна комисија, састављена од представника различитих занимања, састати и одредити најбољег међу најбољим.

Онима од којих добије најзанимљивије прилоге Редакција ће поклонити по једну лепу књигу, а ако прилог буде занимљив за објављивање у »Политикином забавнику« по себно ћемо га хонорисати.

У случају да међу вањним предлозима буде изабран овогодишњи представник наше земље за акцију »Више од највишег«, његовог аутора очекује и специјална награда — поник-експрес, бицикл с мотором.

Перо Златар

Учесници досадашњих четрнаест каравана акције »PLUS ULTRA« (ВИШЕ ОД НАЈВИШЕГ) посетили су Шпанију, Италију, Белгију, СР Немачку, Мароко, Канаре, Португалију, Аустрију, САД, Колумбију, Венецуелу, Југославију. У нашој земљи гостовали су четири пута: 1969, 1970, 1974. и 1975. На слици приказ с дочека на загребачком аеродрому, у септембру 1974. Наш јунак БРАНКО КОНИЋ, у друштву победника из осталих земаља, налази се у средини напред (широко насмејан).

ку; кад је тринаестогодишњи Марко из Италије остао са петоро браће и сестара и тешко болесном мајком (па је после очеве смрти продајом воћа и поврћа на римској тржници од ране зоре до касно у ноћ хранио толика гладна уста) усвојио тек рођену бебу, остављену пред њиховим кућним прагом; кад је дванаестогодишњи Француз Тјери, наочиглед масе људи која је гледала како се у даљини, у мору, у тешкој бури даве два спортска једриличара, скочио у чамац и, стављајући живот на коцку, спасао несрећнике који су се, већ испрљени, опростили с надом да ће се извући; кад је дванаестогодишња Аргентинка Адриана дечјим пиштољем на воду онемогућила опасног лопова...

...И тако унедоглед. У прошлих четрнаест лета, сваки пут по шеснаест случајева, један лепши од другог. Двеста двадесет и четири истините приче у режији најчудеснијег и најмаштовитијег режисера којем је име: живот.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОБЕДНИЦИ

Југославија, ево, десети пут учествује у међународној акцији »Plus ultra«. И досадашњих деветоро иза-

својом, од болести сасвим непокретном, баком, у селу Висока код Ариља, у Србији, одржава кућу, спрема је и чисти, кува и пере, негује болесну баку, изводи стоку на пашу, одлази у удаљену школу, ноћу учи лекције и упркос тешком бремену бива одличан ђак; 1970. Цевад Кобил (14) из Бањалуке, угледавши на мосту изнад Врбаса тужву и зачувши запоматање жене којој је у реку пала торба с милионским чековима, иако је зима, без размишљања, скаче у хладне таласе и спасава торбу, одбивши на крају било какву награду; 1971. Стевимира Богданић (13) из Осијека по вела је малог нећака у Зоолошки врт, а он се опасно приближио лоше заштићеном кавезу те се нашао у смртоносном загрљају лавовског пара. Стевимира се упустила у крваву борбу да би извукла дечака што јој и успева. На жалост, он није издржао, лекари су се осам и по месеци упорно борили за живот храбре ученице и извукли је; 1972. Барка Касунић (10), из Генералског Стола код Дуте Ресе, у Хрватској, крхка и сљубина, улеће у кућу већ добро захваћену пламеном и из пожара, у последњи трен, изабавља брата и сестру од прозног краја; 1973. Младен Кларић (9), из села Онека код Кочевја, у Словенији, голорук скаче на

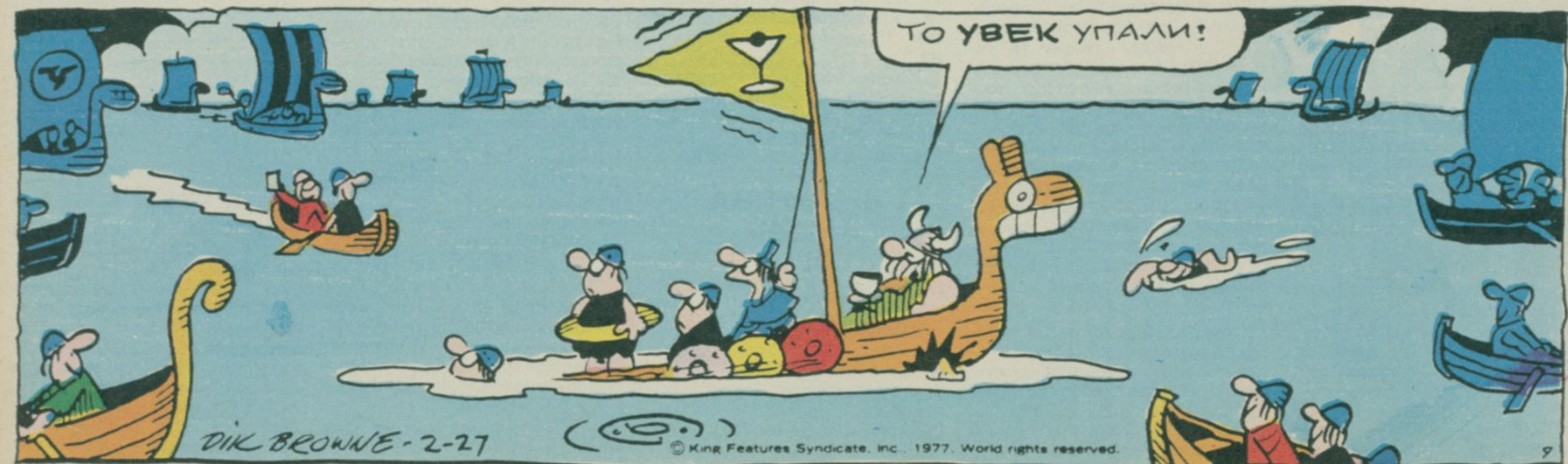
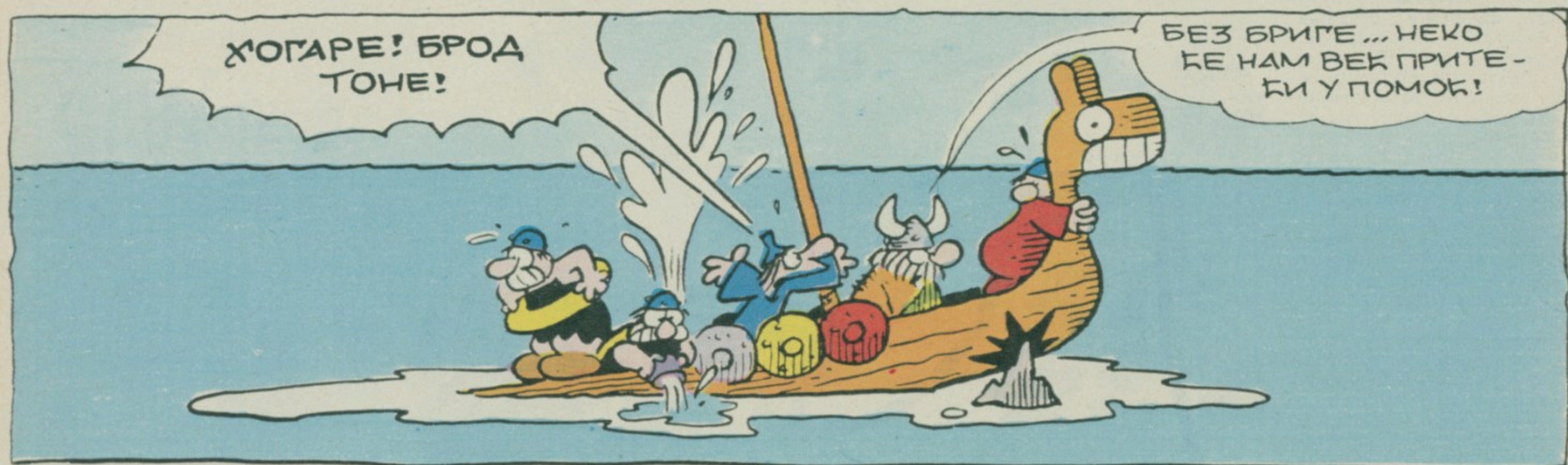
кавством извукао и себе и брата од комадања разбеснеле звери; 1974. Бранко Конић (12), и он непливач, извлачи млађег брата који се давио у вртлогу у реци, у њиховом селу Гламочану код Бањалуке. Једном је руком држао брата за косу, а другом се спретно и грчевито ухватио за грану тужне врбе која му је послужила као спас. Успео је да сачека помоћ која је наишла после његовог дозивања; 1975. Марио Печарић (13), из Тропира, у друштву пријатеља нашао торбу с новцем, драгоценостима и документима коју је, упркос упорном наговарању неких старијих особа, предао милицији. Била је власништво четворочлане породице из Пољске која је први дан летовала на Јадрану. Марио није желео да прими понуђену награду; 1976. Нисвета Салихбашић (14), из Тешањке код Тешња, у Босни, за време тешке поплаве, која је однела и више људских живота, негде око поноћи, храброшћу и изузетном снажљивошћу, спасава мајку, троје браће и сестара и, на крају, себе, од подивљале бујице.

ПОЖУРИТЕ ДО 15. ЈУЛА

Ми ћемо у Југославији ускоро изабрати десетог, да га тако назовемо шампиона

Dik
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

У лето 1897. године власник највећег новинског труста у САД Вилијем Рандолф Херст позвао је на разговор главне уреднике својих највећих листова: „Њујорк Џорнала“, „Њујорк Американа“, „Бостон Американа“ и „Сан Франциско Екзаминера“.

— Тираж наших листова стагнира, господо! — Херст није патио од опширности. — Не пружамо читаоцима оно што их узбуђује.

Пришао је географској карти на зиду и упрво прстом у једну тачку.

— Куба, господо! — узвикнуо је. — Куба је карта на коју ћемо заиграти. Куба не жели више да буде шпанска колонија. На Куби је опет дошло до побуне. Сваки просечни Американца је осетљив кад су у питању породица, имовина, слобода! Писаћете о шпанском терору на Куби, о побијеној деци, обешчашеним девојакама, паљевицама и пљачкама. Узбуркаћете америчка осећања за слободу и демократију! Објавићемо рат Шпанији!

— Газда, али Кубанци се буне углавном зато што је цена шећеру пала, па је на острву завладала криза! — узео реч један од уредника. То што ви тражите далеко је од истине.

— Нико од вас није плаћен да пише истину, Моргане! — пресече га Херст. — Ви сте плаћени да правите новине које се продају. Нама су потребни шпански злочини!... То је све! Слободни сте, господо!

Херстове новине почеле су да шире измишљотине о терору на Куби. Вешти новинари умели су да их учине уверљивим. Шпанија је уложила Вашингтону протест, а пошто се Херст на то није освртао забранила је америчким новинарима боравак на Куби.

— Дobili смо прву рунду! — задовољно је рекао Херст. — Сад ниједан амерички новинар из конкурентских листова неће моћи да проверава пишемо ли истину или не. Удрите по Шпанији још безобзирније!

КУБАНСКА ЈОВАНКА ОРЛЕАНКА

Мадрид је послао за гувернера на Кубу Николау Вејлера, маркиза од Тенерифе, са задатком да учини све што може за успостављање реда и мира. Херстова штампа је одмах новог гувернера узела на нишан и обасула га најгорим измишљотинама и увредама.

— Пронађите Вејлерове слабе тачке и од миша направите слона! — наредио је Херст.

Слаба гувернерова тачка звала се Еванхелина Сиснериос.

Још пре него што је Вејлер стигао на Кубу, Еванхелинин отац је организовао побуњеничку групу коњаника која није презала ни од пљачке. Ухватили су га, осудили на смрт, а потом казну претворили у заточеништво у афричким колонијама. Еванхелина је

ПРИВАТНИ РАТ НОВИНСКОГ М

Новине најбоље продаје рат. Хоћу рат против Шпаније! — узвикнуо је Херст и преко својих листова почео да хушка Американце против Шпанаца.

замолила Вејлера за милост и гувернер се сажалио. Сиснериоса су интернирали на Острво борова на југу Кубе, а Еванхелина је добила дозволу да буде уз њега.

На Острву борова Еванхелина је покушала да ос-

не, а мржња према Шпанцима претвара се у опште-националну хистерију.

А званична Америка, која на „свом“ континенту није радо гледала друге колонизаторе, мудро је стајала по страни.

Вилијем Рандолф Херст је саставио петицију за ослобођење Еванхелине шпан-

жи и увреда, није покорио.

— Та будала Вејлер ми помаже! — рекао је Херст највернијим сарадницима.

— Морамо ослободити Еванхелину пре него што се он предомисли па је сам ослободи и помрси нам рачуне!

Херстов тајни агент је гомилом долара подмитио шпанске полицајце и изву-

Поносни Шпанци су били увређени америчким провокацијама, па су и они организовали демонстрације, а прозоре америчког посланства у Хавани разбиле су каменом. Појединци су тврдили да је и ту Херст имао умешане прсте. Било како било, амбасадор Ли је из Хаване депешом затра-

лободи оца. Завела је команданта страже, увукла га у ступицу где су га интернирали на смрт испребијали. Сиснериос је ухваћен у бекству, а Еванхелина је допала затвора у Хавани.

Кад је Херст чуо за тај случај, узвикнуо је тријумфално:

— Сад можемо смрвити Шпанију! Направићемо од те девојке кубанску Јованку Орлеанку!

„Њујорк Џорнал“ почео је у наставцима да доноси причу о „кубанској Јованки Орлеанки“. Била је то ђаволски вешто темпирана и изванредно изведена подвала. Американцима је Еванхелина представљена као врло лепа девојка која је доспела у затвор само зато што је од похотног, суровог, пијаног шпанског капетана бранила своју част. Само због тога су је окрутни Шпанци осудили на 20 година робије и заточили.

Остали Херстови листови секундирали су „Џорналу“ вешто измонтираним детаљима. Тираж је вртоглаво растао, Николау Вејлер је у очима милиона Америка-наца постао оличење сото-

ској краљици Марији Христини. Међу неколико стотина хиљада америчких же на ту петицију су потписале мајка председника Мак Кинлија и жена државног секретара Шермена и опатице многих манастира. Затим је саставио петицију којом су амерички верници захтевали од папе Леона XIII да интервенише за „кубанску Јованку Орлеанку“, а папа није имао куд до да у име господина и човечности затражи од шпанске краљице да испуни захтев правоверних хришћана.

Улице америчких градова тресле су се од демонстрација против шпанских тирана. Захтевано је да Вашингтон ступи у акцију.

КРСТАРИЦА „МЕЈН“ ЛЕТИ У ВАЗДУХ

Шпанија није желела сукоб са САД. Марија Христина је телеграфски наложила гувернеру Вејлеру да ослободи Еванхелину Сиснериос, али се он, ван себе од беса због Херстових ла-

као Еванхелину из затвора. „Кубанска Јованка Орлеанка“, обучена у морнарско униформи, с косом скривеном под морнарском капом и са цигаром у устима укрцала се неопажено на један брод и запловила према Америци. Тако су бар авантуристичко бекство описали Херстови листови.

Херст је лично изрежировао Еванхелинин дочек и боравак у Америци. Еванхелина је у друштву Херстових новинара кренула на турнеју да прича „сто-процентним Американцима“ о шпанским злоделима.

Шпански амбасадор у Вашингтону уложио је протест оцењујући ослобођење Еванхелине Сиснериос као мешање у унутрашње ствари Шпаније, али се нико на то није освртао. Напротив, гувернер Мисурија је на једном митингу рекао Херсту:

— Кад је само један ваш репортер могао да ослободи Еванхелину, са 500 ваших новинара ви бисте могли ослободити читаву Кубу!

— Рат Шпанији! Слобода Куби! — скандирали су демонстранти.

жио од Беле куће да „заштити америчке грађане и имовину на Куби“. Вашингтон је на Кубу послао крстарицу „Мејн“ дипломатски приказујући тај акт притиска као „куртоазну посету“. Шпанска влада, која је и даље на сваки начин хтела да очува мир, прогутала је провокацију и у „узвратну куртоазну посету“ послала у Њујорк ратни брод „Бискају“.

Шпанске власти су на Куби врло гостољубиво дочекале посаду „Мејна“, а Херст је, незадовољан развојем ситуације, бесно рекао:

— Новине најбоље продаје рат! Хоћу рат против Шпаније!

Петнаестог фебруара 1898. године на „Мејну“ је у хаванској луци дошло до страховите експлозије. Од 350 чланова посаде 260 су погинула. Шпанци су одмах званично изјавили да немају никакве везе с експлозијом. Позвали су Вашингтон да именује комисију која ће заједно са шпанским стручњацима испитати узроке катастрофе. Међутим, овај догађај је за Сједињене Америчке Др-

МАГНАТА

жаве био већ дуго очеки-
ван повод да докрајче шпан-
ску владавину на Куби.

ПРЕДСЕДНИКОВ ЗАХТЕВ

Херстови листови су под
огромним насловима отво-
рено оптуживали Шпанце:
„Непријатељска паклена
машина бацила „Мејн“ у
ваздух“. „Саботажа у ха-
ванској луци побила 260
америчких момака“; „Шпан-
ци у Хавани вређају жртве
с „Мејна“!

Разуларена маса је у њу-
јоршкој луци напала мор-

наре и официре „Бискаје“.

Шпанија је дозволила
свим америчким представ-
ницима „седме силе“ дола-
зак на Кубу, сем Херсто-
вим репортерима. Новин-
ски магнат је тад о свом
трошку послао на Кубу пет
америчких сенатора. Они
су у „Њујорк Џорналу“ из-
дана у дан обавештавали
америчке читаоце о злоде-
лима шпанских дивљака.

Херст је добро познавао
психологију „стоцент-
них Американаца“ па је у
помоћ позвао и легендар-
ни Дивљи запад:

„Френк Џејмс, брат ле-
гендарног „Робина Худа
Америке“ Џеса Џејмса ску-
пио је за рат против Шпа-
наца чету каубоја, а 600
Сијукс Индијанаца ископа-
ло је ратну секиру против
поборљивача!“

У најпогоднијем тренут-
ку, кад је антишпанско
расположење достигло кул-

минацију, Херстови листо-
ви су под огромним насло-
вима на првим странама об-
јавили следећу вест:

„Самоубиство због „Меј-
на“. Стара госпођа Мери
Вајт отровала се плином.
Разлог самоубиства је на-
ша колебљивост. — Ако
наша влада може да живи
у бешчашћу, ја не могу!
— узвикнула је пре него
што је одврнула славину за
гас!“

Председник Мак Кинли
је 11. априла 1898. године
затражио од Конгреса да
Шпанији објави рат!

ЗАРОБИО БРОДОЛОМНИКЕ

„Њујорк Џорнал“ је сва-
кодневно објављивао изве-
штаје с ратишта под стал-
ним наднасловом: „Свиђа
ли вам се рат нашег ли-
ста?“

Херст је испровоцирани
рат користио колико је под-
могао. Затражио је од пред-
седника САД команду над
добровољачким коњичким
пуком који ће о свом трош-
ку формирати. Председник
је то одбио. Тада је Херст
од министра морнарице тра-
жио да га именује за ко-
манданта ратног брода који
ће лично купити. Морнари-
ца је прихватила понуду,
али под условом да Херст
положи испит за капетана
дуге пловидбе.

Херст за то није имао
времена, јер је било јасно
да рат неће дуго трајати.
На брзину је закупио вели-
ки брод „Силвију“ и прет-
ворио га у прву у истори-
ји журнализма пловидбу —
штампарију и редакцију
која је директно с ратиш-
та обавештавала читаоце о
току операција.

Рат је трајао краће него
што је Херст желео: Шпа-

нија је капитулирала већ
16. јула 1898. и изгубила
Кубу, Порторико и Фили-
пине. „Силвија“ је, враћа-
јући се после рата у Аме-
рику, купила с једног
острвца двадесетак шпан-
ских бродоломника. Херст
их је прогласио својим рат-
ним заробљеницима и три-
јумфално их довео у њу-
јоршку луку. Председник
САД га је јавно похвалио
због тог јуначког патриот-
ског подвига и то писме-
но потврдио специјалном
дипломом.

Херстове новине достиг-
ле су вртоглаве тираже,
јер он је наслутио да ће
широка публика више во-
ле да чита како сурови
Шпанци отимају децу и на-
паствују жене, него да бу-
де обавештена о стварном
развоју ситуације на Куби.
А он није бирао средства
да то постигне.

А. Р.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ПАКАО КОД СТЕНЕ КАРКЕН

Посада је покушала да се домогне чамаца за спа-
савање, али су се ови толико заледили да није
било могуће одвојити их од палубе.

Велики енглески рибарски
брод „Принц Чарлс“ пловио
је 20. децембра 1955. године
по Баренцовом мору према норве-
шкој луци Хонингсваг. Тамо су
енглеске морнаре чекала два ис-
кусна норвешка поморска пилота
да би преузели кормило „Принца
Чарлса“ и спровели га кроз уске
фјордове до луке Лодинген.

— Већ за време пловидбе ка
Хонингсвагу захватили нас је
страшно невреме — сећа се Џејмс
Смит, кувар са „Принца Чарлса“.
— Температура је била врло ни-
ска а ледени ветар је стварао ог-
ромне таласе који су заплуски-
вали брод. На боковима се нахва-
тала скрама леда, постајући сва-
ког тренутка све дебља и претећи
да потопи брод!

Сви чланови посаде „Принца
Чарлса“ заједничким снагама су
разбијали лед на боковима брода
покушавајући тако да смање опте-
рећење које је брод трпео. Срећом,
после кратког времена, упловили
су у Хонингсваг.

КОНОПЦИ ОКО ПОЈАСА

— Мислили смо да је то крај
наших мука, али оне су тек пред-
стојале — наставља Смит своју
причу. — Капетан је одмах потра-
жио пилоте и нашао их у једној
крчми — мртве пијане! Уз помоћ

наших морнара успели су да се
попну на палубу, а један од двоји-
це, онај који је нешто мање пио,
одмах је стао за кормило решен
да буде дежуран првих шест сати.
Други је смештен у кабину да се
отрезни...

„Принц Чарлс“ је одмах затим
испловио из луке и кренуо на пут
према Лодингену. Пловидба се на-
даље врло глатко одвијала, а пи-
лоти су сасвим савесно вршили
свој посао.

Одједном, негде после поноћи,
посада брода је осетила страховит
удар који је потресао брод.

— Сви смо се напнили на палуби,
али је около било толико мрачно
да ништа нисмо могли да видимо.
Тек када су ми се очи привикле
на таму, угледао сам огроман гре-
бен прекривен снегом! Била је то
стена Каркен која је многим по-
морцима задавала муке док би је
заобишли!

Доле, под палубом, владао је пра-
ви хаос. Оштра ивица стене засе-
кла је дно брода због чега је ма-
шинско одељење убрзо било пуно
воде. Велики брод је полако кли-
зио са стене и било је питање ми-
нута када ће се сасвим напунити
водом и потонути.

Морнари су се растрчали поку-
шавајући да нађу светлосне раке-
те за случај опасности, али у оној
збрци нису успели да нађу нијед-
ну. Радишта Артур Осборн успео је
да пошаље једну поруку за помоћ.
Тада је, због све већег продора
воде, нестало струје на читавом
броду.

— Било нам је ужасно тешко да
организујемо спасавање када је
цео брод утонуо у мрак — прича
Смит. — Два морнара, Нил Фенел
и Алфред Хопер, везали су ко-
нопце око појаса и скочили у во-
ду, покушавајући да допливају до
обале и тако омогуће другима да
се, држећи се за конопца, пребаце
на обалу. Узбуркано море их је
бацало ка стењу и оба конопца су

пукла. Хопер је успео да се ухва-
ти за пропелер брода, а Фенел је
нестао међу таласима...

ДРУГИ НИСУ ИЗДРЖАЛИ

За то време брод се све више на-
гињао на једну страну и било је
питање тренутка кад ће потонути.
Чланови посаде покушавали су да
се домогну чамаца за спасавање,
али су се ови толико заледили да
није било могуће одвојити их од
палубе! Смит се са још пет-шест
морнара ухватио рукама за леде-
ну гвоздену ограду, покушавајући
да ударцима ногу одледе залеђени
чамац.

— Нешто је крцнуло и чамац се
одвојио и преко нагнуте палубе
одлетео у море. Хтели смо да ско-
чимо за њим, али су нам се руке
залепиле за смрзнуту ограду! Кад
смо их уз јак трзај одлепили, ко-
жа са дланова остала је на огра-
ди! Успели смо да допливамо до
чамица, али у њему није било ве-
сала, па смо веслали рукама које
су нас ужасно болеле. Успели смо
тако да се одржимо око један сат.
Море је постајало све узбурканије,
док један већи талас није ударио
чамац с бока и преврнуо га. Сви
смо се напнили у леденом мору. Др-
жали смо се грчевито за глатко
дно преврнутог чамица и тако пло-
вили сатима, док нисмо стигли до
обале. На једвите јаде изишао сам
на обалу и кренуо кроз снег, дуб-
ок преко један метар. Не знам
колико сам дуго ишао смрзнут и
преморен. Држала ме је једино
помисао да, ако не издржим —
никада нећу видети своју породи-
цу... Иза мене нико од морнара
није ишао... Сви су посустали и
смрзли се у дубоком снегу. Већ
сам и ја почео да губим наду у
спас, када се са мора појавио зрак
рефлектора! Био је то поштански
брод из Ингоја. Био сам спа-
сен!

Џејмс Смит је одмах задржан у
болници на лечењу, а у свој Грим-
зби, у Енглеској, вратио се у ја-
нуару 1956. године. Остао је лак-
ши инвалид, способан за пловид-
бу, али никад више није се вра-
тио на брод.

М. Ј.

ГРАЂЕВИНЕ УСТАНИЧКЕ СРБИЈЕ

МУШКА И ЖЕНСКА ДВОРИШТА — Србија се после првог и другог устанка (1804. и 1815. године) полако почела окретати западњачкој култури па су и варошке куће ранијег стила полако нестајале — оријентални облици почели су да се губе. **Пашин конак у Врању**, изграђен 1765. године, један је од ретких објеката балканске профане архитектуре, типичан конак очуван до данас. Као репрезентативно повремено пребивалиште, конаци су по својој намени одговарали појму дворца на западу. Подељени су на приземље и спрат, собе су груписане око средишње просторије, диванхане, која је служила за дневни боравак и пријем. Као што су дворишта око њих била подељена на два потпуно одвојена дела — мушко и женско — тако је и у главној стамбеној згради издвојен селамлук (мушки део) и харемлук (женски део). Кровови су покривани ћерамидом, широким стреха, пространи тремови, такозвани доксати, готово су обавезни. Бројни прозори обезбеђивали су довољно светла.

КОН

КАРАЂОРЂЕВА КАСАРНА — За време краткоратне владавине Вождовог сина Александра везује се и изградња Карађорђевог касарне. Наиме, не желећи да било с ким дели власт, Милош је, притиснут захтевима уставобранитеља, 1839. године уступио власт сину Михаилу и напустио Србију. Било је јасно да ће Михаил оладати по очевим инструкцијама и уставобранитељи 1842. бирају за кнеза Александра Карађорђевића који по својим способностима није одавао довољно енергичног човека. **Касарну у Тополи**, где је радо боравао, користили су војници, из његове пратње. Простране просторије у приземљу служиле су за смештај коња и кола, а изнад штале су биле спаваонице. Данас је то аутобуска станица у Тополи.

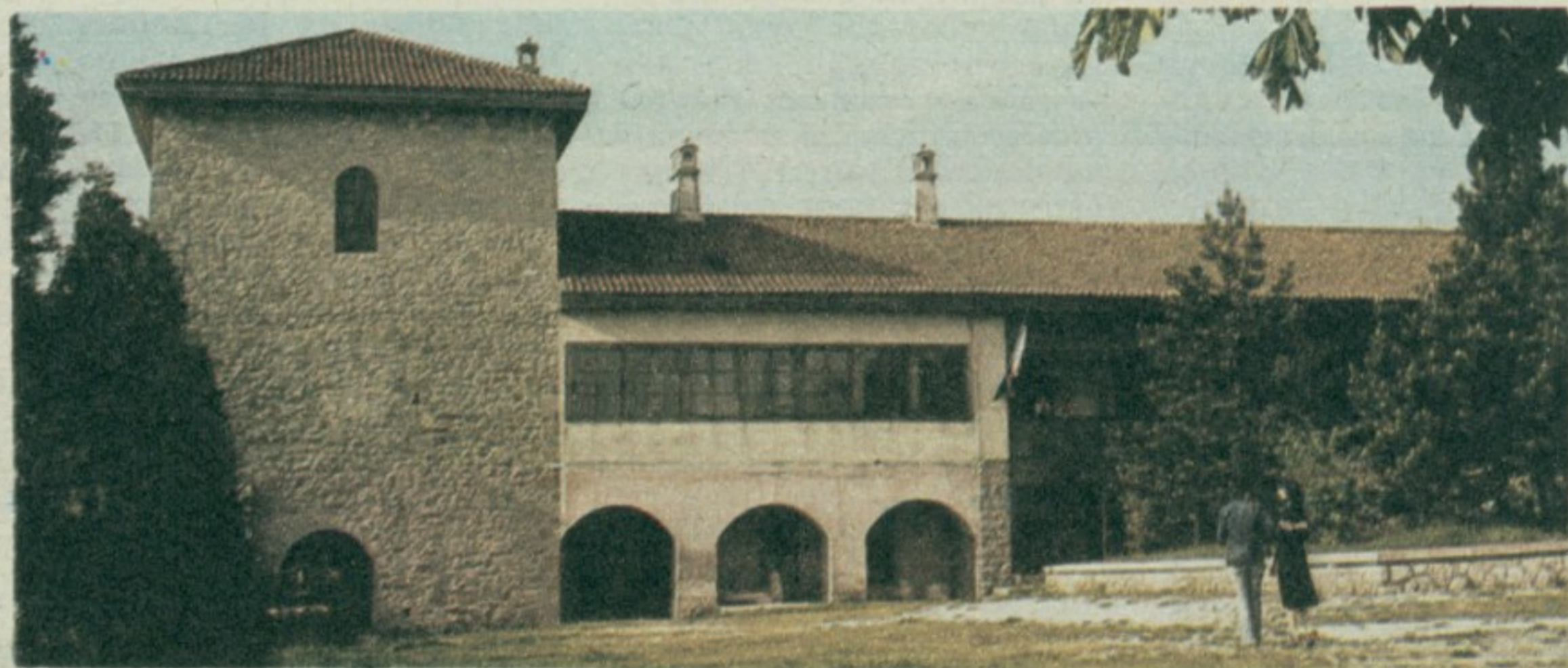
МИЛОШЕВИ ДВОРИ — После другог српског устанка Порта је за београдског везира поставила Марашли Али-пашу који је желео да и Милош пређе у Београд како би га имао „под руком“. Доласком у Београд Милош подиже свој први конак. Други, познат као **Милошев конак**, у којем је кнез чешће боравао, налазио се у Топчидеру. Конаци кнеза Милоша представљају врхунско достигнуће у монументалном изразу балканске профане архитектуре, комбинацију дворца и стана виђених људи, кнежева и богатих трговаца. Изградњом свих државних и кнежевих зграда руководио је Никола Живковић, познат као „Хаџи Неимар“. Милошев конак завршио је 1831. године. У њему је кнез проживео своје последње године, а ту је и умро 1860. О изградњи овог конака писао је и Вук Караџић. Два Смедеревца, пише он, испеку 60.000 цигала да себи озидају куће, но кад је Милош почео подизати двор у Топчидеру, чувши за те цигле, заповеди да се све, без икакве накнаде, донесу и уграде у његову грађевину!

КАМЕНА КУЛА НЕНАДОВИЋА — Бурне 1813. године када су Турци поново кренули на устанике, породица Ненадовић из Ваљевске нахије, поучена горким искуством из „сече кнезова“, почиње да размишља о својој сигурности. На Кличевцу, крај Ваљева, војвода Јаков Ненадовић гради велику камену кулу, прави одбрамбени бедем. Грађевине подигнуте за време устанка и непосредно после њих носе тако печат ових немирних година и превирања у Србији.

ОВДЕ ЈЕ ПОГУБИО БРАТА — Карађорђевићев конак у Тополи, данас музеј, једна је од првих грађевина из времена првог српског устанка. У току 1807. и 1808. године Србија се после великих успеха почела полако преображавати у модерну државу. Карађорђе је учврстио своју власт а Правитељствујушчи совјет управљао је Народном касом. Приходи из ње коришћени су за подизање тополивнице и барутане, затим школа, припремање војске за нове окршаје. Пошто су јанјичари Кучук-Алије запалили Карађорђевићеву кућу, он је одлучио да подигне нову. Да би се што боље заштитио, саградио је утврђење од четири угаоне камене куле, од којих су до данас сачуване само две. Једна је уз конак, друга уз цркву, сачувана у њеном првобитном облику. Забележено је да је Вожд, иначе весма прек човек, у време прадње утврђења о греду обесио рођеног брата Маринка, разбешњен неким његовим поступком.

АК ЗА МАНДАРИНА

НАЈСТАРИЈА У ГРАДУ — Јован Обреновић, брат кнеза Милоша, кнез Пожешке нахије, подигао је 1835. године у Чачку зграду оријенталног стила познату као Јованов конак, данас Народни музеј. На фасади конака налази се грб династије Обреновића који у оваквом облику нигде не може да се нађе. Зграда је обновљена 1952. године, када је и основан музеј, а отворен је следеће године. Како је зграда, вероватно најстарија у граду, тешко одолевала зубу времена па је двадесетак година касније, 1972, поново обновљена.

ЗА КНЕЖЕВОГ САВЕТНИКА — Пошто је у време другог српског устанка Крагујевац био политички, привредни и културни центар, разумљиво је што се у њему интензивно гради. Најстарија зграда из тих дана, зидана по турски, је и Амиџин конак. То је онај добро познати Амиџа, „ко неки седи, стари мандарин“ из Јакшићеве сатиричне песме „Отац и син“. Сима Милосављевић Паштрмац (1776 — 1836) звани Амиџа, из Нахије рудничке, један од учесника првог устанка, био је стални пратилац и саветник кнеза у другом устанку и после њега. Многи га помињу као ретко духовитог човека, међутим, његова је духовитост, као уосталом и Милошева, била веома чудна и нимало наивна. Вук је о њему забележио: „Због шале и спрдње он је готово чауш у двору Милошеву и саветник у многим и најважнијим делима, а има код Милоша власт и слободу говорити што нико други нема“.

Текст и снимци: М. Вујовић

П рашума се још није била пробудила кад је стари, искусни јагуар нечујно дошао на обалу реке, омиришао ваздух и осврнуо се око себе, а затим тихо загазио у плићак. Неколико тренутака касније звер се потпуно умирила стојећи у плиткој води. По кретан је био само јагуаров дугачак реп којим је полагано ударао по површини воде. После неколико минута необичне игре, животиња се муњевито окренула, стреловито заронила предњу шапу у воду и на обалу избацила крупну рибу. Затим је истрчала за њом на обалу, прво пажљиво отресла китњасту реп — удицу, а онда, режећи и мљацајући од сласти, до ручковала првокласну, свежу рибу.

СРЕЋА НИЈЕ ВАЖНА

Риболов, дакле, нису изумели људи, нити су они једини који се њиме баве. Многе врсте животиња већ, ко зна колико дуго, вешто и непогрешиво лове рибе, не придајући „срећи“ и мамцу, као остали риболовци, готово никакву важност. За све је понекад довољно имати реп или шапе, кљун или способност да се плива неуморно и изузетно брзо, па да трпеза увек буде снабдевена рибом по избору. Неке врсте животиња толико су се усавршиле у риболову да данас, после дуге и постепене еволуције, употребљавају читав низ мајсторија да би се дочепале племена који је у води.

Риболовци често на удицу стављају неке врсте црва као добар и примамљив мамац за рибу. Међутим, мало је познато да крај оба ла Америке живи црв, дугачак и до петнаест метара, који као мамац за рибе употребљава — самог себе.

Овај танки, витки црв са вије се кад „пеца“ у колут а главу истури ван замке од сопственог тела. Кад наиђе мања, неопрезна риба и покуша да прогута главу црва, чудни риболовац се брзо припије уз њу, одмотавајући се истовремено као клупко. Риба се отима, али необичан загрљај је све чвршћи. Најзад, кад се жртва потпуно преда и клоне, црв почиње да је гута. За кратко време, сем кости, од непажљиве рибе не остаје ништа.

Многе врсте инсеката и паука, које људи често употребљавају као мамац за рибе, и сами су врло вешти риболовци. Неке врсте паука рибаре заиста шампионски.

Паук са застрашујућим именом „курјак“, који живи у топлим, јужним морима, постави своју паучину по мирној површини воде као неку врсту пловаче ступице у коју хвата мале рибе. Његови рођаци, мексикански пауци, спуштају сво

РИБАРИ БЕЗ МРЕЖЕ И УДИЦЕ

ЧУВАЈ СЕ ЖИВОТ МАЧА!

ју чврсту и врло вешто исплетену мрежу од паучине и испод водене површине и у њу хватају ситније рибе које пливају и на дубини од три метра!

Али, према њима је цинковска водена стеница права напаст, која лови без и мало спортског духа. Овај изузетни пливач наоружан је са пар снажних истурених вилица, које подсећају на чврста клешта, и тешко оној рибици коју зграбе ње ни шиљати краци. Скоро за неколико секунди овај водени разбојник прогута рибу, заједно са крљуштима и костима. А улов је често већи од самог ловца.

СВЕЖА ХРАНА ОД КОРМОРАНА

Наравно, и веће животиње, на вишем степену развоја, са савршенијим телом,

УПОТРЕБЉАВАЈУЋИ САМО ШАПЕ, КЉУН ИЛИ ЧАК РЕП, МНОГЕ ЖИВОТИЊЕ СУ И ЗА НАЈВЕШТИЈЕГ ЧОВЕКА СА ПЕЧАЧНИМ ПРИБОРОМ НЕНАДМАШНИ ШАМПИОНИ.

напете, спремне да сваког часа употребе убојито оружје којим их је природа наоружала заиста издашно. То је кљун, прави мач, што, захваљујући нарочитој грађи врата, називају и распореду мишића, не промаши го тово никад ни ситну бубу, а камоли рибу која неопрезно доплива до витких, уочених ногу чапље.

Рибари у многим деловима света искористили су хитину поноситих, снажних корморана врхунских риболоваца, да им лове рибе тешке и преко килограм. Стари, искусни рибари на Дојранском и Преспанском језеру лове рибу и данас на древни начин: помоћу корморана.

овај начин риболова традиционалан, корморани-рибари су права атракција. Али, при свему овом са корморана мора се бити изузетно обазрив и нежан. Јер, он без тешкоћа кљуном пробија даску дебелу два и по сантиметра! Овакав ударац у човекову лобању био би смртоносан.

МАЈСТОРИЈА ТЕТА-ЛИЈЕ

Сматра се да је од свих четвороножних животиња можда највештији риболовац лисица, иначе позната по лукавству и досетливости.

ти његово присуство, још ниједан природњак није забележио да је видео тета-лију како лови рибу. То донекле и умањује веродостојност народних прича и многобројних древних живописа који приказују лисицу приликом риболова.

Рибе нарочито много и вешто лове и медведи, видре, куне и даброви. Све ове животиње лове на једноставан начин: снажним ударцем шапом или умртвљују или убијају рибе тешке и по неколико килограма. Медвед је, рецимо, изузетно стрпљив риболовац. Он понекад сатима стоји на обали или у плитком брзаку, будно мотрећи кад ће до њега допливати хитра пастрмка или снажан лосос. А кад је надокхват медине шапе, она муњевито плусне по води и рибу избацује на обалу. Кад се гледа издалека, изгледа да се медвед куца или игра.

Наравно, због нарочите грађе тела и велике прилагођености животу у води, видра и дабар су апсолутни шампиони у животињском риболову. Најзад, њихова храна је искључиво риба.

Све ове животиње нису једине које лове рибу. Врсно и познати риболовци су фоке, бели медведи, па чак и тигрови и дивље мачке, животиње које су познате по својој одбојности према води. Научници су утврдили да и домаћа мачка понекад иде на пецање, и то често кад је сасвим сита!

Међутим, рибе највише страдају од своје сопствене врсте. Безброј риба храни се слабијим врстама, доказујући тако стално стару и истиниту изреку да већа риба гута мању.

И. Л.

већом снагом и бољом прилагођеношћу риболову, лове и хране се не само рибама, већ и раковима.

Међу таквим врстама најбројније су птице, и неке од њих су ненадмашни риболовци. Најкарактеристичније су чапље, корморан и пеликан.

Готово све чапље могу са тима непокретно да стоје у води, као да дремају или се одмарају. Међутим, оне су тада и те како будне и

Најме, кад су ове птице још мале или кад нарочитим мрежама ухвате и старије примерке, корморанима се подрежу крила да не одлете, око танког, снажног врата стави специјални прстен да не могу гутати оно што улове и такве пусте у воду богату рибама.

Ускоро је улов богатији него што би био да је употребљена удица па чак и мрежа. Вештији рибари успевају корморане и да дресирају. У Јапану, где је

Народне приповетке из многих крајева света, стари цртежи, басне и предања приказују често лисицу како свој дугачки реп успешно употребљава као пецаљку. Римски писац Клаудије Елијанус записао је, још пре две хиљаде година, да лисица без грешке, слушајући се само репом и својом домишљатошћу, лови рибе и ракове. Али, пошто је лисица и веома опрезна и плашљива животиња, која од човека бежи чим осе-

БЕЗВЕЗИКИ

ОО! ЖАДНЕ МОЈЕ СТАРЕ НОГЕ! ПОТРЕБАН НАМ ЈЕ ЛИФТ!

БАКИ СУ СТЕПЕНИЦЕ ВЕЋ ДОЈАДИЛЕ...

ЗАТО ЈЕ ТАТА ПРОСЕКАО ОТВОРЕ ЗА ЛИФТ...

САД ЈОШ ДА ВИДИМО КАКО РАДИ ОВА ДИЗАЛИЦА!

ЕТО, САД НЕ МОРА ДА КЛИПШЕ УЗ СТЕПЕНИЦЕ!

АУУУ!

ЈА НИСАМ ЖЕЛЕЛА ОВОЛИКО ВИСОКО!

ШТО НИСИ ВИКНУЛА СТОП!

АКА! ИМАМ БОЛУ ИДЕЈУ!

СПУШТАЈТЕ ЈЕ ПОЛАКО!

ЕТО! САД ВАМ ЈЕ СВЕ У ПРИЗЕМЉУ! А УМЕСТО КРОЗ ВРАТА... ПРОВЛАДИТЕ СЕ КРОЗ ОНЕ РУПЕ ЗА ЛИФТ!

ДУШУ ДАЛО ЗА КАСНЕ ДОЛАСКЕ!

ТРЕБА ДА ЗАЛОЖИМ КАЗАН... ДА СЕ ОКУПАМО!

КУПАТИЛО ТИ САД ДОЂЕ ТАМО!

АЛИ, КАД ЈЕ ИЗ ПОЛЕГНУТОГ ОЦАКА ПОЧЕЛО ДА ПУРЊА...

А КАКО ДА УЋЕМ У ПРЕВРНУТУ КАДУ!

ХМ! НИСАМ ОЧЕКИВАО ОВАКО ГУСТУ МАГЛУ У ОВО ДОБА ГОДИНЕ! НАДАМ СЕ ДА САМ НА ПРАВОМ ПУТУ!

ОВДЕ ЈЕ МАГЛА РЕЂА... ДА' ЈЕ ПУТ ЦОМБАСТ!

ЕТО ТИ ТВОЈЕ ПАМЕТНЕ ИДЕЈЕ!

ПОГЛЕДАЈ КАКО ЈЕ КАДА СПАЕСКАНА! НИ КАШИЧИЦА ВОДЕ НЕ МОЖЕ УЊУ ДА СТАНЕ!

ШТО ОВАЈ ШПЕДИТЕР ЈАЧЕ НЕ ПРИТИСНЕ НА ГАС!

ШПЕДИТЕР

Чим је отворио врата скучене просторије, при светлости чкиља ве сијалице седамдесет осмогодишњи Небија Мјекић угледа позната лица. Људи устадоше са столица: дубоко му се поклонили шест белих капа. Добро је, помисли Небија, сви чланови мировног већа већ су дошли. Из ципеле, па бос приђе ћутљивом скупу и седе за округли низак сто застрт ћилимом.

Свијма је климнуо главом, није заборавио ни мусаву децу која су прибијена стајала у једном ћошку. Гурнуо је у страну чашу испред себе, па поче да добује прстима, нечујно, а онда утери у присутне већ водњикаве очи у којима су се цаклиле одлучност и мирноћа.

Тако је Небија обично гледао када је долазио да „мири крв“. Поглед се упијао у људе, схватао, строго продирао, никада није био подсмешљив, ни подругљив, само понекад гневаш. Више од педесет година ишао је по селима и мирио завађене породице. Сви слушачеви били су исти — требало је спречити убиство — а опет тако различити. Свака породица у коју је дошао била је нова тужна прича о посвађаној браћи која су потегла пиштољ или ножеве један на другог, девојци коју је оставио младић и родитељи тражили задовољштину — живот тог човека — и добили га... Крвна освета због увреде, свађе, међе на имањима, прекорног погледа...

КОБНА ВРБА

Страхују људи за своје животе затворени у кућама и двориштима отраће-

ОПРОШТЕНА КРВ

ПРОПУСНИЦА ЗА Ж

ГУРНУО ЈЕ У СТРАНУ ЧАШУ ИСПРЕД СЕБЕ, ПА ПОЧЕО ДА ДОБУЈЕ ПРСТИМА НЕЧУЈНО, А ОНДА УПЕРИ У ПРИСУТНЕ ВЕЋ ВОДЊИКАВЕ ОЧИ У КОЈИМА СУ СЕ ЦАКЛИЛЕ ОДЛУЧНОСТ И МИРНОЋА.

да су у собу позване породице убијеног Мустафе Нимана и његовог убице Бајрама Хаџије. Мушкарци су стали испред стола, подаље један од другог, нису хтели ни да се поздраве.

Небија погледом прелете преко бледих лица, на сваком се задржа само тренутак, а онда поче да поставља питања. Зашто је Бајрам Хаџија убио Мустафу Нимана? Зар због деџе свађе? Ко ће сада школовати сирочиће и земљу обрађивати? Колико је дуго породица убице у „кућном затвору“? Да ли су спремни на измирење?..

Неколико часова трајало је испитивање. Пошто су саслушали обе завађене стране, чланови мировног већа прешли су у другу собу. Три дана су тамо већали, готово нису ни спавали, пили чајеве и преслађене кафе, пушили цигарету за

љи ће их напустити, нико им у кућу неће ући, па ће и деца окретати главе кад их сретну на улици.

Задовољан је кренуо Небија натраг у своје село

село не очекује крвну освету јер су у кућама остале само жене и ситна деца, а према обичају са женама се не може преговарати: за то су задужене мушке главе. Зато Небија и стрепи, желео би да доживи да малишани одрасту, па да се онда с њима „изразговара као са људима“.

— Али, поћи ће они у велике школе, и тамо ће им причати каква је трехота убити — мрмљао је старац,

Већ педесет година Небија Мјекић мири завађене људе.

БЕСА

● Беса представља рок слободе и безбедности коју чланови куће убијеног дају убици и члановима његовог домаћинства. Док траје та беса или рок, нема гоњења, вребања или освете.

● Закон је тражити и послати неког човека за бесу, а дужност је дати бесу.

● Пошто буде сахрањен убијени, по закону, село има право да посредује за бесу код чланова породице убијеног у корист убице и чланова његовог домаћинства.

● Кад се двојица заваде и у тој свађи убије један другог, остаје глава за главу или крв за крв. (Из Кануна Леке Дукађинија)

ним високим зидовима. И све као да је ту проклето: девојке не смеју да се удају, јер ће породица убијеног пуцати на мушко дете чим порасте, стрпљиви су осветници и деценијама могу да чекају. А за то време, њиве остају неузоране, коров на њима расте и птичурине се гнезде, необрано воће труне на гранама, а неокречене куће све више сиве на ветру. У њима људи чаме и старе као и ти зидови, чекају смрт и стрепе од ње, без пријатеља од којих их деле предрасуде и сурови закон освете.

Све је то знао Небија ка-

цигаретом и убеђивали једни друге. А у суседној соби завађене породице су стрепеле, јер мировно веће може да донесе различите пресуде: најтежа је да се породица убице одсели из тог краја или да плати одштету — 30 милиона...

Али, Небија не изриче такве казне, он само мири људе и за то не прима новац. Одлично познаје своје земљаке са Косова, зна све њихове муке и јаде и тегабе... Тако је и овог пута било: донесена је одлука — крви више неће бити! А у противном, презреће их цело село, пријате-

Аде, недалеко од Приштина. Ишао је полако блатњавим путем и замишљено гледао у грмље са стране. Толико је година мирио завађене људе, а тачно не зна у колико је породица био. Сигурно их има више од стотину, размишљао је, ех, кад бих још успео да измирим и породице Зогијани.

Пре две године, у селу Грабовач, општина Приштина, двадесет седмогодишњи Назмија Зогијани убио је три своја рођака: Хамдију, Бафтију и Ханефију. Посвађали су се око врбе која се налазила на међи њихових имања и — пала је крв. Сад је убица у затвору, а породице не разговарају. Истина, нико у

МИРОВНА ВЕЋА

За разлику од Већа старца (плећнија или судија) која сачињавају углавном неписмени људи, а пресуде, понекад, доносе према личном нахођењу, мировна већа која организује Социјалистички савез сачињавају искусни правници: они заједно са угледним људима са села доносе одлуке и мире завађене породице. На тај начин спречено је изрицање огромних новчаних казни које су доводиле до економске пропасти целих породица, као и

њихово исељавање из појединих крајева. Пошто су породичне заједнице — родови, братства и племства — веома затворене и тешко се одричу традиције, чланови мировних већа при месним заједницама и општинама морају одлично да познају и обичајно право краја у који долазе да мире завађене људе. За протеклих десет година стекли су велики углед међу завађеним странама, које им се све чешиће обраћају за помоћ.

ЖИВОТ

па убрза корак да би пре мрака стигао у своје село.

И АУТОМОБИЛ ЈЕ КРИВАЦ

Пре више столећа задовољавање правде убиством из освете постојало је међу разним азијским народима, а у Европи, међу Италијанима, Грцима, Црногорцима, Србима, Албанцима... У случају да је у некој породици убијен човек, његови најближи тражили су

„крв“ од убице или његове браће, а освета није могла да се изврши над децом, женама, старцима, болесницима или малоумним људима, већ само над мушкарцима који су „стасали да задену оружје за појас“. Крвни аманет односио се на чланове уже породице, искључиво мушкарце, а у случају да умру пре освете, кум или побратим могао је да постане „крвави судија“.

Одговорност за убиство

да треба да се освете, а породица убијеног често је његову крваву кошуљу држала на зиду, да би сваког дана подсећала на одмазду.

Данас се много тога променило: обавезно школовање деце, увођење струје у сва села, сазнања о свету преко телевизијских пријемника, приредбе и предавања која се приређују по сеоским месним заједницама и домовима културе... свакодневно убеђују

уста да му довикне... У том тренутку иза кривине се појавио „фића“. Возач је приметио човека, притиснуо кочницу, кола су почела да се заносе. Али, било је касно! Стари Смаил је остао да лежи на путу...

Бајрам Гаши, тридесет трогодишњи радник привремено запослен у СР Немачкој, дуго није могао да се поврати од шока. Људи, није било намерно, убеђивао је браћу Рамадана и Бајрама који су старца већ но силе у аутомобил да би га пребацили до болнице. Још, несрећо!

Сутрадан, у кућу Бајрама Дешића дошло је неколико виђених људи из тог краја.

— Чули смо да је стари ноћас умро — рекли су. — Дошли смо да тражимо бесу за Бајрама Гашија.

— Мој отац је крив, јер је непажљиво прелазио улицу — казао је Бајрам Дешић. — Али, сачекајте још 15 дана, док из Плава дође цело моје братство.

— Даћемо му бесу — рекли су најстарији људи братства, када су после одређеног рока поново дошли пријатељи Бајрама Гашија.

— Позивамо га у недељу на ручак, заједно са целом породицом.

За време ручка, којем је присуствовало око 60 људи, Бајраму Гашију су сузиле очи, а рука подрхтавала када је подизао чашу да наздрави. Јер, братство Бајрама Дешића било је једногласно. Поклањамо крв, рекли су, свакоме то може да се деси.

СРАМОТА МЕ ДА ПОГЛЕДАМ

— Да ли је храброст убити неког? — питао је недавно пред Мировним већем, у Скупштини општине Подујево, стари Хамит Гаши, чијег је сина Јусуфа убио рођак Мурсел. — Моја породица опростиће крв, нећу да ми унуци живе у страху. Зашто они да одговарају због наших греха.

Недалеко од њега седео је отац убице, сагнуо је главу и испуцао шаком брисао очи. Није смео да погледа човека који је његовој породици праштао грех, само би понекад ди-

гао очи према свом сину, тридесетогодишњем Мурселу, који је после убиства, 1975, осуђен на 14 година затвора, а казну издржавао у КП дому „Ниш“. Захваљујући сарадњи мировних већа са ССРН, судским и другим друштвено-политичким организацијама, у свим случајевима крвне освете дозвољено је осуђеницима да присуствују мирењу. Тај чин представља праву свечаност. И више од тога: мирење је пропусница за живот.

— Не смем старог Хамита да погледам у очи, ни оно четворо деце која су остала без оца — рекао је убица. — То што сам учинио највећа је трагедија у мом животу, брук за моју породицу и село Добри До. Хајде, идемо — казао је и окренуо се према милицијарима. Још дуго је у ходнику одзвањао његов убрзан корак.

Крвна освета данас све више узмиче, јер људи се не одгајају у духу Кануна Леке Дукађинија, имају поверења у норме које прописује савремено друштво, без обзира да ли су писмени, стари или млади, запослени у некој фабрици, термоцентрали или обрађују земљу далеко од града... Рампа између града и села више не постоји, забити засеоти више нису на „крају света“, млади напуштају круте породичне заједнице и запошљавају се... стварају се нови међуљудски односи и самоуправна етика.

Ипак, са традицијом је тешко прекинути, за то је потребно време. А разрешење проблема који намеће крвна освета није надлежност само једног органа, већ обавеза свих друштвено-политичких снага. Све бржи економски развој Косова искорениће основне узроке крвне освете која је настала у затвореној, натуралној привреди и патријархалним племенским односима.

Б. Јеремич

НАСТАЛА У ПРВОБИТНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

— Крвна освета је настала у условима племенског друштва, а води порекло од првобитне заједнице: тада је имала велику улогу јер је била средство за одбрану части и имовине. Касније, разноврсна правила понашања и казне, изре-

чене према неписаном обичајном праву, Кануну Леке Дукађинија, биле су моћно оружје феудалне класе и богаташа — каже професор Хајредин Хоџа, доктор социолошких наука на Приштинском универзитету. — Данас крвна освета представља сложен социолошки проблем који се не сме потценити, али ни преценити.

је једно, а обична кривица, за коју је предвиђена новчана казна, друго — каже стари закон освете. — Крв је крв, а новчана казна је новчана казна.

Управо због тога, у прошлости се дешавало да се читави родови или племена, а често и села, заваде и поубијају. Ово друштвено зло прво је укинута у Црној Гори, законом који је донео Петар I, 1798. године. После тога, сви који су покушали да „наплате крв“ били су одвођени ван града или села и живи затрпавани у гомиле камења.

Међутим, и поред осуде коју савремено друштво да нас изриче убицама, крвна освета још постоји. Тешки економски услови, слаба просвећеност, затвореност у породичне заједнице (често броје и по 100 људи) које не пристају да се одрекну традиције... довели су да се у неким земљама: Италија (Сицилија), Француска (Корзика), Грчка, Албанија, па и код нас у Далмацији, Црној Гори и Косову... још врши крвна освета.

Више од 90 одсто свих убиства из крвне освете дејство се на селу. Тај податак показује да још није превазиђене друштвене форме као што су род, братство или племе, које су у прошлости, када није постојала држава, полиција или судови, преузимале улогу законодавца и кажњивале разне преступе. Крвна освета примењивала се према Кануну Леке Дукађинија, насталом половином 15. века, а заснивала се на принципу „око за око, зуб за зуб“. Мајке су одмалена васпитавале децу

и најзаклетије присталице крвне освете да је она само дах прошлости која више не може да служи на част.

Нагли развој саобраћаја у последње време преиначио је закон Леке Дукађинија. До средине овог века, крвна освета се вршила због погрдне речи, шамара, свађе, нехатног убиства... а од тада и због саобраћајног прекршаја. Непажња на пешачком прелазу или гажење човека који је на погрешном месту претрчавао улицу сада су повод за — убиство из освете.

ПОКЛАЊАМО КРВ!

— Пожури, Рамадане, аутобус само што није стигао — говорио је осамдесет пегодишњи Смаил Дешић свом сину. — И не заборави поклоне.

Док је излазио из куће свог другог сина, геодете Бајрама, запосленог у руднику „Кишница“, двадесетак километара од Пришти не, стари Смаил притрли унука који никако није хтео од њега да се растаје. Де, де, говорио је старац, па не растајемо се за навек, доћи ћеш опет.

Уто, наиђе аутобус и застави се преко пута куће из које су изишли. И већ кад су сви путници ушли унутра, а Рамадан махао оцу кроз прозор, присетио се Смаил да је нешто заборавио да му каже. Пожурио је преко клизавог пута, подигао руку и отворио

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

ЗАМОРЧЕ

У УСКОЈ УЛИЦИ НА ПЕРИФЕРИЈИ ГРАДА БИЛО ЈЕ МРАЧНО И ТИХО. ЈЕДАН ЧОВЕК, С ПИШТОЉЕМ У РУЦИ, НЕКОГ ЈЕ ИШЧЕКИВАО...

БИО ЈЕ ТО РОЏЕР ХАПЕН. ОВАНВЕ СТВАРИ СУ МУ СЕ ВЕЋ ДОГОДИЛЕ МНОГО ПУТА...

ХАЈДЕ, ИЗЛАЗИ! ЗНАМ ДА СЕ ТУ КРИЈЕШ!

У МЕСТУ ЈЕ НАПРАВИО НЕКОЛИКО КОРАКА НАОДА ЈЕ КРЕНУО...

НЕЋЕШ, ЈЕ ЛИ?

ИЗНЕНАДА ОДЈЕКНУШЕ ПУЦЊИ...

РОЏЕР ЈЕ ЛЕГАО НА ЗЕМЉУ И ЈОШ ЈЕДНОМ ОПАТИО...

АААХ!

ПРИШАО ЈЕ СВОМ ПРОТИВНИКУ...

МРТАВ ЈЕ!

ПУЦЊИ СУ ПРОБУДИЛИ СТАНАРЕ ОКОЉНИХ КУЋА. ЧУЛИ СУ СЕ УЗНЕМИРЕНИ ГЛАСОВИ...

ВРЕМЕ ЈЕ ДА СЕ ИЗГУБИМ ОДАВДЕ!

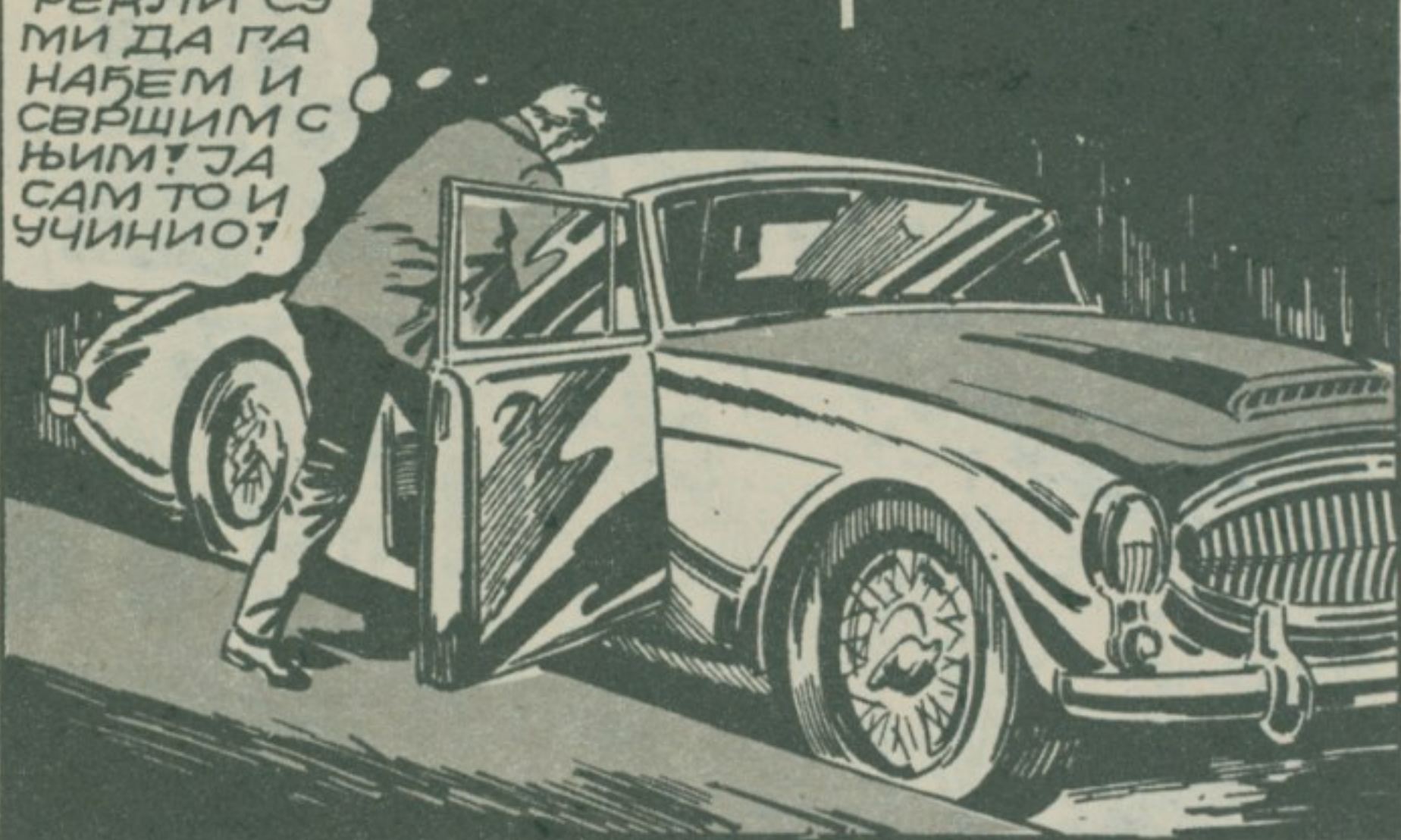

У СВЕТУ ШПИЈУНАЖЕ НИЈЕ БИЛО ВРЕМЕ-
НА ЗА ПОЛИЦИЈСКА ПИТАЊА...

ОН ЈЕ СВОЈ ДЕО ПОСЛА ОБАВИО...

РЕКЛИ СУ
МИ ДА ГА
НАЂЕМ И
СВРШИМ С
ЊИМ? ЈА
САМ ТО И
УЧИНИО?

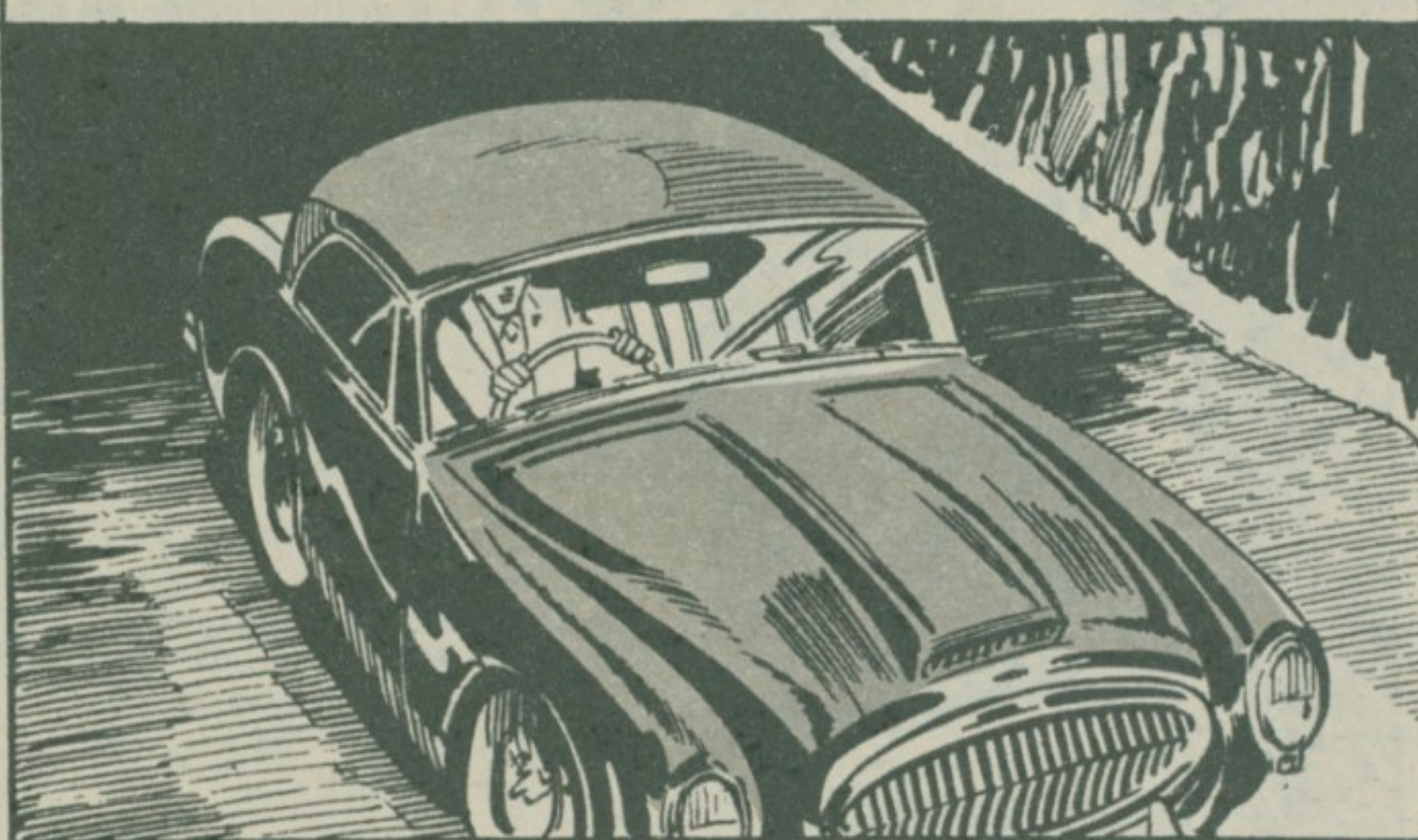

РОЏЕР СЕ НАСМЕ-
ШИО ДОК ЈЕ РАЗ-
МИШЉАО О СВОМ
ШЕФУ КОГА НИ-
КАДА НИЈЕ ВИ-
ДЕО...

РЕКАО МИ ЈЕ
ДА МОГУ ДА
УЗМЕМ ОДМОР
ПОСЛЕ ОВОГ
ПОСЛА?

СВИЂАО МУ СЕ ОВАЈ ЖИВОТ, ПУН НЕИЗВЕС-
НОСТИ...

ЗАУСТАВИО СЕ ИСПРЕД ХОТЕЛА У КО-
ЈЕМ ЈЕ ОДСЕО...

КАДА ЈЕ
УШАО...

ТЕЛЕГРАМ
ЗА ВАС?

ХВАЛА
ВАМ?

ЈОШ ПРЕ НЕГО ШТО ГА ЈЕ ПРОЧИТАО, ЗНАО
ЈЕ ДА НИШТА НЕЋЕ БИТИ ОД ОДМОРА...

РОЏЕР СЕ
НАМРШТИО...

ОДЛАЗИМ?
ХОЋЕТЕ ДА
МИ СПУСТИ-
ТЕ ПРТЉАГ?

ЗАР ТАКО
БРЗО? АХ, РА-
ЗУМЕМ? ПО-
САО...

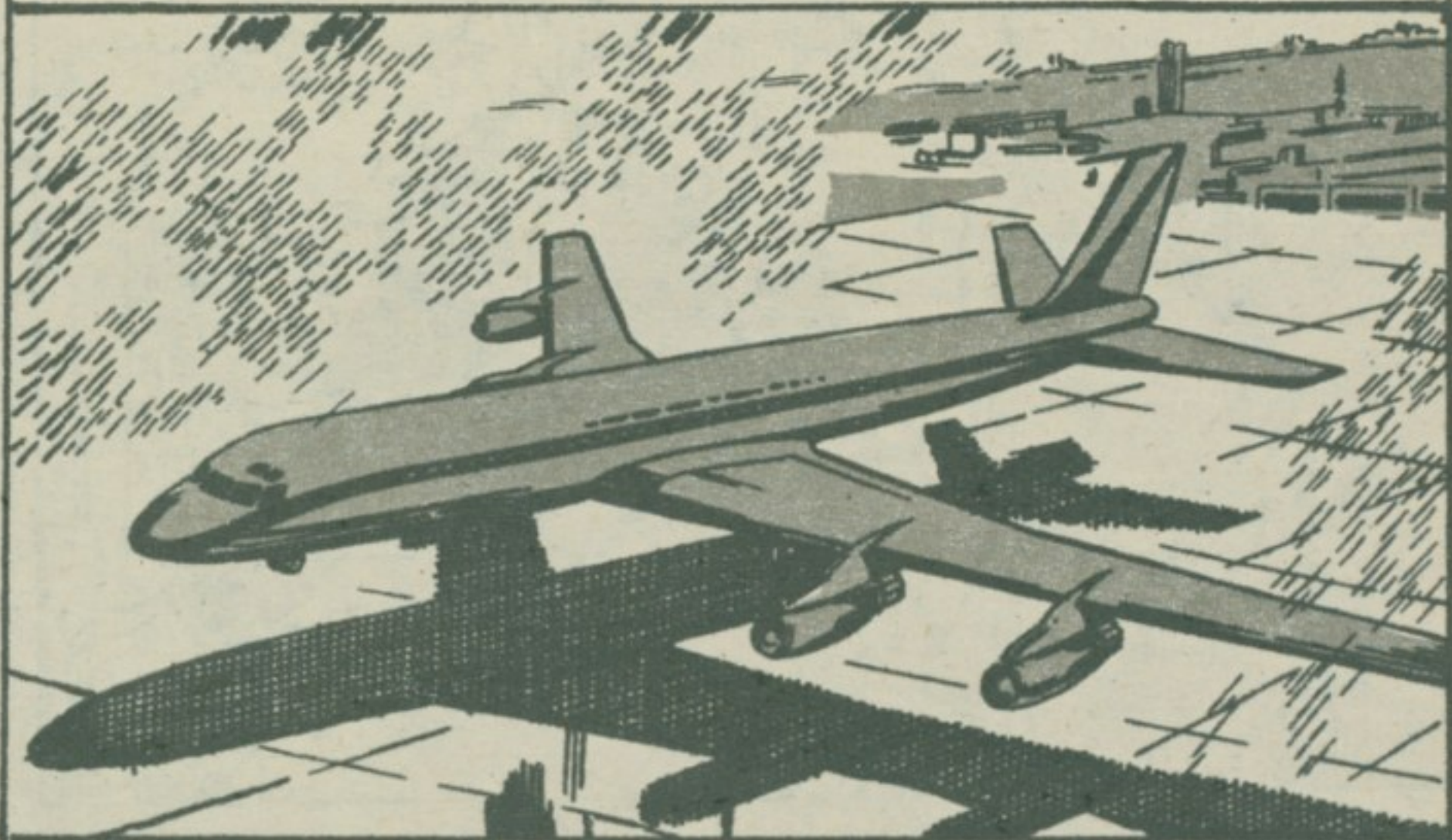

НЕКОЛИКО САТИ КАСНИЈЕ ХАЛЕН СЕ НА-
ШАО У АВИОНУ...

КАКАВ ЛИ МЕ
ТО ПОСАО ЧЕКА?

БИЛА ЈЕ ЗОРА КАДА ЈЕ АВИОН СЛЕТЕО НА
ЛОНДОНСКИ АЕРОДРОМ...

РОЦЕР ЈЕ ПОТРАЖИО ТАКСИ...

ПРВО БУ ДА
СЕ ИСТУШИ-
РАМ И ДОБ-
РО ИСПА-
ВАМ?

ТАДА...

ЗДРАВО, РОЦЕ-
РЕ? УЛАЗИ?

ПИТЕРС? НИ-
САМ ОЧЕНИВАО
ОДБОР ЗА ДО-
ЧЕК?

ПИТЕРС ЈЕ БИО ДЕСНА РУКА РОЦЕРОВОГ
ШЕФА...

СТАРИ ЖЕЛИ
ДА БАШ ТИ
ОБАВИШ ТАЈ
ПОСАО?

О ЧЕМУ
СЕ РАДИ?

СЛУЧАЈ
ЈЕ ЗА-
МРШЕН...
ТРЕБА
ПРВО
ДА ВИ-
ДИШ
НЕШ-
ТО...

ЗАУСТАВИЛИ СУ СЕ ИСПРЕД ЈЕДНЕ
БОЛНИЦЕ...

ТУ СМО... ЖЕ-
ЛИМ ДА ВИ-
ДИШ СВОГ СТА-
РОГ ПРИЈАТЕ-
ЉА...

ЗАР У БОЛ-
НИЦИ?

СЕЋАШ СЕ
ЧЕКА МАР-
ЗДЕНА?

КАКО ДА
НЕ? ДИВАН
МОМАК?
ЈЕ ЛИ БО-
ЛЕСТАН?

ШЕТАО ЈЕ ДУЖ РЕКЕ ПОКУШАВАЈУЋИ ДА ЗАМИСЛИ ПРИЗОР КОЈИ СЕ ДОГОДИО МЕСЕЦ ДАНА РАНИЈЕ...

ИЗНЕНАДА ГА ЈЕ ТРГАО НЕКИ ШУМ...

АУТОМАТСКИ ЈЕ ЗАВУКАО РУКУ У САКО И НАПИПАО ХЛАДАН МЕТАЛ...

ТАДА ГА ЈЕ И ДЕВОЈКА УГЛЕДАЛА...

РОЏЕР СЕ СМЕШАО...

РОЏЕР ЈЕ БАШ ЖЕЛЕО ДА СЕ УПОЗНА С НЕКИМ КО ЖИВИ У ВЕСТЧЕСТЕРУ...

СУЗАН СЕ ПОЈАВИЛА У ДОГОВОРЕНО ВРЕМЕ...

РОЏЕРУ СЕ ДЕВОЈКА СВИЂАЛА...

МЕСТО ЈЕ ЗАИСТА БИЛО ПРИЈАТНО...

РОЏЕР ЈЕ ГОТОВО ЗАБОРАВИО НА ПОСАО ПОРЕД ОВЕ ДЕВОЈКЕ...

АЛИ СЛУЧАЈ ЊЕГОВОГ ДРУГА ВРАЋАО ГА ЈЕ У СТВАРНОСТ...

СУЗАН ЈЕ ТАДА УГЛЕДАЛА НЕКОГ...

ПРИШАО ИМ ЈЕ СТАРИЈИ ЧОВЕК...

РОЏЕР ЈЕ ОДМЕРИО СУЗАНИНОГ ШЕФА КО-
ГА ЈЕ ДЕВОЈКА ПРЕДСТАВИЛА КАО ДОКТО-
РА ЛЕЈВРИКА...

ОВДЕ СТЕ
ВЕРОВАТ-
НО НА ОД-
МОРУ?

ДА,
ДОКТОРЕ?

ХАЛЕНУ СУ ОВАЈ ЧОВЕК НИЈЕ СВИЂАО...

ЛЕПО СЕ ЗА-
БАВЉАЈТЕ? МОЖ-
ДА ЋЕМО СЕ ОПЕТ
СРЕСТИ...

МОЖДА...

НИСАМ МИСТИО
ДА ИМАШ НЕКЕ ВЕ-
ЗЕ С МЕДИЦИ-
НОМ?

ОХ? ОН ЈЕ ДОКТОР
ХЕМИЈЕ, А ЈА
ЊЕГОВА
СЕКРЕ-
ТАРИЦА?

НИСАМ ЗНАО
ДА ЈЕ ОВДЕ
РАЗВИЈЕНА
ИНДУСТРИ-
ЈА?

ПА И НИЈЕ?
МИ РАДИМО
У ФАБРИЦИ
ПРЕХРАМ-
БЕНИХ ПРО-
ИЗВОДА?

РОЏЕРУ СЕ ЧИНИЛО ДА ЈЕ СВЕ БЛИЖЕ ЦИЉУ...

ПРЕТПОСТАВ-
ЉАМ ДА РАНО
УСТАЈЕШ...

У ПРАВУ
СИ...

ИСПРАТИО ЈЕ ДЕВОЈКУ ДО КУЋЕ...

ХВАЛА, РОЏЕРЕ?
ВЕЧЕ ЈЕ БИЛО
ДИВНО?

ТО МЕ РАДУЈЕ?
ОНДА СЕ ВИДИ-
МО И СУТРА?

МАЈО КАСНИЈЕ НАЦАО СЕ ИСПРЕД СВОГ ХО-
ТЕЛА...

ДИВНА ДЕВОЈКА?
ШТЕТА ШТО САМ
ОВДЕ ДОШАО
ЗБОГ ПОСЛА?

ИЗНЕНАДА ЈЕ ЧУО НЕКИ ШУМ ИЗА СЕ-
БЕ...

ЧУУ? ПОСЕ-
ТИОЦИ?

А ТАДА СУ ИЗ МРАКА ИЗРОНИЛЕ ПРИ-
ЛИКЕ...

РОЏЕР ЈЕ БРЗО РЕАГОВАО УПОТРЕБИВШИ
КАРАТЕ УДАРАЦ НА ПРВОГ НОЗИ МУ ЈЕ
ПРИШАО...

ДРУГИ ЈЕ ПОШАО НОГОМ
НА ЊЕГА, АЛИ...

А ОНДА ГА ЈЕ НЕШТО ЛУПИЛО ПО РУ-
ЦИ И ОСЕТИО ЈЕ СТРАШАН БОЛ...

АААЈ?

И КАДА ЈЕ ИЗГЛЕДАЛО
ДА ЋЕ САВЛАДАТИ РОЏЕ-
РА...

ОДЈЕДНОМ СЕ УПАЛИЛА СВЕТЛОСТ И ХО-
ТЕЛСКА ВРАТА СЕ ОТВОРИШЕ...

НАПАДАЧИ СЕ ИЗГУБИШЕ У НОЋИ...

ХАЛЕН ЈЕ ОДЈУРИО У ПРВУ ТЕЛЕФОНСКУ ГО-
ВОРНИЦУ...

ТЕЛЕФОН ЈЕ ЗАЗВОНИО У МАЛОЈ КАНЦЕЛА-
РИЈИ У ЛОНДОНУ...

ДОБИО ЈЕ ОД-
МАХ ОДГОВОР...

И БАШ КАД ЈЕ РОЏЕР ХТЕО ДА СПУСТИ
СЛУШАЛИЦУ...

РОЏЕР ЈЕ ТАДА ЧВРСТО РЕШИО...

ЈЕДВА ЈЕ ЧЕКАО ТАЈ ТРЕНУТАК...

ФАБРИКА ЈЕ БИЛА У МРАКУ...

СВУДА ЈЕ ВЛА-
ДАЛА ТИШИНА...

НИКО ГА НИЈЕ ЗАУСТАВИО ...

ПОЛАНКО ЈЕ ОТВОРИО ВРАТА ...

ИЗНЕНАДА, СВЕТЛОСТ ЈЕ ИСПУНИЛА ЛАБОРАТОРИЈУ ...

РОЏЕР ЈЕ ЗНАО ДА МУ НЕ ВЕРУЈУ ...

ДОКТОРОВ ГЛАС ЈЕ БИО ХЛАДАН ...

У СРЦУ АФРИКЕ: ПРИНУДНО СЛЕТАЊЕ

ЈЕДАН АВИОН ЛЕТЕО ЈЕ ИЗНАД АФРИКЕ...

СРЕЋАН САМ ШТО СИ МЕ ПО-
ВЕО НА ОВАЈ ПУТ, ТАТА? ДОСА-
ЂИВАО САМ СЕ У КИМБЕР-
ЛИЈУ?

* ГРАД У ЈУЖ-
НОЈ АФРИЦИ.

ВЕЈ СИ ОДРАСТАО,
ТОНИ, И МОГУ СВУ-
ДА ДА ТЕ ВОДИМ?

ЗАВРШИЋЕШ СТУДИ-
ЈЕ, А ОНДА...

ИЗНЕНАДА, ЧО-
ВЕК КОЈИ ЈЕ СЕ-
ДЕО ИЗА ТОНИ-
ЈА ЈЕ УСТАО...

ЧУДНО? САМО
СТЈУАРДЕСА СМЕ
ДА ЧБЕ У ПИЛОТ-
СКУ КАБИНУ?

ТОНИ ЈЕ БИО У
ПРАВУ КАД ЈЕ ПО-
СУМЊАО...

ЗА ТО ВРЕМЕ У МАЛОМ СЕЉУ ЧАНГРИ-ЛА У
СРЦУ АФРИКЕ...

ИЗЛАЗИШ,
МАЈН?

ДА, ОКЕТЕ? ХОБЕШ СА
МНОМ?

СВАКАКО? КУ-
ДА ЋЕМО?

ДА ПОГЛЕДАМО
ДА ЛИ СЕ УХВА-
ТИО У ЗАМКУ
ПАР ЈЕЛЕ-
НА КОЈИ МИ
ЈЕ НАРУЧИО
ЗООЛОШКИ
ВРТ ИЗ ЈО-
ХАНЕС-
БУР-
ГА?

ЈЕСИ ЛИ ПРИМИО КАКВЕ ВЕ-
СТИ ПРЕНО РАДИЈА?

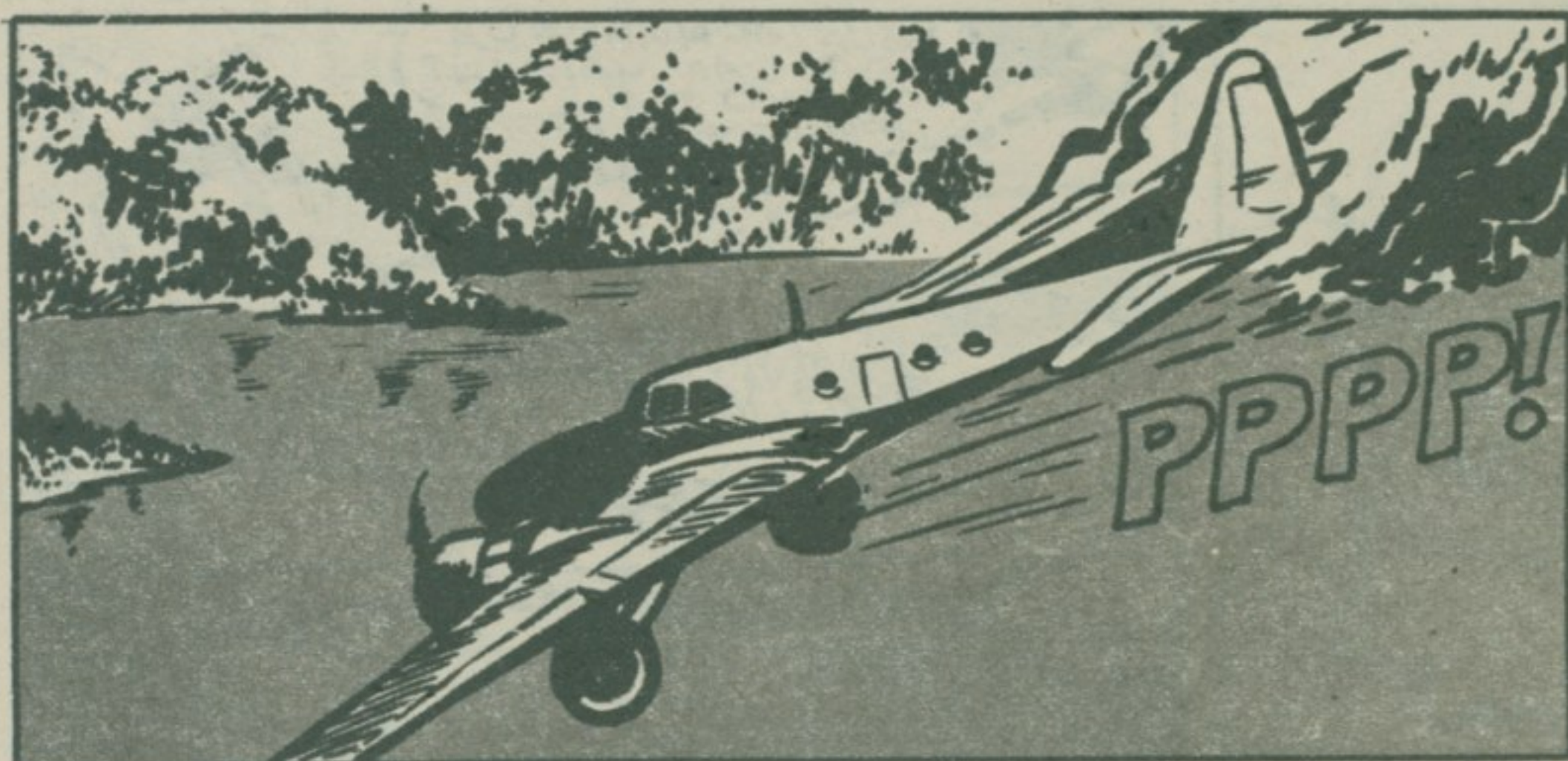

НЕ? СВЕ ЈЕ МИР-
НО У ОВОМ ДЕЛУ
АФРИКЕ?

БУНА МОТОРА ЧУЛА СЕ
У ОБЛИЖЊОЈ КОЛИБИ...

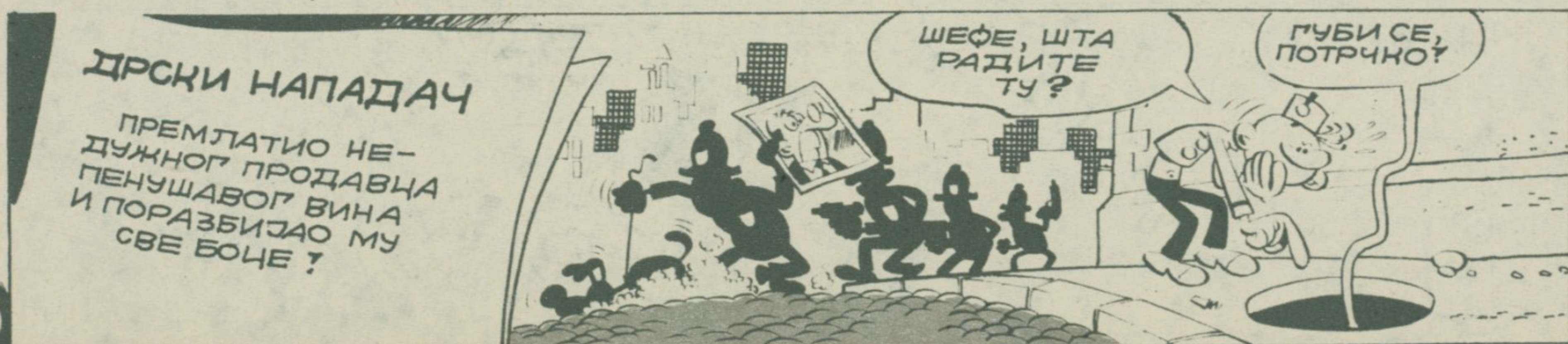
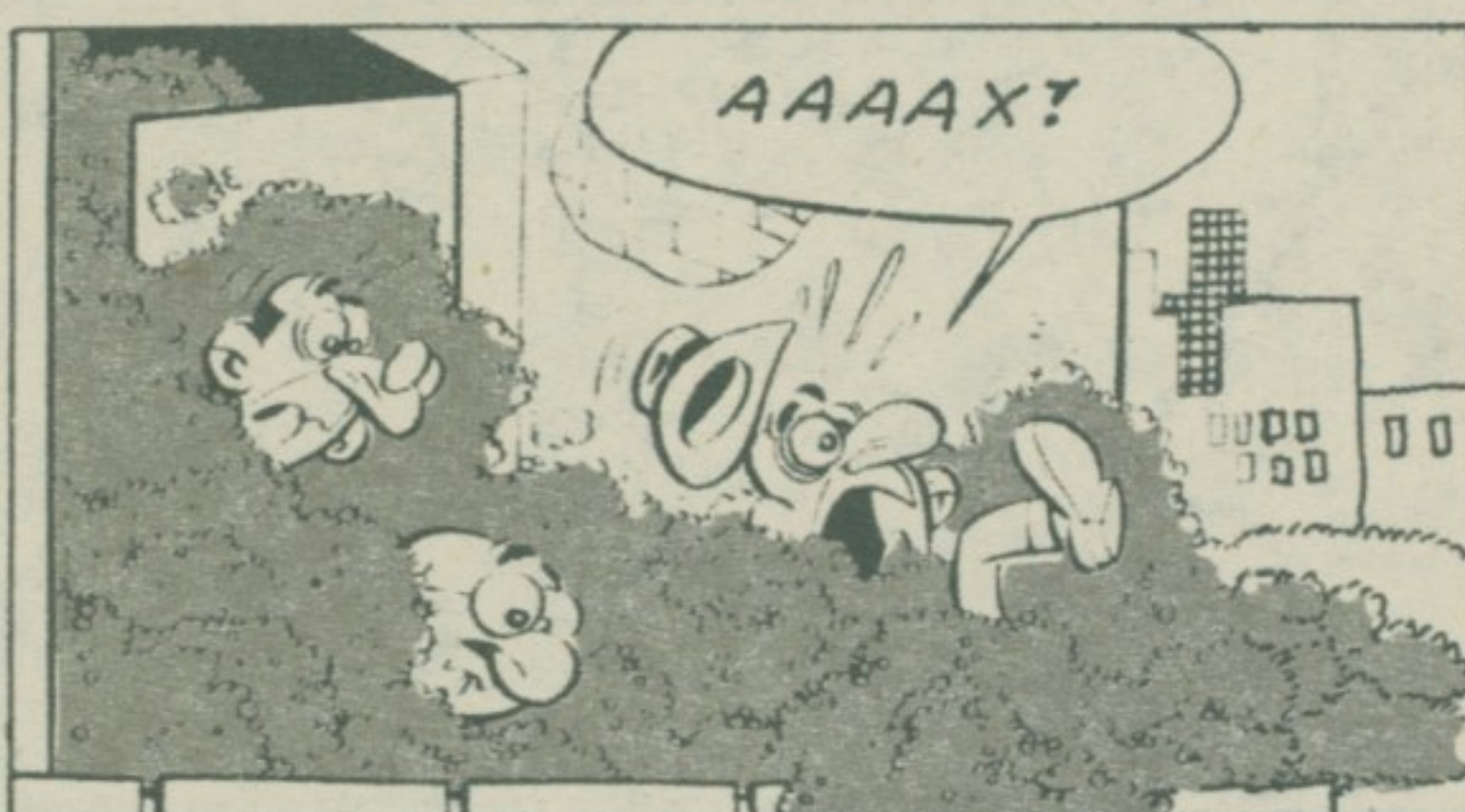

КАД
ЦЕЛАТ
ОТКАЖЕ

Вратила се са „Брега смрти“

Данас је Трг Емила Золе у француском граду Дижону про- страна, модерна саобраћај- ница. Многи становници бургоњске престонице и не знају да је у прошлости овај трг носио назив Моримон, што значи Брег смр- ти, пошто се на њему на- лазило губилиште. Много је крви потекло Моримо- ном док су се казне извр- шавале секиром. Али старе хронике бележе ретке слу- чајеве када се судбина на невероватан начин поигра- ла са на смрт осуђенима и спасла им главу са пања. То се догодило 1625. годи- не двадесет двогодишњој девојци Елен Жије која је на губилиште била изведе- на због злочина, иако је било спорно да ли га је из- вршила.

Шта је то урадила Елен Жије?

ОТКРИВЕНА СРАМОТА

Елен, најстарија кћи Пје- ра Жијеа, краљевског каш- телана у бургоњском месту Буран-Бес, била је оли- чење доброте и смерно- сти. Строг отац, крутих и старомодних схватања чак и за оно време, захтевао је од деце послушност без по- говора не допуштајући им чак ни да се наглас смеју. Доброћудна и ведра Елен никада није прекршила ову окрутну дисциплину, али јој се догодило оно нај- горе: заљубила се — у све- штеника.

Млади језуита долазио је у каштеланову кућу да др- жи часове двојци њего- вих синова и тако се срео са Елен. Проблеми су ис- крсли када је девојка за- пазила да све теже може да облачи своје сукње! Ни- је познато да ли је Елени- на мајка нешто примети- ла, али другарице су поче- ле да је чудно гледају, са-

шаптавају се и — избега- вају је. Међутим, једног дана Елен се појавила не- што блеђа у лицу, али тан- ка у струку као и пре.

Можда би се све брзо за- боравило и прошло као ко- зна колико сличних прича о недозвољеним љубавима које нису остале забележе- не у хроникама, да неки војник, лутајући у доколи- ци шумом у близини Бур- ан-Бреса, случајно није спа- зио како се гавранови оти- мају о нешто у шупљини једног стабла. Пришао је и открио — леш новорође- нчета увијен у комаду веша са иницијалима Е. Ж. Вла- стима није било тешко да открију чије име почиње тим словима, поготово ка- да су се присетили шта се шапутало по градињу о кће- ри строгог каштелана Жи- јеа.

Притешњена доказима, Елен је признала да се са- стајала са свештеником. Ис- причала је и оно о тесним хаљинама, али, дете се, ка- ко је рекла, родило мртво, а она је, желећи да сакрије срамоту, склонила бебу у оно стабло.

Суд је у оваквим случа- јевима био непоколебљиво на страни језуитских схва- тања о греху и није се оба- зирао на девојчине речи. Пресуда је гласила:

— Убила си дете и мо- раш да умреш.

СЛУЧАЈ БЕЗ ПРЕСЕДАНА

Као и обично пред извр- шење неке смртне пресуде, много света тискало се још од раног јутра на дижон- ском „Брегу смрти“, око дрвене конструкције на чи- јој се једној страни налази точак за разаципање, на другој стуб вешала, на тре- ћој пањ, а на четвртој ог- роман крст. У пратњи два језуитска и два капуцин-

ПРИТЕШЊЕНА ДОКАЗИМА, КЋЕР БУРГОЊ- СКОГ КАШТЕЛАНА ПРИЗНАЛА ЈЕ КРИВИ- ЦУ, АЛИ НЕ И ЗЛОЧИН ЗА КОЈИ СУ ЈЕ ТЕРЕТИЛИ.

ска свештеника, успела се Елен уз дрвене лестве до места где ће за који трену- так целатова рука одвојити њену главу од трупа. Клек- ла је крај пања погнуте главе, и, помирена са судби-

ве. И сада у чуду што не долази крај, Елен је поди- гла главу, склонила повез с очију и упитно погледа- ла целата. Затим се без ње- гове помоћи послушно опет наместила за смрт.

Како се целат никако ни је одлучивао да изврши за- датак, нова киша камења

ном, очекивала свој судњи час.

Међутим, дижонски це- лат Симон Гранжан био је болестан већ неколико ме- сеци. Како у то време ни- је постојало боловање, он се попео на губилиште и повикао окупљеном народу да се не осећа способним да часно изврши задатак.

— Рука ми дрхти, вид ми се мути, а тело гори у грозници, ослободите ме дужности док се не опора- вим — правдао се он.

Уместо одговора, на це- лата је полетела киша ка- мења, Свет ни по коју це- ну није желео да се одрек- не крвавог спектакла, нити да целату опрости слабост, јер окорели друштвеник смрти отворено је показао сажалење према девојци која је дрхтала ту, испред њега.

Видећи да му нема дру- ге, Симон Гранжан је ве- зао Елени очи и благо ста- вио њену главу на пањ, а затим неодлучно дохватио секиру. Замахнуо је и др- жао своје оруђе у ваздуху никако се не решавајући да га спусти на врат жрт-

полете на њега и девојку. Узвикнувши нешто нера- зумљиво, Симон Гранжан испусти секиру и побеже са губилишта право у ку- ћицу, где је стајао његов прибор! Био је то случај без преседања на Моримо- ну. Али, казну је свакако требало извршити, бар та- ко је мислила целатова су- пруга.

ПОВОД ЗА ПОМИЛОВАЊЕ

Она је мужевљево сла- бост схватила као неопро- стиву срамоту. Иако се „ни је разумела у његов посао“, покушала је да га обави чиме је стигла. Зграбила је маказе које су, иначе, слу- жили да се жртви пред погубљење исече коса и

њима навалила на девој- ку. Међутим, Елен није би- ла спремна да умре на тај начин и ухватила се у- коштац са „целаткињом“. У међувремену је настала неописива гужва, а сва че- тири свештеника нестала су без трага.

Народ који је до мало- пре тако једногласно тра- жио смрт за преступницу, у трену се ставио на њену страну и грунуо на губи- лиште. Неколицина најгор- ченијих дохватила је цела- тову жену и бачила је са крвавог подијума у побес- нелу масу. Она је убрзо из- дахнула под ударцима, а иста судбина чекала је и Гранжана када је разја- рени народ провалио у ње- гову кућицу. Само, он је страдао јер није часно из- вршио задатак, а његова жена — јер је нечасно на- пала жртву која је сматра- на већ спасеном!

Окривљену Елен коју је „целаткиња“ ипак прилич- но избола маказама прихва- тиле су редовнице дижон- ског бернардинског самоста

МИНИ-КВИЗ

- Ове године обележава се двестагодиш- ница рођења једног од највећих светских математичара. Кога?
- Аудиологија је...
- Ко је написао, али не и завршио, оперу „Турандот“?
- Шта је меланин?
- Знате ли како се зове јединица за мерење количине информација?

ОДГОВОРИ:

1. Алберт Ајнштајн 2. Наука о чулу 3. Пјетр Пачинети 4. Пигмент који се налази у људској кожи и одређује њену боју 5. Бит

Једног јутра, крајем августа 1951. године, селом Лир је прострујала страшна вест. Поштар који је свакодневно доносио писма Цеку Драмонду пронашао је целу породицу мртву. Одмах је обавестио полицију.

ЗАШТО ЈЕ ТО УЧИНИО?

Неколико часова касније људи у селу поново су се узнемирили: пронађен је убица, дошаптавали су се у страху.

— То је стари Гастон Доминиси — саопштио је инспектор. — У кући убијених пронађени су отисци његових прстију, а код

ДРОГА У БРАШНУ

мој години живота. До последњег дана упорно је понављао да је невин осуђен.

Тек недавно, до руку др Гордона Џемса доспео је досије са суђења Гастону Доминисију. Из чисте радозналости почео је да га проучава, а затим је јавно изјавио:

— Старац је заиста невин, мада је починио страшан злочин. За то није био крив он, већ хлеб који је јео те вечери. Отровне супстанце из ове намирнице утицале су на његов нервни систем, тако да је злочин починио у стању веома сличном халуцинацијама.

После ове изјаве узбу-

рави хлеб, људи који га једу могу да се отрују.

Управо се то десило 1951. године, у селу Лир. Пошто је летина била ионако слаба, а напала је и гар, сељаци нису хтели да баце жито већ су од њега направили хлеб. Тако је др Гордон Џемс утврдио да се те године око 280 људи обратило за помоћ лекарима, због несносних болова у стомаку, вртоглавице и малаксалости, а сви су се жалили да им се привиђају страшне ствари и да не могу да управљају својим постољима.

— Чак је и деветоро људи погинуло, јер су уобразице да су птице, па су покушали да полете са кровова кућа или високог дрвећа — каже др Џемс. — Тог лета и животиње су биле као помахнутале, а многи пси су поубијани, због сумње да су побеснели. Прави узрок њиховог понашања лежи у томе што су јели заражени хлеб.

Др Џемс је извршио анализу спора ових гљива и дошао до закључка: у њима се налази 12 отровних супстанци које улазе у састав LSD дроге први пут добијене 1955. године. Познато је да употреба ове дроге изазива халуцинације и душевна стања слична психозама, као што је, на пример, шизофренија. Пошто је стари Гастон Доминиси био веома сиромашан, изгледа да се хранио искључиво хлебом, који је у овом случају био заражен, па је убиства починио у стању халуцинација.

АМОН

И разни зачини могу да изазову таква стања. Тако се код малајских народа јавља лудило, познато као амон — болест нервног система која настаје после употребе једног веома укусног зачина који се ставља у храну. Оболели од амона постају веома опасни по околину.

— Кромпир такође, некада може да буде опасан — каже др Џемс. — Ако се проклијале кртоле добро не ољуште и не одстране зелена „окца“ у којима се налазе разни алкалоиди, може да дође до тровања. Срце убрзано куца, мишићи се грче, а човек постаје нервозан и раздражљив, па је често потребно и дуже болничко лечење.

Осим тога, и разне боје и хемикалије, супстанце које се додају прехранбеним производима и конзервисаној храни некада утичу на нервни систем и, после дуготрајне употребе, последице могу да буду кобне.

Б. Ј.

ЛУДИЛО ЗБОГ ХЛЕБА

Тек двадесет пет година после мистериозног убиства целе породице Драмонд, британски хемичар је успео да реши загонетку.

Без хлеба не може да се замисли готово ниједан оброк, налази се на трпезама широм света, а мало је познато да може да буде и отрован.

Тако бар тврди др Гордон Џемс, један од водећих хемичара Велике Британије, који је до данас испитао на стотине различитих намирница биљног и животињског порекла, и дошао до запањујућих резултата: свакодневно за трпезом људи кашиком и виљушком уносе у организам разне отрове који примамљиво миришћу и веома су укусни. Они утичу на нервни систем, разарају га, изазивају чудне реакције и неуобичајено понашање. Тако после залагања једне врсте хлеба човек и против своје воље мора да постане — убица!

Ову своју теорију др Гордон Џемс је потврдио на више примера, од којих је свакако најупечатљивији случај старог Гастона Доминисија: он је због хлеба осуђен на смрт.

НЕРАЗДВОЈНИ ПРИЈАТЕЉИ

— Колико ћемо овде остати? — запитала је осмогодишња Дорис свог оца Цека Драмонда, богатог индустријалца који је с породицом дошао на југ Француске у село Лир, поред реке Диранс.

— Све док не почне школска година. Овде ћемо провести цео твој распуст — одговорио је отац и забринут погледао девојчицу. Већ неколико месеци мала је патила од бронхитиса, па су му лондонски лекари препоручили да је одведе у неко место на југу Европе, где се клима знатно разликује од оне влажне на Острву.

Мала Дорис је раздрагано одскакутала иза куће коју су изнајмили. Тре нутак касније, отац је зачуо како довикује:

— Чика Гастоне, могу ли мало са вама да се провозам?

Заиста стари Гастон има много стрпљења, разнежено је помислио отац, јер је ускоро угледао своју кћерку како му маше са коњских кола.

Стари Гастон Доминиси живео је сам у малој нахереној кући недалеко од њихове. Сем расклиманих кола, те куће и малог дворишта, није имао ништа друго, а издржавао се тако што је за нешто брашна, кромпира и сланине превозио дрва или летину људима у село. Од првог дана када се породица Драмонд настанила у великој кући до његове, необично је заволео малу Дорис, па је свакодневно са њом, на коњским колима, ишао у шетњу по селу. Пријатељство између њих двоје постало је толико чврсто, да се Цек Драмонд често питао како ће девојчица, када буду кренули за Енглеску, поднети тај растајак.

убице — окрвављени нож и одећа.

Али, зашто би Гастон Доминиси учинио тако нешто, сви су се питали, јер је био познат као веома поштен човек. Сем тога, мотив убиства никако није могао да се утврди пошто се сав новац убијеног Цека Драмонда налазио у орману, а накит његове жене Лауре нетакнут је стајао на столу. Ипак, све је указивало да је убица баш старац.

— Тога дана осећао сам страхан умор — бранио се старац на суду. — Вечерао сам око 7 часова

Гастон Доминиси је до краја тврдио да је невин

Одмор породице Драмонд nobно се завршио

увече, а онда ме је стомак ужасно заболио, вртело ми се у глави, сваки део тела био ми је утрнуо, па сам рано отишао у кревет. Када сам се јутра пробудио, осећао сам тежак мамурлук. Не знам зашто је кошуља на мени била крвава и откуд онај нож... Ја сам заиста невин!

Ипак, старцу ништа није могло да помогне: осуђен је на смрт! Међутим, његов адвокат успео је да ову казну замени за доживотну робију. Четрнаест година касније, 1965, Гастон Доминиси је умро у затвору, у осамдесет ос-

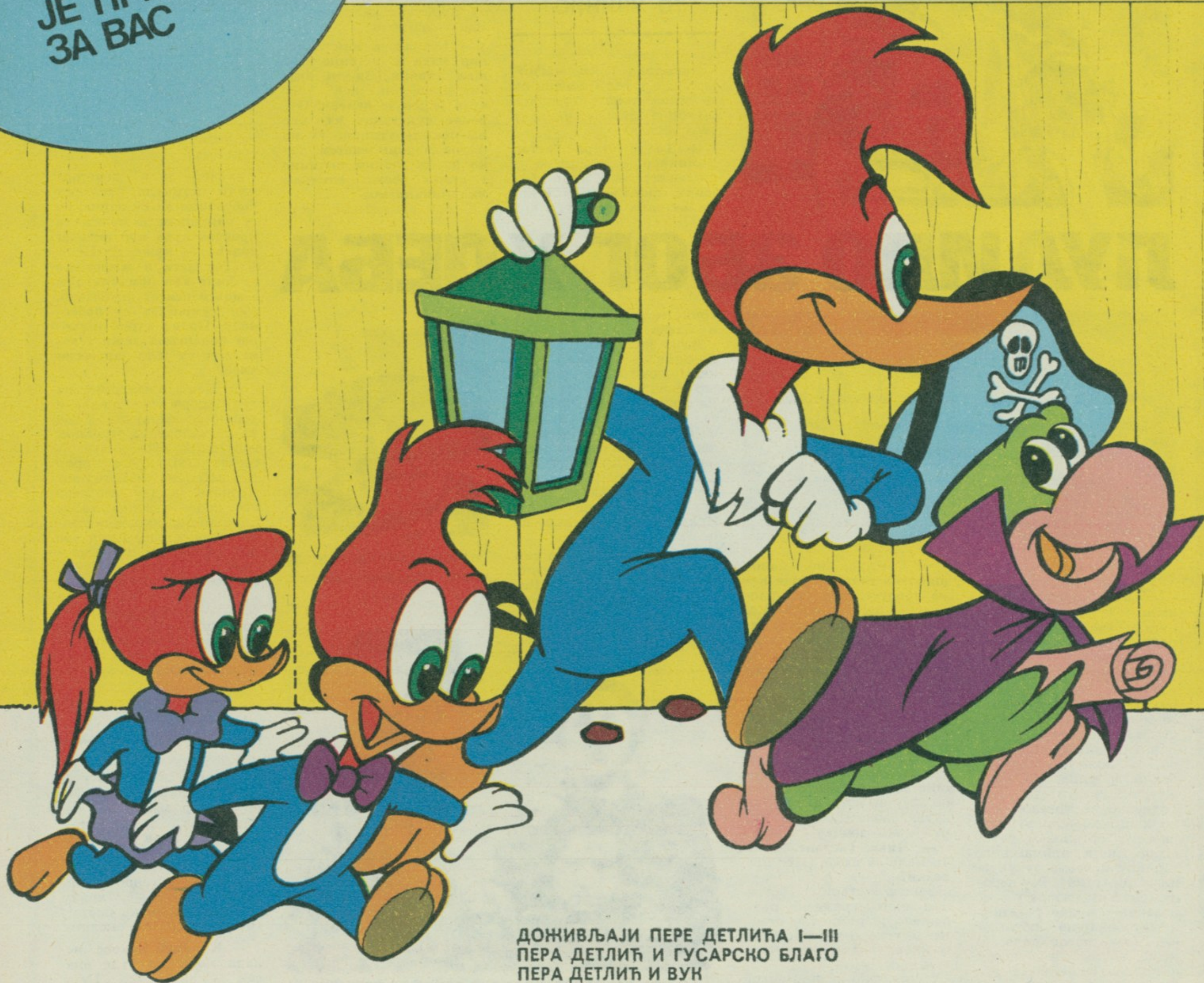
нила се јавност у Великој Британији. Како је то могуће? Зар хлеб да буде убица? Па то је заиста смешно!

Тада је др Гордон Џемс објавио резултате својих дугогодишњих испитивања.

Једна врста гљива (*Ustilago* sp.) позната у народу под именом гар, главица или снет, напада класове пшенице, јечма, ражи, овса... Зрна жита пропадају и претварају се у црну масу која се под прстима претвара у прах. У случају да се од оваког зараженог жита нап-

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
ЈЕ ПРИПРЕМИО
ЗА ВАС

ВАШ ОМИЉЕНИ ЈУНАК И СТАРИ ЗНАНАЦ
СА ТВ ЕКРАНА
пера детлик
У КЊИГАМА - СЛИКОВНИЦАМА

ДОЖИВЉАЈИ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА I—III
ПЕРА ДЕТЛИЋ И ГУСАРСКО БЛАГО
ПЕРА ДЕТЛИЋ И ВУК
ПЕРА ДЕТЛИЋ И МЕДА ДРВОСЕЧА

Први пут на нашем језику, ћирилицом, појављују се ове књиге-сликовнице о Пери Детлићу, његовим сестрићима и пријатељима, о њиховим пустоловинама и доживљајима. Књиге су у лунсузном, тврдом пластифицираном повезу, у потпуности штампане у боји, илустроване од прве до последње странице! Цена је приступачна: 210 динара за све три књиге-сликовнице које ћете платити тен нада их поштар донесе.

Комплет ДОЖИВЉАЈИ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА, (I—III књига) можете да добијете ако испуните наруџбеницу, залепите је на полеђину дописнице и пошаљете на адресу: »Политикин забавник«, Манедонска 29, 11001 Београд

НАРУЏБЕНИЦА

ОВИМ неопозиво наручујем ДОЖИВЉАЈЕ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА, I—III по цени од 210.— динара. — Износ ћу платити поштару када ми донесе комплет на адресу

(Име, очево име и презиме)

(Поштански број и место)

(Улица и број стана)

(Потпис купца)

ХЕРОЈ ТИТО

О, ЗЕМЉО, ТВОЈ ОБЛИК ЈЕ ОБЛИК МОГ СРЦА

ПЕСМЕ О ТИТУ

„Када говори као да звезде падају...
Он ништа не прећути он каже
сваку мрљу у оку сваки облак на
души...
Он нас учи како да не изгубимо
сличност
са својом надом са својим лепим
људским лицем
он нас учи како да препознамо
будућност
у ономе што радимо у ономе што ће
доћи...
Да га чује Загорје се примакло Авали
Море Небојиној Кули
Где је његова Реч ту је цела земља
Реке се уливају једна у другу из љубави
Измишљају једну географију сличну
крвотоку
О, Земљо, твој облик је облик мог
срца“

(Бранко Миљковић: ТИТО)

Продуцентска кућа Радио-Телевизије Београд издала је комплет од три велике плоче под називом ХЕРОЈ ТИТО. У комплету пакованом у лепој кутији пресвученој платном, налазе се плоче: Титове речи, Песме о Титу и Поезија о Титу, можете га наручити преко Забавника по повољној цени од 200 динара.

ТИТОВЕ РЕЧИ — избор оригиналних Титових говора, обрада и текст Милоја Поповића, чита Драга Јонаш — само су честица у великом здању Титових мисли и порука, само мали део његове речи и дела, Револуције која са њим на челу и даље живи и траје.

Сплит, маја 1962. године: „... Ми смо море крви пролили за братство и јединство. Е, нећемо никоме дозволити да нам дира или да рује изнутра да се руши то братство и јединство...“

Тјентиште, септембра 1971. године: „... Није се питало ко је Србин, ко је Хрват, ко Црногорац, ко Македонац а ко Муслиман. Сви смо ми били једно...“

„... Ја сам за то да се нашим радним људима омогући живот у нашој земљи а не да бјеже ван...“

„Титово име је давно прешло и границе наше земље и постало својина свих оних којима је мир egzистенцијална потреба, који устају у одбрану свог националног бића и постојања, независности...“, речи су Едварда Кардеља поводом тридесетогодишњице доласка друга Тита на чело СКЈ, на свечаној седници ЦК СКЈ одржаној децембра 1967. године.

ПЕСМЕ О ТИТУ — руковет партизанских народних песама о Титу изводе Камерни оркестар и мешовити хор уметничког ансамбла Југословенске народне армије и Симфонијски оркестар и мешовити хор уметничког ансамбла Југословенске народне армије под диригентском палицом Будимира Гајића и Ангела Шурева. Солисти су Лазар Ивков, бас, Миска Шћепановић, сопран, и Никола Митић, баритон. Избор музике начинио је Бранко Каракаш.

„... Ми дижемо чело и крочимо смјело и чврсто стискамо пест... Друже Тито, ми ти се кулемо да са твога пута не скренемо... Ти си симбол слободе и среће, ти си наше најмилије цвијеће...“

ПОЕЗИЈА О ТИТУ — народ и песници певају о Титу — на А страни, између осталих, налазе се: Херој Тито, Друг нам Тито изд'о наређење, Ли стај горо, цвијетај цвијеће, Иде Тито преко Романије, Друже Тито, наш народни сине, Правда је јача него сила... укупно тринаест песама. Реци тују Неда Спасојевић и Јован Милићевић.

И на другој, Б страни плоче избор поезије извршио је Милоје Поповић а стихове наших познатих песника говоре Љиљана Крстић и Миша Јанке-тић.

„Друг Тито јаше на челу колоне...
... он очима бљесне
И ватру проспе из пламених зјеница:
Ошину коња и чепан прегази,
Па викну с виса:

„Напр'јед!“

... И Титов глас се просу као дажд
На измучену чељад, ув'јек жедрну
Његових р'јечи:

„Напр'јед!“

(В. Назор: „Титов Напр'јед“)

ТИТОВЕ РЕЧИ

„Добро нам дошао
Ти који од злоупотребе одвикавам
Ватру“
(Б. Миљковић: Тито)

„... Он непрестано снује
Садашњост будућношћу створи...“
(О. Жупанчић: Маршалу Титу)

Следи одломак из песме Славка Јаневског „Титова слика“, затим:

„... И хтео бих другу и домовини још
једном реч да дамо да се нећемо дати
никада тмини већ да пут Сунца кора-
чамо.“

(С. Марковић:
У Титовој родној кући)

Политикин забавник
11001 Београд, Македонска 29

НАРУЧБЕНИЦА

За готово неопозиво наручујем комплет од три плоче под називом ХЕРОЈ ТИТО по цени од 200 динара коју ћу платити поштару кад ми их донесе (поузећем)

(Презиме, очево име и име)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

(Датум)

(Потпис, број и место изд. л. к.)

У случају спора признајем надлежност Првог општинског суда у Београду

Наручбеницу читко попунити, налепити је на дописницу и послати на горњу адресу.

О ЊИМА СЕ
И ДАНАС
ГОВОРИ

ИАКО ЈЕ ПОСТОЈАО САМО
ОСАМНАЕСТ МЕСЕЦИ,
»ПОНИ-ЕКСПРЕС« ЈЕ ПОСТАО
ЛЕГЕНДА
ДИВЉЕГ ЗАПАДА.

ФАЈ

Само дан и по требало је пре осам година Армистонгу, Олдриџу и Коллинсу да превазе растојање од Земље до Месеца. Међутим, тај њихов подвиг готово да је мање узбудно данашње Американце него кад је пре нешто више од века први јахач „Пони-експреса“ уталипирао у калифорнијски град Сакраменто, после десет дана проведених у седлу и 1800 превалених миља. И данас, кад цео амерички континент пресецају цинковске ауто-страде, када се тамбо-цветовима лети с његовог краја на крај за неколико сати, људи радо читају и слушају о легендарној поштанској служби хитроногих, малих коња која је постојала само годину и по дана, од априла 1860. године до октобра следеће, али у време када се између Мисурија и богате Калифорније протезала непрегледна пуштара једва насељена Индијанцима и када је пролазак кроз њу био опасан по живот.

ЗА ПРЕДАХ — ДВА МИНУТА

Замисао је потекла из Калифорније у којој се у доба златне грознице и нео бузданог прилива људи жељних да се обогате и скрасе на тим далеким обалама јавила прека потреба за брзом поштанском службом. Јер, још 1857. године

ОД МРТВОГ ПОШТАРА

само једна тешка и спора жута кочија преносила је писма између Сан Франциска и града на Сланом језеру, а једно њено путовање трајало је по три седмице! Тада су власници превозничког предузећа Расел, Мејдорс и Ведел одлучили да остваре немогуће: отворе експрес-линију између Сакрамента и Сен Џозефа у држави Мисури, дугу 1800 миља (близу 3000 км) — готово два и по пута више од трасе дотадашње поштанске коције!

За само шездесет дана подигнуто је 190 станица кроз пустињске пределе данашњих држава Њу Орлеона, Јуте, Вајоминга, Колорада, Неваде, Ајове и Канзаса, до Сен Џозефа у Мисурију. Набављено је 500 брзих, младих индијанских понија и 80 младиха спремних да живот ставе на коцку. Прича се да је најстарији имао 18 година, али да су сви „рођени у седлу“. Међу њима су била и нека доцније легендарна имена Дивљег запада, као Буфало Бил — Коди, Бронко Ђарли Милер, Пони Боб Хезлем, Бил Кемпбел...

Сви су они добили пушку и револвер — оружје им је и те како било потребно у време када су из сваког прашњавог завоја могли вребати они који нису били спремни да лопатама стичу богатство, када су шиљате стене америчког пејзажа какав знамо

из филмова о Дивљем западу често заклањале ратнике с убојитим стрелицама. У опрему јахача „Пони-експреса“ спадало је још лако седло и нарочито искројен комад коже, такозвана мокила, који се пребацивао преко њега, и заклањао спреда и страга. На мокили су висиле две кожане торбе за писма и телеграме.

Да би стигли што пре, требало је да буду што лакши, па је пропис налагао да и писма и телеграми буду написани на танкој хартији и стављени у коверте од „масног папира“ — како им киша или снег не би наудили. Невреме није смело да смета ни јахачу: он је морао да тера свог коњића што је могао брже, често по мразу или леденом ветру, а у станици је, без обзира на годишње доба, кишу или жегу, имао тачно два минута да своје седло и мокилу пребаци на свежег понија и обоче га даље. Одмор је следио тек у Сакраменту или Сен Џозефу, а после тога опет што брже: неки су тих 1800 миља преваливали за само шест дана! А друге је могла да омете само смрт.

ЗАКАСНИЛИ ЈЕДАН ВЕК

Тако је једном у станицу „Пони-експреса“ у Невади угалописао коњ са јахачем чудно искривљеним у седлу, клонуле главе. Кад су

пришли, службеници станице скаменили су се од ужаса: тело мртвог поштоноше било је начичкано стрелицама с отровним врхом, али узду свог понија тако је стегао да су морали да је исеку када су га скидали са седла. Изгубио је живот, али не и пошту...

Памти се и подвиг Боба Хезлема, званог Пони Боб, којег су исто тако напали Индијанци док је сам галопирао кроз пусте пределе Вајоминга. Иако тешко рањен, он је превалио 120 миља, трпећи ужасне болове, и успео да на време стигне у станицу и преда пошту другом јахачу. А Бил Кемпбела напали су гладни вуци док се по цичими једва пробијао залеђеним кањонима Колорада. Непогрешиви стрелац, Бил је са два хица усмртио два вука, а остали су се разбежали.

Често су и саме станице „Пони-експреса“, нарочито оне на усамљеним местима, биле мета разбојника који су палили станице, убијали посаду, а коње одводили. Али, ништа није могло да обесхрабри људе који су преношење порука сматрали питањем чести.

Ипак, „Пони-експрес“ угасио се само осамнаест месеци после тријумфалног дочека који је првом његовом јахачу приређен у Калифорнији: званично, поштански коњићи престали су да преносе писма 26. октобра 1861. године. Расел, Мејдорс и Ведел су бан-

кротирали — цена од 5 долара и 10 центи по пошљаци није била довољна да подмирује огромне трошкове око одржавања станица и животиња. Али, постојао је и један јачи разлог: у октобру 1861. године вести су почеле да лете с краја на крај америчког континента брзином снова, јер је прорадила бежична телеграфија. „Пони-експрес“ није више био довољ-

но брз ни довољно потребан. У ствари, можда је он заkasнио један век...

Данас још постоје две станице ове славне поштанске линије, једна у близини места Хановера, у Канзасу а друга у самом Сен Џозефу, са очуваним шталама и натписима из времена Буфало Била, Хезлема и Кемпбела. Сада су те станице својеврсни музеји. М. К.

ЖИТ-СТАЦИЈА

ЛИО СЕЈЕР (LEO SAYER)

И ме ЛИО СЕЈЕРА постало је познато 1973. године готово преко ноћи. За разлику од многих својих претходника Лио је имао много „среће“, јер једино се тако може објаснити успех певача који не поседује неку изузетну стваралачку оригиналност. Његов велики хит „Желим да играм“ („You make Me Feeling Like Dancing“) који га је учинио познатим начињен је по већ познатим рецептима који задовољавају укус диско-потрошача. Сејер тврди да је ова композиција настала саввим случајно: приликом снимања у студију гитариста Вили Вискс, импровизишући, ухватио је допадљив ритам а Лио је запевао измишљајући речи које су касније и остале. У то је, међутим, тешко поверовати, јер компози-

ња, бавио и компоновањем. Убрзо потом потписује уговор и на самом почетку професионалног бављења музиком успева да својим композицијама заинтересује Родера Далтрија који га позива да сарађује с њим у реализовању албума „Гивинг ит ол евеј“ („Givin' It All away“). Овај велики Далтријев хит избацује и Сејера у први план. Да би се допао публици, Сејер одлучује да се на сцени појављује маскиран као клоун. Из тог времена потиче и његов први диско-снимак „Шоу се мора одржати“ („The Show Must Go on“) који доживљава много већи успех када су је нешто касније снимили чланови групе ТРИ ДОГ НАЈТ (Three Dog Night). Заморен свакодневним снимањем и незадовољан утиском који оставља на публику, Сејер одлучује да се у следећем покушају представи као улични мангупчић у чему му доста помаже снимање албума под називом „Само дечак“ („Just a Boy“) 1974. године. Ова плоча постаје златна, а Сејер стиче све већу популарност, и то не само у Европи већ и у Америци. И када се очекивало да ће трећи албум „Наредна година“ („Another Year“) надмашити дотадашње, плоча не успева да заинтересује диско-филе.

После краће паузе Лио поново покушава, овог пута с менаџером Ричардом Перијем и снима свој нови албум у Америци. На тој плочи, „Бескрајни лет“ („Endless Flight“), Сејер нарочиту пажњу посвећује певању и то се допало публици. О тој промени Лио каже: „Када сам почињао рекао сам себи — Лио ти си певач и композитор, мораш по сваку цену бити оригиналан. Данас сам схватио да је то било непотребно и да ми данас чак и годи када ме упоређују са другима.“

ција изгледа простудирана и срачуната на то да раздрма већ прилично учмалу светску поп-сцену. Његов следећи велики хит је „Кад те пожелим“ („When I Need You“).

Као студент уметности у енглеском летовалишту Брајтону, Сејер је свирао у групи ПЕЧИЗ (Patches) без неких већих амбиција. Када је једног дана 1972. год. прочитао новински оглас неке компаније за откривање нових талената, одлучио је да пошаље своје снимке јер се, поред пева-

ПЕСМА за ОВУ НЕДЕЉУ

КОЛИКО МНОГО ЉУБАВИ

(HOW MUCH LOVE)

Текст и музика: Лио Сејер и Бери Мен

*How love do you need
Before you give your love to me
How much time before it grows
How much love I wanna know*

*What I can I do what I can I say
The last thing I want is to drive
You away
How much love does it take
How much love for heavens sake*

*How much love, how much love
Do I rush right in or do I hesitate
How much love, how much love*

*Am I trying too hard give me some
Am I trying too hard give me some
Kind of clue
There must be a way to get
Trough
To you
Shall I come on strong or do I
Hesitate
Do I rush right in or do I wait*

*I got so much love don't know
where*

*To begin
I'm pleading with you baba, you
Gotta let me in*

*How much love do you need
Before you give yourself to me
Shall I come on strong or do I
Hesitate
Do I rush right in or do I wait.*

ЏО МАРАЧИЋ—МАКИ

Према подацима које смо добили од Организационог одбора Фестивала забавне музике За гроб 76, а на основу броја продатих плоча, најуспешнији на овој смотри био је ЏО МАРАЧИЋ — МАКИ. Овај певач, који је последњих

неколико сезона добио више златних и сребрних плоча, успео је да забележи својеврстан рекорд. Композиција Ђорђа Новковића „До виђења“ продата је у више од 146.000 примерака.

Џо Марачић је почео да се бави музиком готово од детињства и она је саставни део његовог живота. На концертима Џо се представља као комплетан забављач, а готово све песме су му на првим местима листа популарности. Он има свој сопствени стил који га одваја од других певача и који се свиђа публици.

АЈК И ТИНА ТАРНЕР (IKE AND TINA TURNER)

Недавно су у издању Продукције плоча и касета РТВ Љубљана изишле две нове ЛП плоче Ајка и Тине Тарнер. Назив прве је „Nutbush City Limits“. Други ЛП, под називом „Delilah's Power“, садржи старе али до сада још не објављене снимке овог дуа који је крајем прошле године престао да постоји. Наиме, после развода брачни пар Тарнер је одлучио да се и професионално разиђе. Тина је најављивала своју солистичку каријеру (до сада није снимала ниједну плочу) док је Ајк у својим изјавама био уздржан.

МИША МАРКОВИЋ

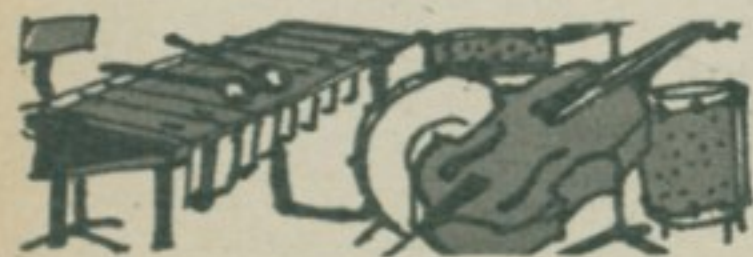
Друга ЛП плоча београдског певача МИШЕ МАРКОВИЋА изгледа да је издата у право време. Одлично се продаје

што је још један доказ да овај певач има своју верну публику која се и данас сећа његових првих успеха. Наиме, на овој плочи су се нашли Мишини највећи успеси, нумере које су прославили овог певача и учиниле га познатим пу блицу широм земље. Како сам певач каже, плоча је настала на захтев многих његових поштовалаца који су у писменима изражавали жељу да се "Фешта", "Ти ниси моје сунце", "Пусти ме да живим" и друге старе песме нађу на једној плочи. Поред ових композиција, на новој плочи се још налазе: "Сунца ће и даље бити", "Луде године", "Због тебе", "Нећу те тражити", "Зашто живиш сама", "Музика остаје" и "Више те нема".

РАНДЕВУ СА МУЗИКОМ

Првог јуна у студијима Радија-Новог Сада било је необично живо и весело. "Рандеву са музиком", једна од најпопуларнијих радио-емисија, прославила је двадесетогодишњицу свог постојања. У почетку замисљена као емисија која ће разонодити и забавити слушаоце, она је временом, добијајући у искуству и квалитету, постала синонимом једног новог савременог радио-израза код нас. Поред тога што је отворена за слушаоце (који су у свакодневном контакту са уредницима и водитељима), емисија је отворена и за све младе људе који желе да се искажу баш на радио-таласима. Тако је кроз емисију у току протекле две деценије продефиловало више десетина сарадника који су, са више или мање успеха, покушавали да остваре пријатне састанке са слушаоцима. Сви они имају великих заслуга што се једна емисија толико дуго задржала на програму. Ипак, треба истаћи екипу која данас ствара овај програм и која га је својим талентом и умећем подигла на заиста завидан ниво. О томе сведоче многа признања и награде освојене на разним југословенским такмичењима. Очигледно је да уредник "Рандевуа..." Ангело Влатковић и водитељи Витомир Симурдић, Анђелко Малетић, Петар Јовановић, Петар Боња и Јован Николић изузетно воле музику и да су прави ентузијастичари.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ БЕЧЕЈА

У Бечеју већ осам година постоји вокално-инструментални састав СИГМА који се већ сврстао у ред најпопуларнијих група Војводине. На репертоару им се налазе композиције Бијелог дугмета, Витлса, Реја Чарлса и других популарних певача и састава широм света. Неколико својих композиција радо

изводе у ресторану Робне куће у којем се забављају млади Бечеја.

Чланови састава су: Реб Рудолф (21) соло-гитара, Чорба Золтан (21) бас-гитара, Берек Радослав (24) соло-певач, Курћанов Богдан (24) оргуље и електрични клавир и најстарији члан састава Орчик Богдан (26) бубњеви.

Драган Стајић
Шаму Михаља 22
21220 Бечеј
(хонорар 100 дин.)

НОВЕ ПЛОЧЕ

FATS DOMINO

Blueberry Hill

ФЕЦ ДОМИНО (FATS DOMINO)

ФЕЦ ДОМИНО, жива легенда рок-енд-рола, који се овог пролећа представио и нашој публици у Загребу, поново је у жижи популарности. Његови стари хитови не силазе са топ-листа. Имајући то у виду продуцентска кућа из Љубљана не давно је издала сингл са добро познатом мелодијом "Blueberry Hill".

PAUL ANKA

ПОЛ ЕНКА (PAUL ANKA)

Још један певач ових дана доживљава своју другу младост. Пол Енка, идол шездесетих година, представља нам се на малој плочи РТВ Љубљана са две нумере: "Never Gonna Fall in Love Again" и "Happier".

РТВ ЉУБЉАНА

ДР ФИЛГУД (DR. FEELGOOD)

Готово истовремено кад и у свету и код нас се појавио најновији албум групе ДР ФИЛГУД под називом "Stupidity". Плоча је снимљена наживо и садржи 13 нумера које смо већ имали прилике да чујемо на ранијим плочама.

СУНЦОКРЕТ

"Моје бубе", нови албум групе "СУНЦОКРЕТ", по свом квалитету не заостаје за оним из иностранства. На плочи се налази неколико изузетних нумера као што су: "Први снег", "Успаванка", "Моје ћердана", "Моје бубе" и друге.

moje bube

ТОП 3х

2. Страна
топ-листа
у домаћој
продукцији

1. Домаћа листа

1. У ЈЕДНИМ ПЛАВИМ
ОЧИМА — Indexi —
ДИСКОТОН

1. KNOWING ME, KNOWING YOU — Abba — ПГП РТБ

2. ЈАСМИНА — Про арте — ЈУГОТОН
3. БИЋЕШ МОЈА — Мики Јевремовић — ЈУГОТОН
4. ПРВИ СНЕГ — Сунцокрет — РТВ ЉУБЉАНА
5. КАД ПОРАСТЕШ — Душно Локин — ПГП РТБ
6. БЕЗ РАСТАНКА СУЗА НЕМА — Мишо Ковач — SUZY
7. НЕЋУ ТО ПРОЛЕЋЕ — Златко Пејаковић — ПГП РТБ
8. ЉУБАВНА БОЛ — Кемал Монтено — ЈУГОТОН
9. МОЈА СРЕЋО, МОЈА ТУГО — Саша Алекс — ДИСКОС
10. ДОЋИ У ПЕТ ДО ПЕТ — Амбасадори — ДИСКОТОН

2. ROCKARIA — E.L.O. РТВ ЉУБЉАНА
3. BLUEBERRY HILL — Fats Domino — РТВ ЉУБЉАНА
4. WILDFLOWER — Paul Anka — РТВ ЉУБЉАНА
5. HEY, MR. DREAM-MAKER — Cliff Richard — ЈУГОТОН
6. MORE THAN A FEELING — Boston — SUZY
7. PLAY THAT FUNKY MUSIC — Wild Cherry — SUZY
8. BEAUTIFUL NOISE — Neil Diamond — SUZY
9. WASTED WORDS — Allman Brothers — ПГП РТБ
10. MONEY, MONEY, MONEY — Abba — ПГП РТБ

3. САД

1. WHEN I NEED YOU — Leo Sayer
2. SOUTHERN NIGHTS — Glen Campbell
3. HOTEL CALIFORNIA — Eagles
4. I'VE GOT LOVE ON MY MIND — Natalie Cole
5. RIGHT TIME OF THE NIGHT — Jenifer Warnes
6. LIDO SHUFFLE — Boz Scaggs
7. I'M YOUR BOOGIE MAN — K.C. and Sunshine Band
8. TRYING TO LOVE TWO — William Bell
9. SIR DUKE — Stevie Wonder
10. I WANNA GET NEXT TO YOU — Rose Royce

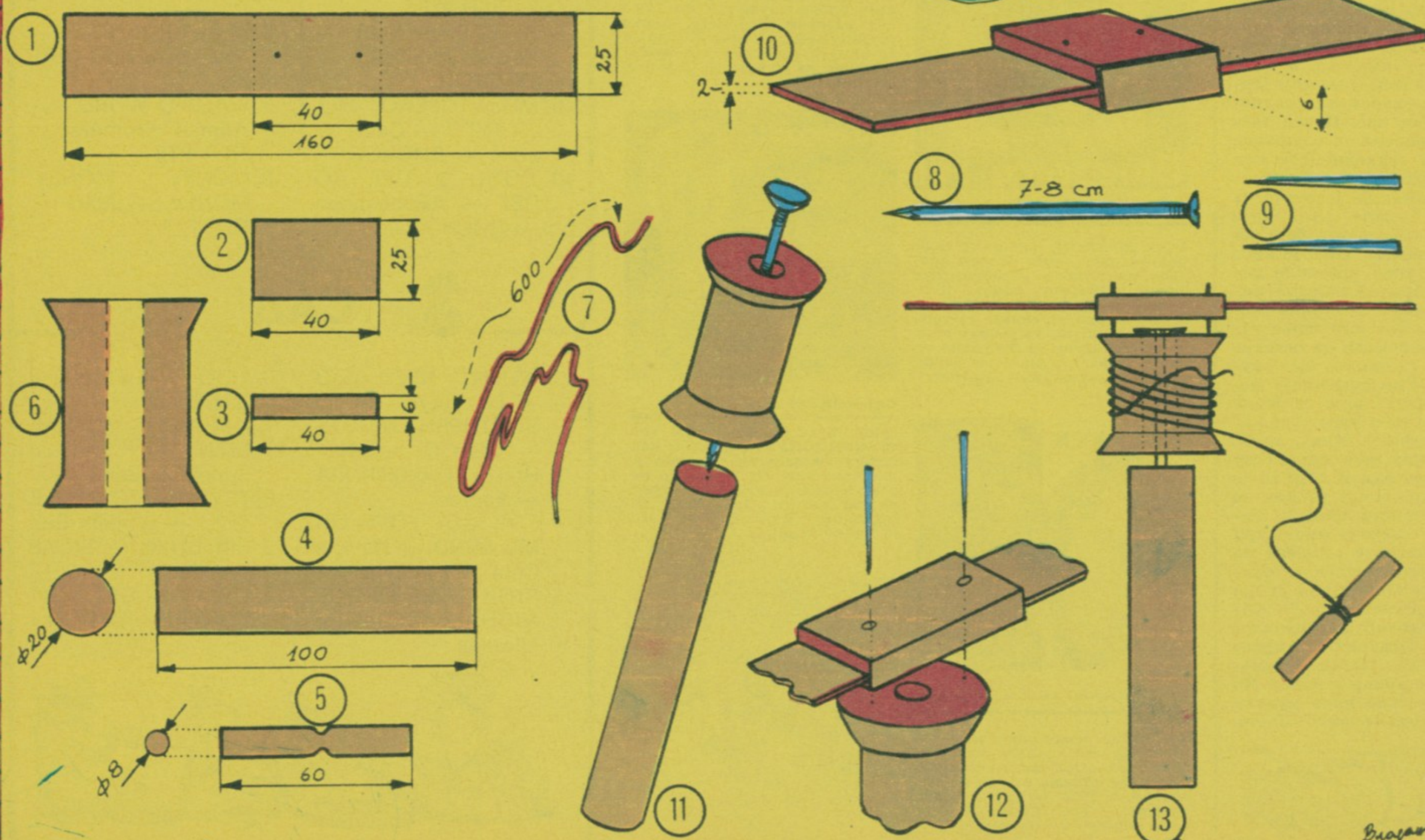
ДРВЕНА ЛЕТЕЛИЦА

Наш читалац Мирослав Капетановић, из села Спрековића крај Брезе, послао нам је предлог како да направите малу дрвену летелицу.

За летелицу вам је потребна једна дашчица димензија 160 x 25, а дебљине 2 мм — то ће бити елиса летелице. Изрежите, затим, две дашчице које ћете залепити или закуцати на средину елисе (означено цртицама на сл. 1). Димензије дашчица дате су на сл. 2, а дебљина је око 2 мм. Део летелице (сл. 3) прави се од фурнира или картона (такође два комада) и лепи се са стране по средини елисе. Потребан вам је и дрвени калем од конца (сл. 6), а за држач комад дрвета дужине 100 мм, кружног пресека пречника 20 мм (сл. 4). Ручку за канап добићете од штапа дужине 60 мм и кружног пресека пречника 8 мм. И, на крају, потребан вам је канап дужине 600 мм, један ексер с великом главом, дужине бар 7 см, и два ексера без глава (сл. 7, 8. и 9).

На држач (сл. 4) се закуца ексер с великом главом, али се претходно на ексер навуче калем (сл. 11). На тај начин је калем причвршћен за држач али тако да се лако обрће око ексера. На елиси (како се склапа види се на сл. 10) пробушите рупе на местима означеним тачкицама. (Рупе ћете направити тако што се на означеним местима укуца дебели ексер, па се извуче.) Кроз те рупе укуцајте ексере без глава у дрвени калем (сл. 12) и то тако да мало вире преко елисе. На ручку вежите конач и омотајте га око калема. Како изгледа склопљена летелица — види се на сл. 13.

А ево како ћете покренути летелицу: нагло повуците ручку с канапом, тако да се калем брзо заврти. Елиса тада полети увис, чак и до 6 метара — ако сте вешти.

Вукановић

КАКО СЕ НЕКАД
ЧИСТИЛА ОДЕЋА

СРЕЋНА ТРАПАВИЦА

Није тешко замислити колико је некад муке задавала испрљана одећа која није сме- ла да се пере, као разни брокати и сомоти. А колико је само вре- мена требало да се направе такве тканине, јер све до поткрај 18. века израђиване су руком и биле, наравно, веома скупе.

Панталоне великаша на двору француског краља Шарла IX (1550—74) коштале су 60—100 фун- ти. Очигледно је да овако скупе тканине нису могле да се бацају када се испрљају, а хемијских чистотионица није било.

Када је жена Јулија Цезара ви- дела да се бела тога њеног мужа испрљала и да такав не може да иде у сенат, слала ју је у фуло- нику, ваљаоницу сукна, хемијску чистотионицу оног времена. Тог и женске тунике стављане су у бу- рад с лужинама где се робови мо- рали пажљиво да их газе. После прања и сушења четкали су их кожама од јежа или лишћем чеш- љуге.

Средства за чишћење одеће била су у старо доба бројна и необична: воловска жуч, разне корење, шуп- ље кости, одстајни урин, овчји и свињски измет, паучина, арапска пума, вода од иловаче, мекиње... У многим земљама биле су веома тражене биљке чије су корење,

коре и плодови давали пенушаве водике за прање и чишћење. Бо- гате, необичне хаљине морале су

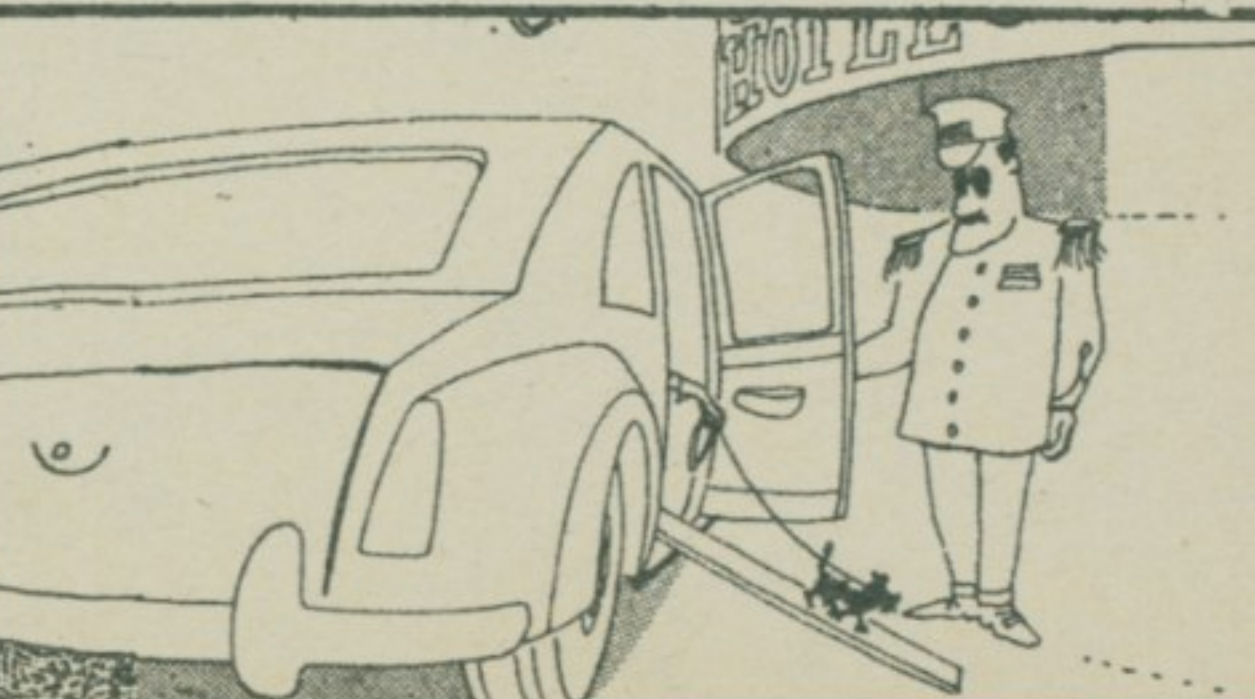
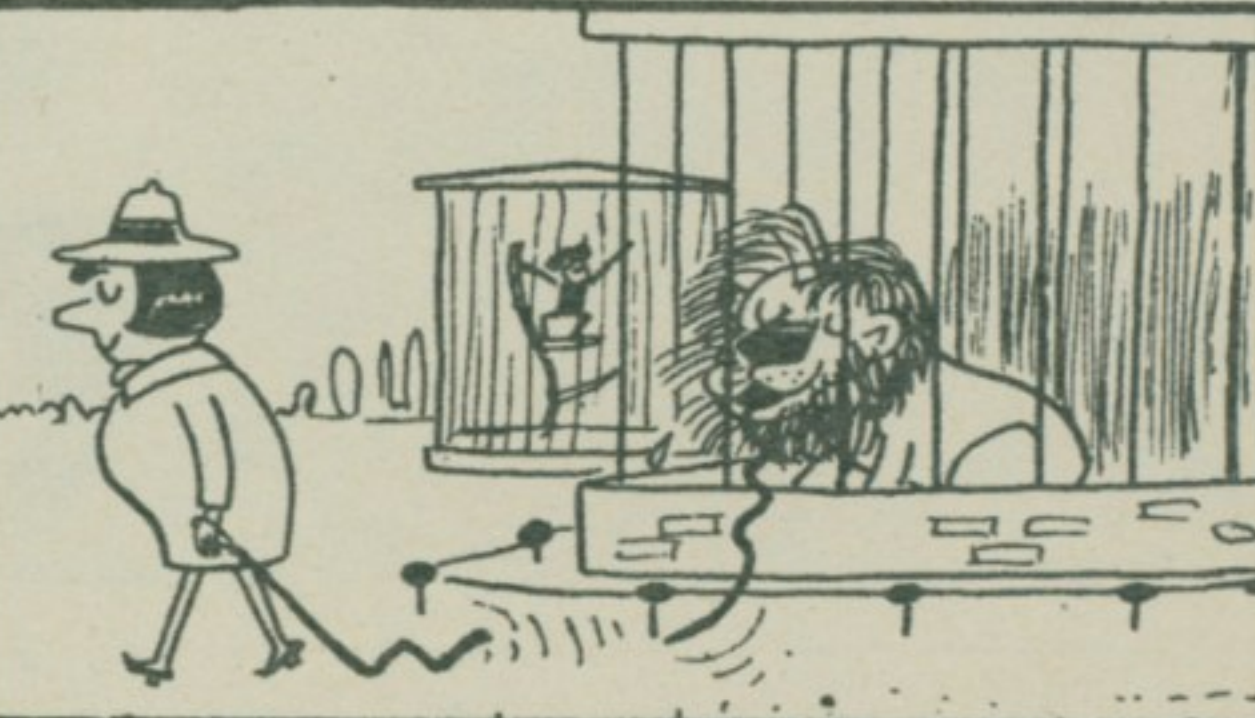
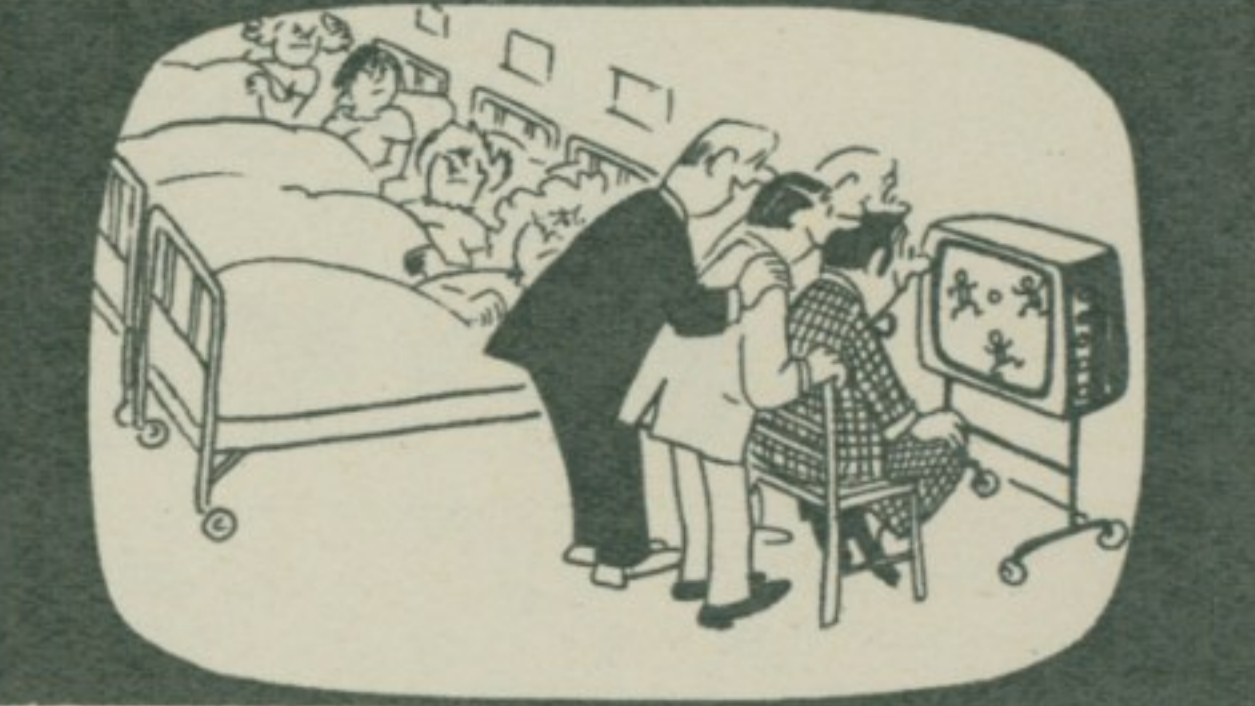
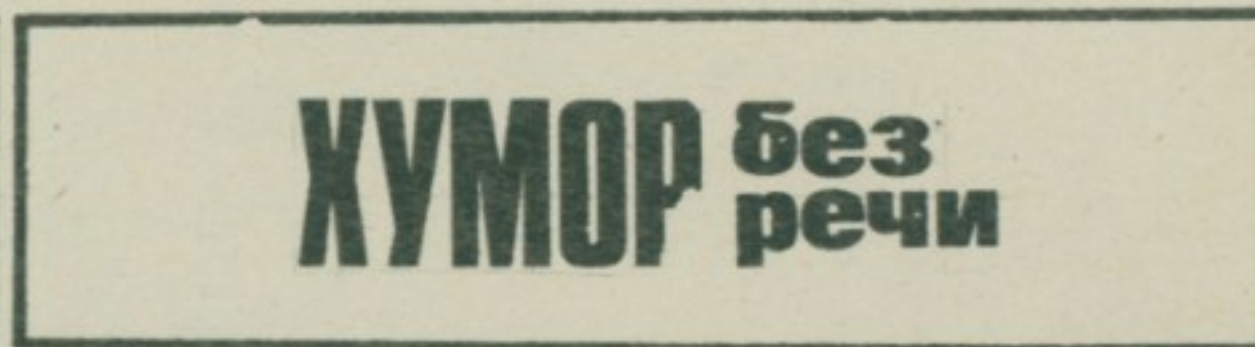
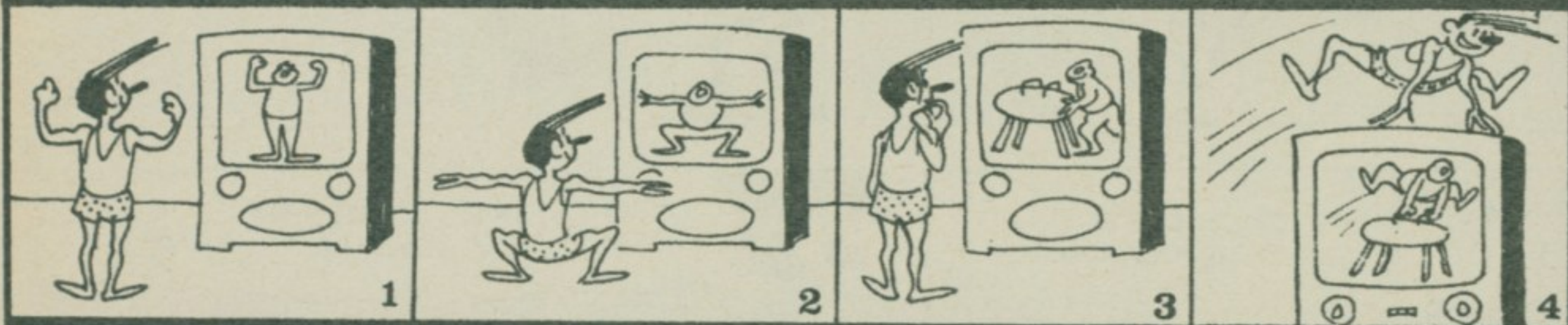
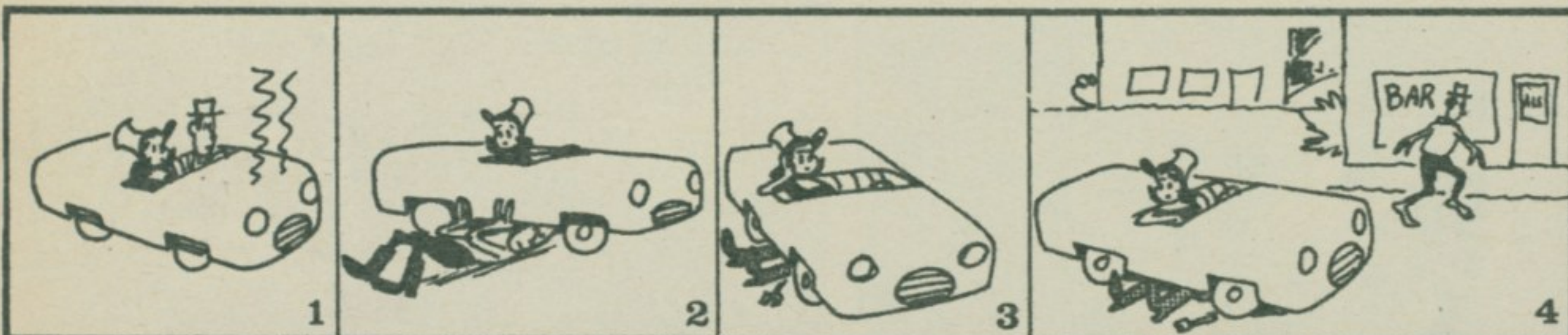
пре прања да се парају, а после су опет ушиване.

У неким Шекспировом делима

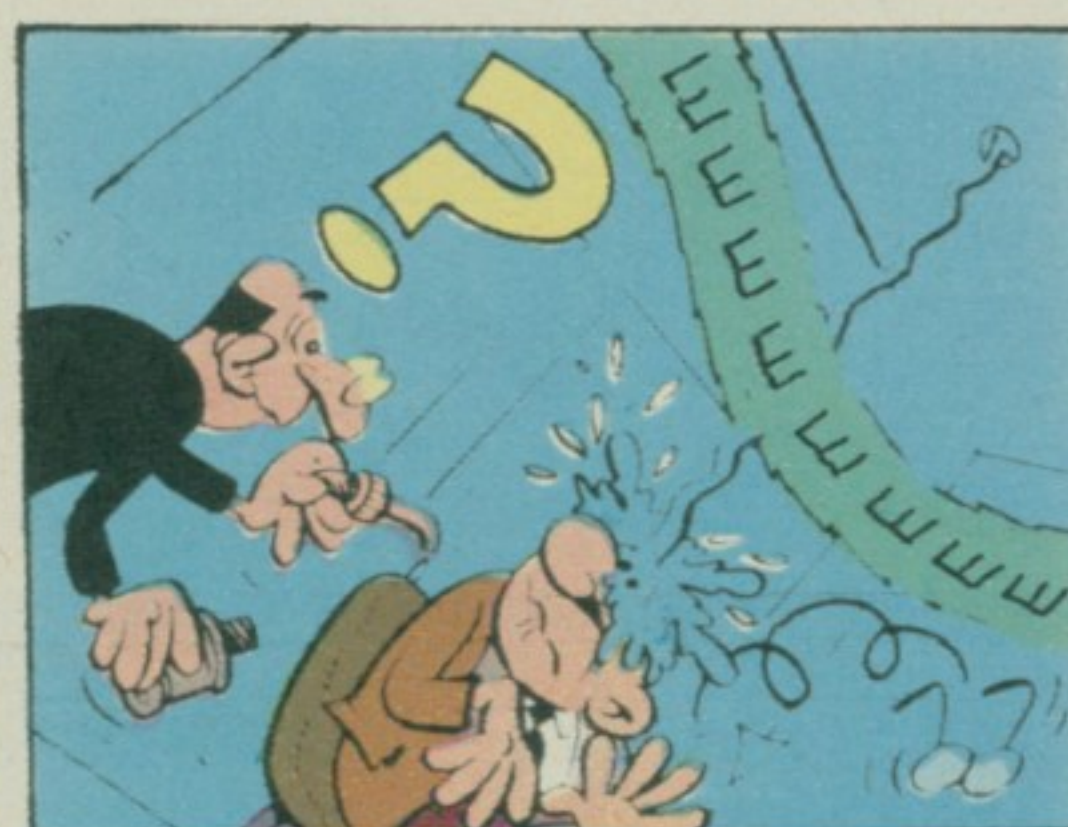
помињу се домаћице које чисте одела својих витезова — испрашу ју их витком шибом или неком млатилицом, перу их у кишници, а мрље чисте разним корењем и мокраћом.

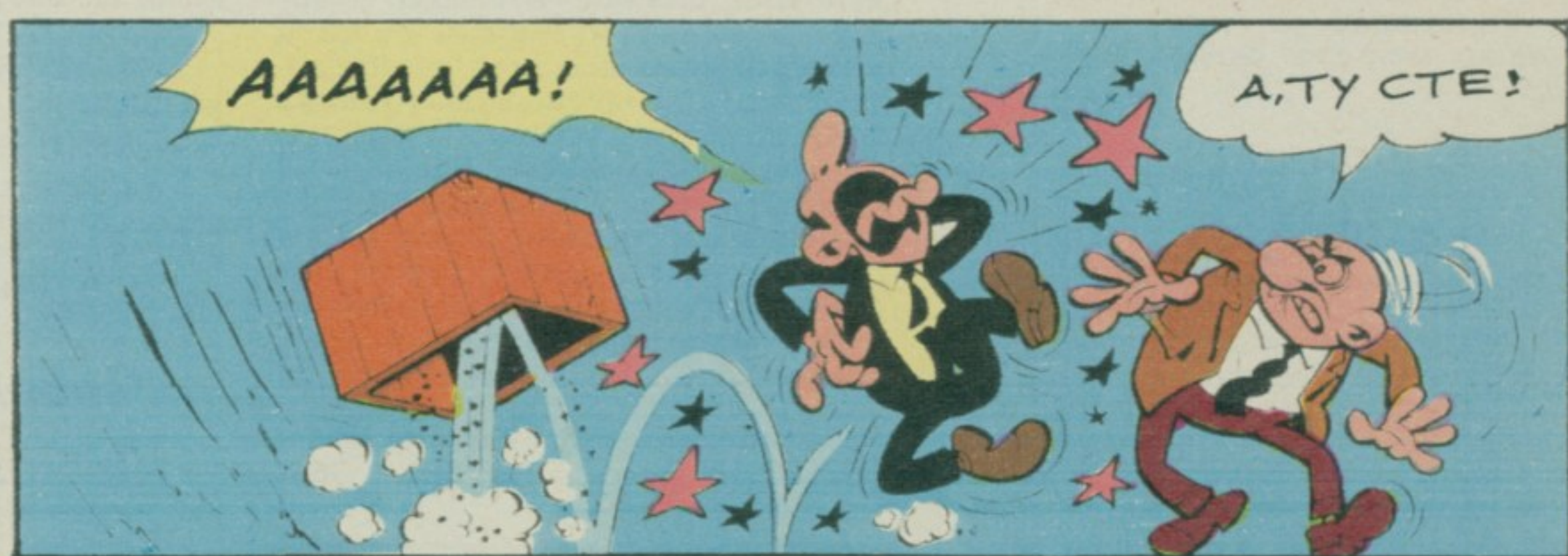
Воловска жуч била је вековима омиљено средство. Кувала се у кишници, а уклањала чак и нај- безнадежније мрље. Да би тканине опет добиле своју чврстину, по- магала је вода од иловаче, меда и арапске гуме. Кад је одело очиш- ћено, трљано је влажним песком или четкано, а неколико капи зеј- тина на четки враћало је ткани- ни сјај. Веома је тражена била и пиљевина, и то јасенова, а вруће мекиње помињу се као незамењ- љиво средство, многи их и данас употребљавају у те сврхе. Тек ка- да је сапун почео масовно да се користи, решен је и проблем ук- лањања мрља са одеће. Неку вр- ту сапуна производили су, како наводи Плиније, Гали и Германи. У време Карла Великог сапун се већ кувао у посебним сапунарни- цама а у 15. веку цвета у Вене- цији производња сапуна. Међутим, масовно је почео да се употреб- љава тек у 19. веку. Био је једино и најпоузданије средство у чисто- ницама, све док није пронађен и суви поступак чишћења захваљу- јући једној неспретној служавки. Садржај терпентинске светилке просула је на свилену хаљину сво је господарице, од чега је хаљина постала чишћа и сјајнија. Било је то велико откриће, а 1845. године извесни господин Жолио отворио је у Паризу прву хемијску чисто- ницу.

В. У.

ПОТРЧКО: МРАВИ

КОМАНДИ ВАСИОНСКИХ ЛЕТОВА — СЛУЖБА ТРАНСПОРТА

Молим да ми се одобри држање
биљке *Samelia jaronisa* приликом
летова на броду „Сатурнија“. Биљка
заузима мало простора и незнатне
је тежине. Не омета рад.

С поштовањем
биолог брода „Сатурнија“
Реа Силва

КОМАНДИ ВАСИОНСКИХ ЛЕТОВА — СЛУЖБА ТРАНСПОРТА

Молим да се одобри биологу Реи
Силви држање биљке *Samelia jaronisa*
(јапанска ружа) на броду
„Сатурнија“. Сматрам да биљка
повољно утиче на чланове посаде.

С поштовањем
капетан брода „Сатурнија“
Алдис Вестин

„Сатурнија“ је силно одбачена,
искључених мотора, спајала прос-
торе и кретала се према Земљи.
Највећа просторија на броду, кр-
цата командним уређајима, била је
једино место за сакупљање поса-
де. Остале кабине биле су једва
довољне за смештај лежаја. „Са-
турнија“ је била брод за превоз
терета и сваки сантиметар повр-
шине је био драгоцен. Уз зид, дес-
но од командног пулта, савршена
геометрија била је изненада раз-
бијена. У плиткој дрвеној сакси-
ји, окренута прозору, расла је биљка
тамнозелених сјајних листова
на мрким стабљикама. Имала је
густе црвене цветове. Посади је,
временом, постала толико драга да
су и најмању промену на њој при-
мећивали. Понекад су, ван службе,
дуго одмарали поглед на зеленом
лишћу или устрептали црвеним
латицама.

— Је ли путник излазио из ка-
бине? — упита Вестин.

— Не, капетане — одговори си-
тан младић, лица престарог за сво
је године.

— Добро. Али, припази, Азеру.

— Без бриге, капетане — рече
младић.

— Када те Реа смењује?

— Ох, има још око пола часа.
Спава, вероватно.

Вестин немирно прошара погле-
дом око себе. Чинило му се да је
Земља бескрајно далеко. Прошло
је време када је уживао или, боље
речено, одавно је прекинуто ње-
гово уживање у лету, простран-
ствима и додиру са далеком насео-
бинама. Давно, суморног Аргусовог
пролећа пре четири године.

Прислонио је чело на хладну
ивицу металног оквира врата.

Сећање на Ариус

„Сатурнија“ је допремила ура-
нијум на Аргус, за насеље од не-
колико хиљада људи. Уживао је
глас непогрешивог пилота, човека
— компјутера. Чинио је све да уве-
ћа поштовање према себи и издво-
ји се од других. На лице је навла-
чио маску ледене озбиљности, го-
ворио је равним гласом, без емо-
ција: човек-машина.

Маневар пристајања на Аргусу
био је тежак и неизвестан. Између
високих, као челик тврдих лати-
ца, ваљало се спустити у процеп
дубок девет стотина метара и за-
уставити летелицу на површини
једва већој од најширег дела ње-
ног трупа. Непосредно уз слетиш-
те, издубљено у тврдој стени, било
је насеље и лабораторија.

Непогрешиво је водио „Сатур-
нију“ која би, натоварена урани-
јумом, при удару или несрећи, по-
стала бомба, уништила насеље и
затворила Аргус за дуго година.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ЈАПАНСКА РУЖА

РАТКО ЈАНКОВИЋ

Решио је, ваљда први пут, да се
нашали с људима у насеобини.
Проверио је екране који су пока-
зивали слетну писту. Притиснуо је
контакте и мотори су заурлали.
Хтео је да нагло повећа брзину
понирања и на неколико метара
од планете супротним потиском
мотора заустави брод.

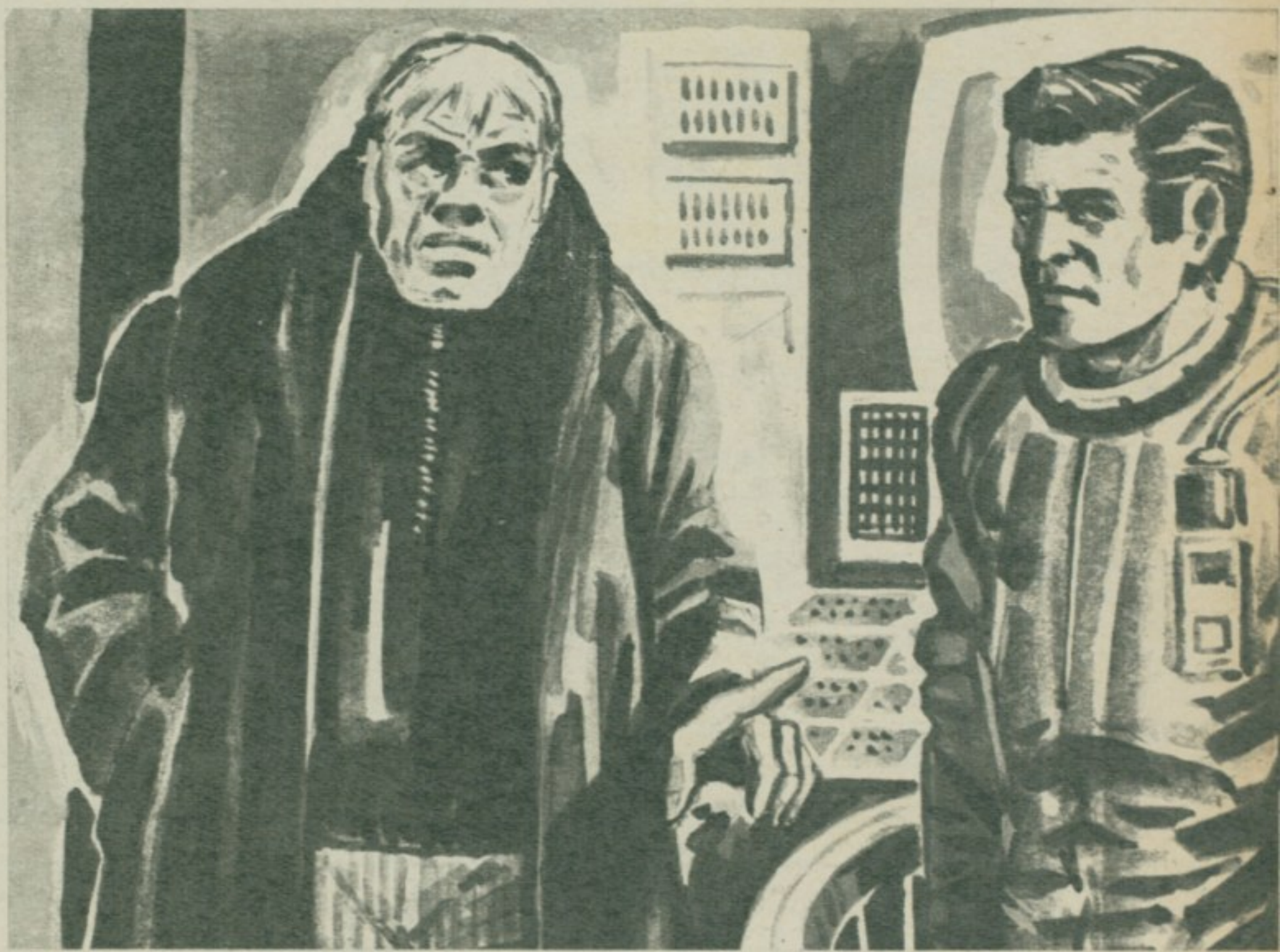
Зачуо је врисак иза себе. По-
ново је погледао екран. Сићушна
прилика је трчала по слетишту.
Очајно је укључио моторе и сма-
њио понирање. Било је касно. При-
лика је успорила кретање, заљу-
љала се и пала. Наместио је уве-
ћање и видео дете. Чак га је и
познавао: Лидо.

Слетање се није смело одлагати.
Од тада се нешто сломило у ка-
петану „Сатурније“. Покушавао је
да заборави, пребаци кривицу на
друге, али није могао да потисне по-
мисао да би приметио дечака ра-
није, пре слетања, само да је па-
жљиво загледао екран.

Летео је на мање значајним ли-
нијама, осећао да му живци по-
пуштају и нису више за велике
напоре и концентрације. Предло-
жили су му да се повуче. Прихва-
тио је. И баш сада, на последњем
лету, у повратку на мирну и мод-
ру Земљу, у кабини „Сатурније“
био је човек с којим је најмање
желео да се сретне: инжењер-гео-
лог Димитар Бајкес, Лидов отац.

Плазма је све упијала. Не само
животне сокове и свежи пријатни
гас. Хелије испуњене слузавом гу-
стом материјом трепериле су од
звуча гласова и тонова који су за-
пљускивали зелени жбун. Кроз
мембране хелија, до плазме и зр-
настих једара, пробијали су се и
утискивали таласи који су до биљ-
ке стизали из невидљивих топлих
тела. Меснати листови су, као на-
чуљене уши, осећале преламање
светлости, топло тело које се при-
ближава или одлази. Знала је три
топле, пријатне сенке. Сваки пут
кад би се једна од њих прибли-
жила, плазма је заструјала јаче,
заковитлала се омеђена тврдом оп-
ном.

Сада сенка није била пријатна.
Плазма се кретала громо. Због

светлости и узнемирења. Увек је
препознавала узнемирену сенку.
Једра хелије се покренуше. Нале-
гоше уз хелијске мембране према
сенци. Ипак се плазма опусте и
трже из укочености. То у сенци
није било зло за биљку. Било је
туга сенке.

Вестин је пришао Реином цвету
и благо додирнуо цветне латице.

— Капетане — рече Азер. — Реа
каже да цвет има душу.

Вестин га одсутно погледа.

— Када путник изађе из каби-
не, зови ме. — рече.

— Добро — рече младић.

Још је неколико тренутака про-
веравао цифре које је избацивао
компјутер, помисли да више нема
посла и изиђе.

Човек из кабине сегам

Реи је још на лицу била копре-
на сна. Приђе цвету и нежно за-
гледа латице и крхку стабљику.

— Је ли све у реду? — упита.

— Да — одговори младић. — Ах,
умало не заборавих. Капетан је
рекао да га обавестимо ако изиђе
путник из седмце.

— Онда га обавестите — зачу
дубоки глас иза себе.

Ушао је огроман човек беле ко-
се. Лице му је било избраздано ду-
боким борама. Као код свих који
су остарели у трену, године му је
било тешко одредити. Носио је
мрк огртач и тешке оковане чиз-
ме.

— Реците капетану Вестину да
га чекам, одавно чекам!

Реа је широм отворила очи и
гледала странца. У његовим по-
кретима не беше ничега што би
плашило, али начин на који је
треперио дубоки глас није кази-
вао ништа добро, осећала је да се
у оријанском телу крије голема
снага, жеља за осветом, дуго спу-
тавана и зато многоструко увећа-
на. Као дете, замаче за жбун лис-
нате вреже. Шта ће бити, помисли,
када се сусретну ова два човека
којима живот ништа не значи.

Сенка је клизнула са светлости.
Била је ту у близини. Није закла-
њала светлост али је топло зра-
чење долазило из близине. Биљци
је неко лишће дрхтало, јер дрх-
тала је сенка. Гушило је дрхтање
сенке. Никада га није осетила. Са-
да први пут. Напетост често, страх
никада. Плазма је волела и мрзе-
ла. Једра су тумарала слузавим
просторима хелије. Шта је то мрач-
но у далеком углу?? Огромно и
тајно. Топла сенка дрхти. Умре-
ће? Не, не. Цветови се стиснуше,
отврднуше. Безбројне стеме на
биљци почеше да се затварају. Уз-
дрхтала плазма је у ковитлацу у-
дарала у мембране. Једра су се окре-
тала. Биљка је слепим чулима слу-
тила оно чега се топла сенка пла-
шила. Знала је. Топла сенка није
чула, јер није имала шта да чује.
Али, биљка је вриштала.

Азер је оклевао. Нервозно је
стругао ногом по поду. Ужасавао
се сукоба, било каквог. Зато се,
можда, и одлучио за путовање све
миром. Све је било испланирано и
прорачунато. У броду се човек по-
нашао као машина: безлично —
значи, фер. Вестина је обожавао,
био му је узор.

ЈЕДНА
АЛИ
ВРЕДНА

Наука је храна зрела
духа.
(Латинска пословица)

— Капетане, чувајте се! — врисну. Из руку му блесну пламен, одјекнуше брзе експлозије.

— Зашто оклевате, младићу? — запита човек. — Учините како Вам је наређено!

— Одмах, одмах — промрмља и истрча у ходник.

„Сатурнија“ је као игла тонула у простор. Човек је гледао екране и разнобојне лампе на командном пулту. Помакао се у најудаљенији угао кабине, насупротив врата, и почео да чека.

Реа није знала колико је прошло од Азеровог одласка. Кабину

је тешко притискало присуство странца. Тек сада схвати бесмисао сукоба и тешку осаму у недри-ма „Сатурније“. Куда побећи, где се изгубити? Свуда је био мрак, хладноћа, ништа...

Врата шкљоцнуше. Био је то Вестин.

Очи у очи

Човек се исправи. Вестин је био мали, готово изгубљен пред склопом чврстих костију и снажних мишића.

— Драго ми је што те видим, Вестине — рече човек.

Прилазио је корак по корак. Реа замре крик у грудима. Пилот се није помакао. Само су му очи, као ледени вирови, хладно пратиле пут ника.

— Ми имамо нешто заједничко, зар не, капетане?

Принео је руку широком цепу смеђег огртача.

— Имам и поклон за тебе. Један једини. Оно што си заслужио.

Рука му стеже у цепу дугуласти предмет. Без журбе, сигуран у себе, са укоченом гримасом на лицу пође напред.

— Ово ћеш памтити, капетане!

Азер, који је био на одшкринутим вратима, не издржа дуго тренутака, оловну напетост ишчекивања.

— Капетане, чувајте се! — врисну. Упаде у одају и одгурну Вестина. Из руку му блесну пламен, одјекнуше брзе експлозије.

— Хоће да Вас убије, убије! — вриштао је.

Све се догодило у трену. Човек у смеђем огртачу био је опружен на стакластом поду. Из руку му беше испао дугуласти предмет — поклон за капетана.

Задуго Вестин и Реа не приметеше шиптање из углова. Када постаде хладно, схватише да се нешто догађа. Азера су закључали у кабину. Још је одјекивао његов сулуди глас: капетане, убиће Вас!

Обукли су скафандре.

— Можемо ли шта учинити? — упита Реа.

— Ништа — рече Вестин. — Азер је пуцњима разнео инсталације и инструменте за управљање. Пробио је труп на три места.

— Значи? — прошапта Реа.

— Значи још неколико сати...

И то је крај.

Пошла је у кабину. Ногом закачи у бело упаковани предмет. Нервозно искида хартију.

— То је, то је... Ваш поклон, капетане.

Вестин се трже као ошинути бичем.

— Да, да.

Дрхтавом руком прихвати предмет дугачак двадесетак сантиметара. Дрвену фигуру дечака Лида.

Светлост се гасила. Осећај се гасио у листовима. Животни гас више није продирао у тело. Последње резерве из међућелијских простора и шупљина сазореше. Укочен грч у вакууму. Све меко је дрхтало, набирало се и сушило. Остао је само чврсти скелет од целулозе. Виљка је у далеком наговештају примаала топлоту сенки. Али, убрзо све нестаде и раствори се у тмнини. Комешање је престало, хладно се приближавало из тела, из тек створеног амбиса. Ускоро утону и постаде мрак.

— Реа! — викну Вестин. — Погледај!

Лишће је млохава висило, цветови су се мртво отворили. По поду су падале црвене латице.

— Ружа је усахла — рече Реа.

Покупила је неколико латица и, чудно их гледајући, замаче у тескобну кабину.

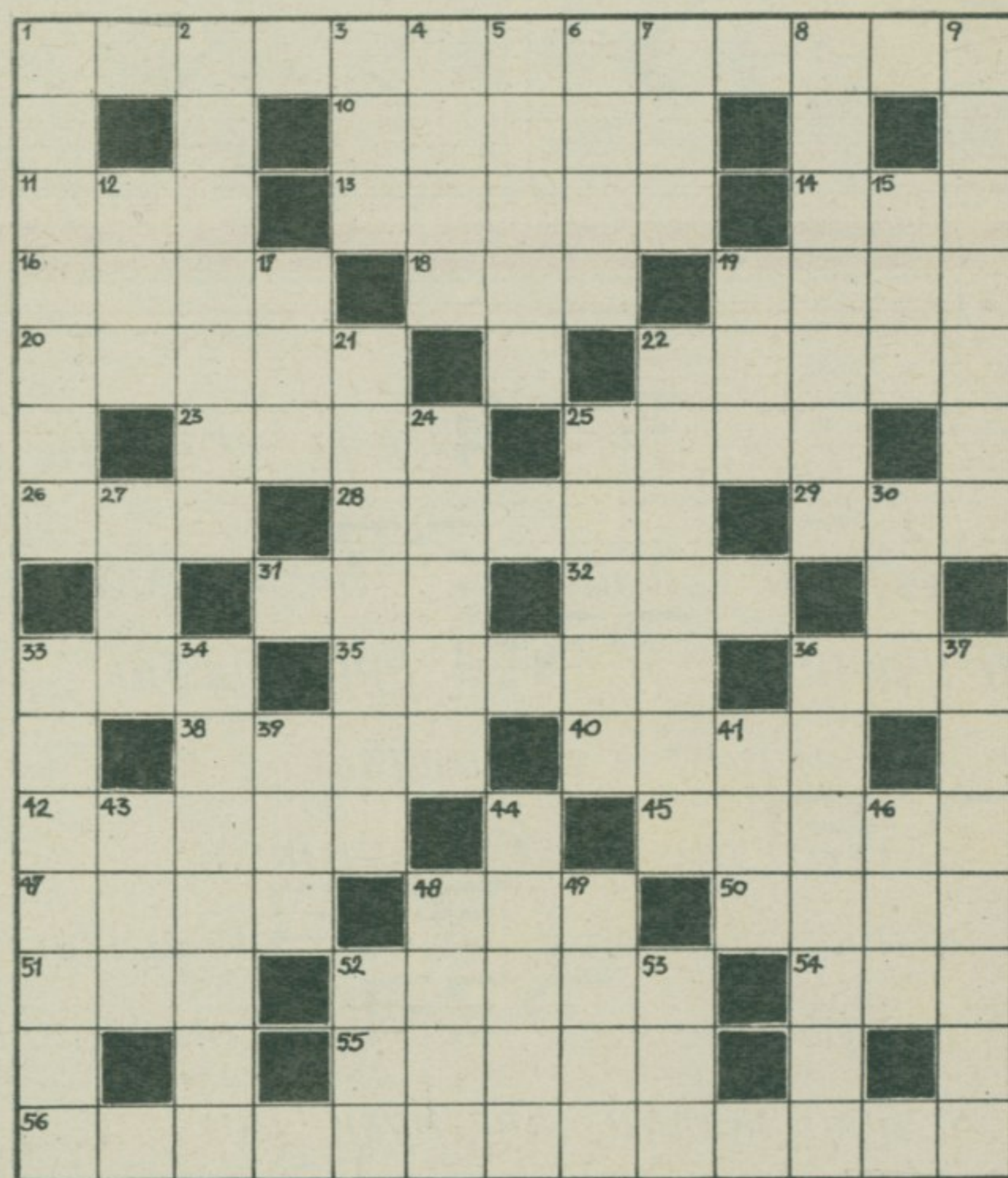
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Израз, испољавање чега (мн.), 10) јак ветар, 11) неупотребљаван, 13) место у Словенији, 14) чокот винове лозе, 16) дужица у оку, 18) страно женско име, 19) марка аутомобила, 20) витки, 22) чаробница из „Одисеје“, 23) Вердијева опера, 25) младунче сrne или кошуте, 26) индустријска област у СР Немачкој, 28) становник поларних предела, 29) бања у Белгији, 31) јединица за мерење електричне снаге, 32) део ваге, 33) домаћа животиња, 35) морнар, 36) лука на Балтичком мору, 38) истоимена река и планина у СССР-у, 40) део тела, 42) град у САД, 45) наплавина, 47) племенити гас, 48) течност која тече кроз крвне судове човечјег и животињског организма, 50) место становања, 51) јединица за мерење рада и енергије, 52) бивши светски првак у аутомобилизму (Џими), 54) скандинавско божанство, 55) кулинар, 56) наука која проучава површине услове планета.

УСПРАВНО:

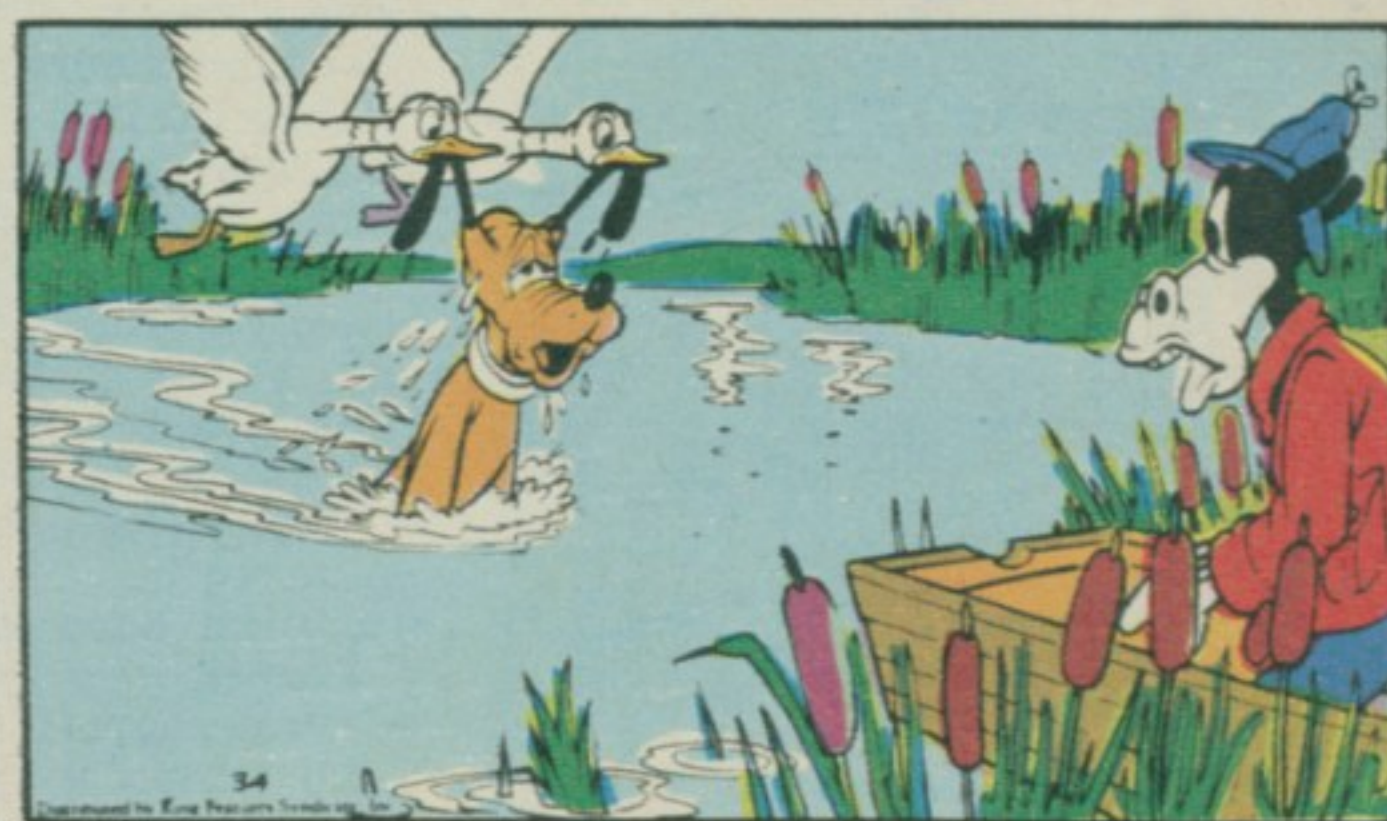
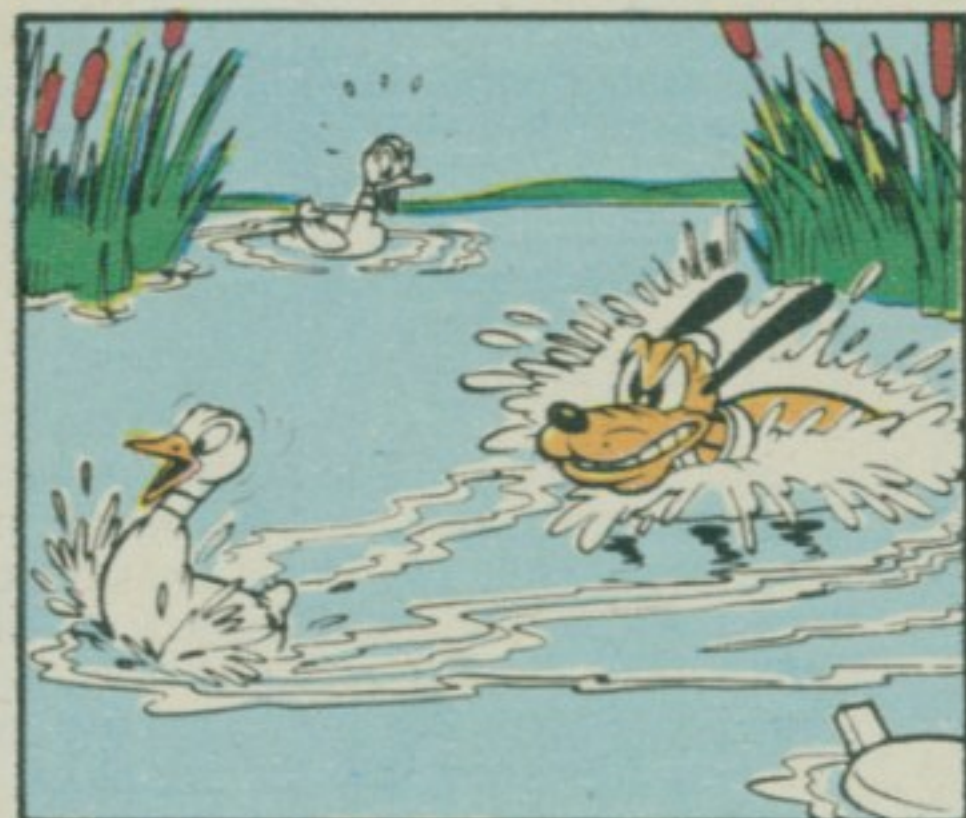
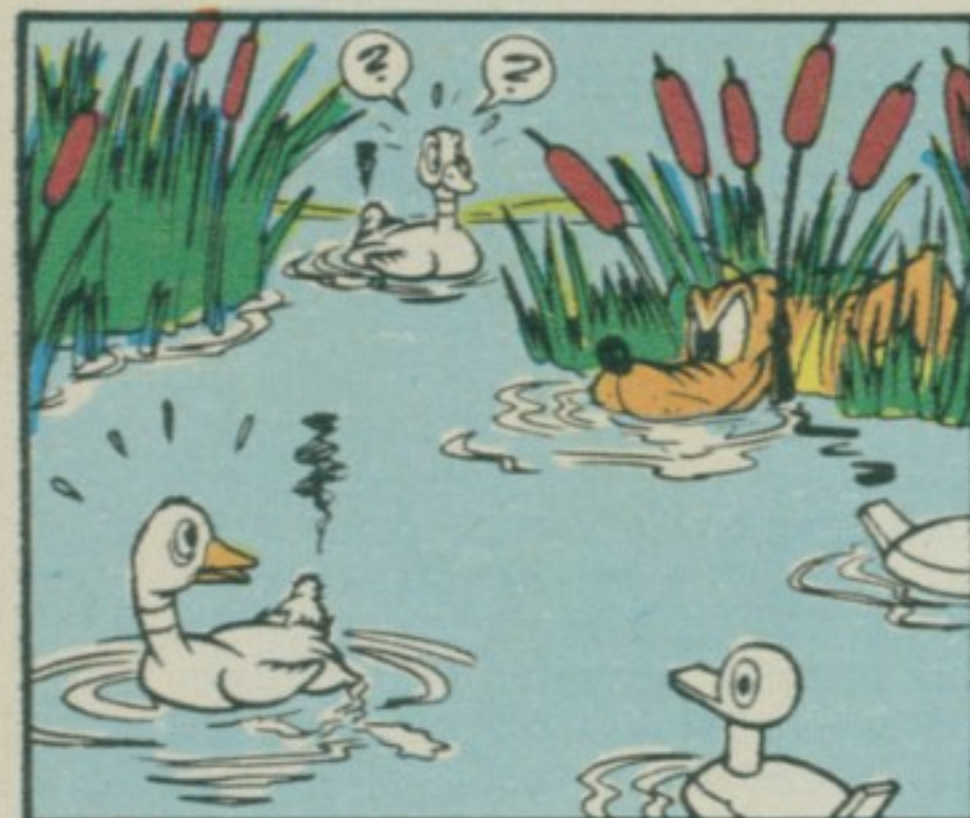
1) Врста ратног брода, 2) публициста, 3) фудбалски термин, 4) државна благајна, 5) мањи јавни парк, 6) бивши генерални секретар ОУН (У), 7) далматинско женско име, 8) камата, 9) стање највећег усхићења или заноса, 12) прави час (лат.), 15) опака болест, 17) зимски спорт, 19) мушки потомак, 21) примеран, без мана, 22) једна афричка земља, 24) кухињски сто, 25) мера за течност, 27) наша река, 30) слово грчке азбуке, 33) небеско тело, 34) предмет за делимичну замену квалитетнијег предмета, 36) једна од САД, 37) индустрија намештаја у Словенији, 39) страно мушко име, 41) врста коњског хода, 43) ловачки пас, 44) италијанска певачица забавних мелодија (Пети), 46) бивша терористичка организација у Алжиру, 48) спортско друштво, 49) део тела, 52) наш кошаркашки клуб (скр.), 53) превлака на Малаки.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Иво Андрић, тестирати, астал, ма, кна, смели, тани, Ба, Иа, калорија, кариран, лоз, П, ЈО, п, поморанца, Кои-тики, В, ало, Мичел, Того, рано, Иго, сиров.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живо-рад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурићана Ђоџић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132,00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Текући рачун за уплате из земље број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: Долар 29.—, ДМ 68.—, Ффр. 143.—, СФрс. 73.—, Шкр. 125.—. Девизне уплате слати преко Београдске банке — Београд, на рачун број 60811-620-292-32000-000-00054, са обавезном назнаком за „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Опласна агенција: Македонска 35/II, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порес.

Ког **РЕЗ**-а је увек нешто ново!

Ако радо узимаш **РЕЗ** бомбоне
и играш се **РЕЗ** фиџурицама,
пошаљи нам 5 омотница
РЕЗ бомбона, а ми ћемо
ти послати лепо **РЕЗ** књижицу.
Као пријатељ **РЕЗ**-а користићеш
све погодности које ћемо ти
нудити из месеца у месец.
Чињај сваког дана
на овом месу о новостима
за пријатеље **РЕЗ**-а

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА

Омотнице шаљи на адресу:
„РЕЗ ПРИЈАТЕЉ“, 61111 — ЉУБЉАНА, п.п. 8, заједно
са твојим подацима. (Име и презиме, улица, кућни број,
место и поштански број)

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ДУЖА ОД НАЈДУЖЕ

У Забавнику број 1323 прочитао сам напис „Реч по реч...“ и видео да је најдужа реч у српскохрватском језику, по Гинисовој књизи рекорда, пријестолонаслиједниковица са 26 словних знакова. Међутим, ја сам успео да нађем и дужу, савременију реч. То је придев антисамоуправносоцијалистичке који је употребио Оскар Давичо, књижевник, у интервјуу за греначком ВУС-у од 21. маја 1975. године, на 15. страни. Ова реч садржи 29 слова.

Јован Недић, Болман

У поменутом листу и интервјуу у тексту заиста постоји та реч. Цитирамо: „Крчмити идејице сакупљене по базарима лево и десне антисамоуправносоцијалистичке публицистике није захтевало храброст, заиста...“ Написана је, што се види, као једна реч. Правовис српскохрватског односно хрватскохрватског књижевног језика, међутим, упућује на то да је овај придев полусложеница, односно да се пише са цртицом између анти и самоуправносоцијалистичке. Ипак, то је досад наша најдужа написана реч. Ако је неко пронашао дужу, нека нам пише!

ЉУБАВ НА КИЛОМЕТРЕ

Чула сам да је неки човек написао писмо дугачко читав километар. Да ли је то тачно?

Марта Христовски,
Скопље

Јесте! Тери Финч, из Велике Британије, послао је 11. јула 1969. године писмо својој вереници која је живела у Тексасу. Писмо је било дугачко километар и 120 метара, а написано руком на ролни која се употребљавала за програмирање компјутера. Није познато колико је био дугачак одговор који му је послала његова вереница.

Холанђанин Антон ван Дам на-

писао је писмо које је имало 325.000 речи, а за то му је било потребно читавих пет година, од 24. јуна 1940. до 15. јула 1945. године. Поређења ради, на један табак папира за писање писама може да стане око 300 речи. Сами израчунајте колико је то писмо било дебело.

ДОГА У АРЕНИ

Кладио сам се са пријатељем да је нас познат под именом дога настао укритањем других нас и то у ближој прошлости. Међутим, он тврди да је дога настајала одвајкада.

Маријан Маричић,
Сарајево

Изгубио си опкладу! Јер, доге и доголики пси, са великим бројем пасмина у свим крајевима света, веома су стари. Користили су их још Асирци у лову на крупну дивљач, а Римљани за борбу у рату и за крваве игре у аренама. У 14. и 15. веку ови пси масивне грађе често служе човеку за лов на дивље свиње, па чак и на медведе и биволе. С обзиром на то да су доге и доголики пси у прошлости морали да се боре и са најкрволочнијим зверима, не изненађује чињеница да све данашње пасмине, иако другачије од својих далеких предака, показују изразиту борбеност и нагон за заштитивање господара.

РАЈКО МИТИЋ У ПАРТИЗАНУ!

Занима ме да ли је Рајко Митић икада играо у „Партизану“.
Сафет Идризовић, Горажде

Рајко Митић, један од наших најбољих фудбалера свих времена, целу своју изузетно успешну каријеру провео је у „Црвеној звезди“. Међутим, популарни Рајко је ипак једном обукао и дрес „Партизана“, одувек највећег Звездиног ривала. Било је то на утакмици у Москви између домаћег ЦДКА и Партизана која је одиграна 28. јула 1946. Митић је био само појачање Партизану, али је он ипак изгубио са 1:0.

ОТАЦ ЈЕ ЗАТРУДНЕО

Читао сам о неком чудном размножавању морског коњица али сам већ заборавио многе ствари на ми, ако знаш, кажи нешто о томе.

Драгутин Чолаковић,
Никшић

Морски коњиц (Hippocampus) је род риба коштуњача из породице морских шила. Изненађујуће личи на скакача у шаховској игри и обично је становник горњих слојева мора који обилују морском травом.

Занимљиво је да су код њега природни закони постављени наглавачке. Наиме, овде не затрудни женка него мужјак. Истински не, јер не би онда ни био мужјак. У љубавној игри, као и код морских шила, женка је активнији партнер. Она у правом загрљају продуженом брадавицом (најчешће наран-

џастоцрвене боје) опипава тело мужјака и покушава да је увуче у отвор његове трбушне кесице. Тим поступком она преноси јаја у мужевљево трбушну кесицу где их он оплођује. Након парења женка одлази а мужјак остаје да се брине о потомству да би на крају поднео праве порођајне муке. Отвор трбушне кесице је врло мален а потомство бројно.

И код стотине врста жаба мужјаци не само што се брину о потомству него га често, у посебним мешинама и сличним направама, вуку са собом.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Молим све читаоце Забавника који скупљају значке да ми поклоне дупликате. Тек сам почео да скупљам значке те немам дупликата за размену. Заузврат шаљем разгледницу Панчева. Милан Милеуснић, 26000 Панчево, Стрелиште, кула I, стан 8

★

Ко ми пошаље једну значку добиће од мене разгледницу Загреба. Татјана Цељак, 41020 Нови Загреб, Сигет 186

★

Желела бих да се мењам са скупљачима значака. Данијела Мариноска, 97300 Охрид, Сл. Планина 34

★

Поседујем око 2000 пошт. марка и око 500 постера које бих мењао за значке, за једну значку дајем 5 страних или 7 домаћих маркица, или 5 постера (50x35) или 3 постера (85x50). Крунослав Грујић, 23000 Зрењанин, Првомајска 1а

★

Сви који ми пошаљу разгледницу свог мјеста добиће од мене разгледницу Титогграда. Катарина Марковић, 81000 Титоград, Васа Раичковића 23

★

Желео бих да се мењам са сакупљачима значака и привезака: за сваку значку дајем три Забавника или три Микијева забавника а за сваки привезак дајем два Лунова магнус стрипа. Синиша Матић, 11000 Београд, Ивана Милутиновића 53

★

Жељела бих да комплетирам све Забавнике али ми недостају бројеви: 1280, 1281, 1304 и 1314. Због тога бих молила све оне који их посједују да ми наведене бројеве пошаљу а заузврат дајем маркице, значке, разгледнице, стари новац... Горана Обрадовић, 78230 Скендер Вакуф, Ул. 22. фебруара

МАТЕМАТИКА КАКО ЛАКО

»УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ« - 4 књиге, садрже комплетну израду свих типова задатака из математике за I, II, III и IV разред гимназије, техничких и осталих средњих школа. Шаљемо поузећем. Цена сваке књиге 80 дин. Све 4 књиге - комплет само 250 дин. АДРЕСА: МАТЕМАТИКА — 71000 Сарајево, ПП 64

